

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi, 3 och 5 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och 35 § i naturvårdslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi, lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och naturvårdslagen ändras.

I propositionen föreslås de ändringar av den nationella lagstiftningen som genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor förutsätter.

Det föreslås att anläggningar som även producerar annan energi än förnybar energi stryks ur tillämpningsområdet för den gällande lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi. Dessutom föreslås det att omfattningen och varaktigheten av de tidsfrister som fastställts för tillståndsförfarandena i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi ändras och att kontaktpunktmyndigheten åläggs en skyldighet att säkerställa att tidsfristerna iakttas.

Till lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi fogas enligt förslaget nya bestämmelser om utseende av accelerationsområden för förnybar energi och om det förfarande för miljökonsekvensbedömning som ska tillämpas i de utsedda områdena. Till den lagen, till lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och till naturvårdslagen fogas sådana särskilda bestämmelser om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och bedömning av projekt och planer enligt naturvårdslagen som förutsätts i direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt. De bestämmelser som gäller utseende av accelerationsområden för förnybar energi och som föreslås i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi avses emellertid träda i kraft samtidigt som lagstiftningen om reformen av statens regionförvaltning, det vill säga den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
1.2.1 Beredningen av EU-rättsakten.....	4
1.2.2 Beredningen av regeringspropositionen	5
1.3 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget	7
2.1 Nationell lagstiftning	7
2.1.1 Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi.....	7
2.1.2 Miljöskyddslagen.....	7
2.1.3 Vattenlagen	8
2.1.4 Naturvårdslagen.....	9
2.1.5 Kemikaliesäkerhetslagen	10
2.1.6 Bygglagen	10
2.1.7 Lagen om områdesanvändning	11
2.1.8 Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning	12
2.1.9 Lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program.....	12
2.1.10 Lagen om utsläppshandel	13
2.1.11 Lagen om Finlands ekonomiska zon	13
2.1.12 Lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön.....	14
2.2 Tillståndspraxis.....	14
2.2.1 Tillståndsärenden som behandlas vid regionförvaltningsverket.....	14
2.2.2 Tillståndsärenden som behandlas vid Säkerhets- och kemikalieverket.....	17
2.2.3 Kommunernas beslut	17
2.3 Bedömning av behoven att ändra den nationella lagstiftningen	18
2.3.1 Definitioner (2 artikel)	18
2.3.2 Tillståndsförfarandets huvudprinciper och organisation (artikel 16)	18
2.3.3 Tillståndsförfarande utanför accelerationsområden för förnybar energi (artikel 16b)	21
2.3.4 Accelerationsområden för förnybar energi (artikel 15c och 16a).....	22
2.3.5 Påskyndat tillståndsförfarande för uppgradering (artikel 16c)	26
2.3.6 Tillståndsförfarande för installation av solenergiutrustning (artikel 16d).....	26
2.3.7 Påskyndad utbyggnad av värmepumpar (artikel 16e)	27
3 Förslagen och deras konsekvenser	27
3.1 De viktigaste förslagen	27
3.1.1 Utgångspunkterna	27
3.1.2 Definitionerna	27
3.1.3 Utvidgningen av tillämpningsområdet för tidsfristerna.....	28
3.1.4 Ändringarna i tidsfristernas längd	29

3.1.5 Accelerationsområden för förnybar energi	31
3.2 De huvudsakliga konsekvenserna	34
3.2.1 Ekonomiska konsekvenser	34
3.2.2 Miljökonsekvenser	40
3.2.3 Andra konsekvenser för människor och samhälle	41
4 Alternativa handlingsvägar	44
4.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	44
4.2 Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater	45
5 Remissvar	45
6 Specialmotivering	55
6.1 Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi	55
6.2 Lagen om ändring av 3 och 5 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning	68
6.3 Naturvårdslagen	68
7 Ikraftträdande	68
8 Verkställighet och uppföljning	69
9 Förhållande till andra propositioner	69
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	70
10.1 Inledning	70
10.2 Jämlikheten	71
10.3 Ansvar för miljön samt delaktighet	72
10.4 Rättsskyddet	73
10.5 Kommunernas självstyrelse	75
10.6 Samernas rättigheter	77
10.7 Krav som följer av 2 § 3 mom., 80 § och 119 § 2 mom. i grundlagen	77
10.8 Användningen av det nationella handlingsutrymmet	78
LAGFÖRSLAG	80
1. Lag om ändring av lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi	80
BILAGA 1	88
BILAGA 2	88
2. Lag om ändring av 3 och 5 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning	89
3. Lag om ändring av 35 § i naturvårdslagen	89
BILAGOR	91
PARALLELLTEXT	91
1. Lag om ändring av lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi	91
2. Lag om ändring av 3 och 5 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning	104
3. Lag om ändring av 35 § i naturvårdslagen	105
3. Lag om ändring av 35 § i naturvårdslagen (35 § 4 mom.)	107

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020, nedan *lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi*) trädde i kraft den 30 juni 2021. Genom lagen genomfördes artikel 16 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (nedan *RED II-direktivet* eller *förnybarhetsdirektivet*). Artikel 16 gäller organiseringen och varaktigheten av tillståndsförfarandena för produktionsanläggningar för förnybar energi. RED II-direktivet har ändrats genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 (nedan *RED III-direktivet* eller *ändringsdirektivet*).

Genom den föreslagna lagen om ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi genomförs nationellt de bestämmelser i RED III-direktivet som gäller organiseringen och varaktigheten av tillståndsförfarandena för produktionsanläggningar för förnybar energi. RED III-direktivet trädde i kraft den 20 november 2023. Den allmänna tidsfristen för genomförandet av direktivet är den 21 maj 2025, men för vissa artiklar som gäller tillståndsförfarandenas organisation och varaktighet löpte tidsfristen ut den 1 juli 2024. Det nationella genomförandet av dessa artiklar har fördröjts. Kommissionen inledde den 26 september 2024 ett överträdelseförfarande mot Finland för det fördröjda genomförandet av direktivet i fråga om de artiklar där tidsfristen löpte ut den 1 juli 2024. Dessa artiklar avses bli genomförda genom denna regeringsproposition.

1.2 Beredning

1.2.1 Beredningen av EU-rättsakten

Kommissionen antog den 14 juli 2021 förslaget till RED III -direktivet ([COM\(2021\) 557 final](#)). Förslaget omfattade också upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652. Statsrådet lämnade den 7 oktober 2021 statsrådets skrivelse till riksdagen ([U 59/2021 rd](#)) om kommissionens förslag. Dessutom lämnades till riksdagen den 10 juni 2022 en kompletterande U-skrivelse ([UJ 14/2022 vp](#), på finska).

Medan direktivet ännu var under beredning inledde Ryska federationen sitt anfallskrig mot Ukraina vilket ledde till en minskning utan tidigare motstycke av leveranserna av naturgas från Ryska federationen till EU-medlemsstaterna. Av denna orsak lade kommissionen den 9 november 2022 fram ett förslag till rådets förordning om en ram för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi ([COM\(2022\) 591 final](#)). Den rättsliga grunden för förslaget var artikel 122.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, enligt vilken rådet på förslag av kommissionen i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna får besluta om lämpliga åtgärder med hänsyn till den ekonomiska situationen, särskilt om det uppstår allvarliga försörjningsproblem i fråga om vissa varor, särskilt på energiområdet. Rådets förordning (EU) 2022/2577 om en ram för påskyndande av användningen av förnybar energi trädde i kraft den 30 december 2022. Förordningen gällde till och med den 30 juni 2024. Bestämmelserna i nödförordningen har i fråga om tidsfristerna till stor del samma innehåll som bestämmelserna i RED III-direktivet.

1.2.2 Beredningen av regeringspropositionen

Miljöministeriet tillsatte i oktober 2023 ett lagstiftningsprojekt (YM063:00/2023) för att bereda utvecklandet av lagstiftning om ett enda serviceställe. Syftet med projektet är att utveckla lagstiftningen om miljörelaterade tillståndsförfaranden och främja regeringsprogrammets föresatser om genomförandet av modellen med ett enda serviceställe. Projektets mandatperiod var 20.10.2023–31.12.2024. Målet med projektet är att tillståndsförfarandena för projekt som påverkar miljön ska bli smidigare i modellen med en enda riksomfattande tillstånds-, styr- och tillsynsmyndighet. Utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och till vissa andra lagar som har samband med den (VN/27126/2023) var på remiss 20.6–30.8.2024. Lagstiftningsprojektet var en del av ett övergripande projekt för tjänster från ett enda serviceställe (VN/21409/2023).

Arbets- och näringsministeriet har huvudansvaret för genomförandet av RED III-direktivet, och lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi är en lag som hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Eftersom tillståndsförfarandena för förnybar energi har ett nära samband med det ovannämnda lagstiftningsprojektet för utvecklande av lagstiftning om ett enda serviceställe har det ansetts vara mest ändamålsenligt att miljöministeriet som en del av det lagstiftningsprojektet bereder en regeringsproposition om de ändringar i lagen om tillståndsförfarande för förnybar energi som RED III-direktivet förutsätter. Samtidigt har det ansetts vara ändamålsenligt att lagen överförs till miljöministeriets förvaltningsområde.

I styrgruppen för det lagstiftningsprojekt där man berett utvecklandet av lagstiftningen om ett enda serviceställe har utöver miljöministeriet även justitieministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, regionförvaltningsverken, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Finlands miljöcentral, Säkerhets- och kemikalieverket, Finlands Kommunförbund rf, Finlands näringsliv rf, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry samt Finlands naturskyddsförbund rf varit företrädare. Dessutom var en professor i miljö rätt vid Östra Finlands universitet permanent sakkunnig i styrgruppen. Protokollen från styrgruppens möten och det övriga beredningsmaterialet finns tillgängliga på adressen valtioneuvosto.fi/hankkeet med identifieringskod YM063:00/2023 (på finska).

Vid beredningen av regeringens proposition om genomförandet av RED III-direktivet har man utnyttjat miljöministeriets interna arbetssektion för lagstiftningsprojektet för beredning av utvecklandet av lagstiftning om ett enda serviceställe. Dessutom har utgångspunkterna för beredningen behandlats vid möten den 5 juni 2024 och den 27 augusti 2024 för den brett sammansatta styrgrupp som tillsatts för projektet. Under beredningen har det också ordnats enskilda möten med olika berörda grupper. Förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen (974/1995) om lagstiftningsprojektet har ordnats mellan sametinget och miljöministeriet den 10 februari 2025. Propositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och förvaltning den 4 mars 2025.

1.3 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

Det viktigaste målet med det nya RED III-direktivet som trädde i kraft i november 2023 är att höja det allmänna målet för andelen förnybar energi i hela EU från nuvarande 32 procent till 42,5 procent fram till 2030. Ändringsdirektivet preciserar regleringen av flera delområden i direktivet om förnybar energi, inklusive bioenergi, transporter och tillståndsförfaranden för produktionsanläggningar för förnybar energi. Denna regeringsproposition omfattar det

nationella genomförandet av bestämmelserna i ändringsdirektivet till den del som gäller tillståndsförfarandena för produktionsanläggningar för förnybar energi.

I artikel 1.1 i ändringsdirektivet finns bestämmelser om ändring av artikel 2 i förnybarhetsdirektivet, som innehåller definitioner. Ändringar som är av relevans med tanke på tillståndsförfarandet har gjorts i definitionen av energi från förnybara energikällor i artikel 2 andra stycket led 1 i förnybarhetsdirektivet, till vilken definition har fogats osmotisk energi som en form av förnybar energikälla. Till andra stycket har också fogats nya led. Av relevans med tanke på tillståndsförfarandena är led 9a (accelerationsområden för förnybar energi), led 9b (solenergiutrustning), led 44b (osmotisk energi) och led 44d (samlokaliserad energilagring).

Genom artikel 1.6 i ändringsdirektivet fogades till förnybarhetsdirektivet en ny artikel 15c som förpliktar medlemsstaterna att utse accelerationsområden för förnybar energi inom sina territorier. I artikeln föreskrivs det dessutom om förfarandet vid utseende av områdena samt om villkoren för utseendet.

Genom artikel 1.7 i ändringsdirektivet ersattes artikel 16, som gällde varaktigheten för och organisationen av tillståndsförfarandet för förnybar energi, med helt nya artiklar. I den nya artikel 16 behandlas tillståndsförfarandets huvudprinciper och organisation. Den nya artikel 16a gäller tillståndsförfarandet för accelerationsområden för förnybar energi och artikel 16b tillståndsförfarandet utanför accelerationsområden för förnybar energi. Den nya artikel 16c gäller påskyndat tillståndsförfarande för uppgradering av projekt för förnybar energi, artikel 16d tillståndsförfarandet för installation av solenergiutrustning, artikel 16e påskyndad utbyggnad av värmepumpar och artikel 16f ett allt överskuggande allmänt intresse.

Enligt artikel 16 som gäller tillståndsförfarandets huvudprinciper och organisation ska tillståndsförfarandet i fortsättningen omfatta alla administrativa steg, inbegripet miljöbedömningar, från bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet till den eller de relevanta behöriga myndigheternas meddelande om det slutliga beslutet om tillståndsförfarandets resultat. I artikeln fastställs bindande tidsfrister för bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet. I artikel 16a som gäller tillståndsförfarandet för accelerationsområden för förnybar energi fastställs det bindande tidsfrister för tillståndsförfarandena för de projekt för förnybar energi som genomförs i accelerationsområdena. Dessutom innehåller artikeln bestämmelser om de undantag från skyldigheten att genomföra en miljökonsekvensbedömning (*MKB-förfarande*) som kan tillämpas i områdena samt bestämmelser om det förfarande som ska tillämpas i stället för MKB-förfarandet.

I artikel 16b som gäller tillståndsförfarandet utanför accelerationsområden för förnybar energi fastställs det bindande tidsfrister för tillståndsförfaranden för produktionsanläggningar för förnybar energi som uppförs i andra områden. I artikel 16c som gäller påskyndat tillståndsförfarande för uppgradering av projekt för förnybar energi föreskrivs det om särskilda krav på eller undantag från kravet på ett MKB-förfarande i fråga om uppgraderingsprojekt. Artiklarna 16d och 16e i direktivet innehåller bestämmelser om tidsfrister för tillståndsförfarandet för installation av solenergiutrustning och utbyggnad av värmepumpar samt om särskilda krav på eller undantag från kravet på ett MKB-förfarande i fråga om dem. Europeiska kommissionen har den 13 maj 2024 utfärdat en rekommendation (EU) 2024/1343

om påskyndande av tillståndsförfaranden för projekt för förnybar energi och tillhörande infrastruktur¹.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nationell lagstiftning

2.1.1 Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi

Genom lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi genomfördes det tidigare RED II-direktivet om förnybar energi. Syftet med lagen är att påskynda tillståndsförfarandena och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi och förbättra tillgången till rådgivning i anslutning till förfarandena.

Lagens 2 § innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning. Enligt bestämmelsen föreskrivs det i lagen om elektronisk kommunikation och rådgivning i samband med tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi samt om de tidsfrister som ska tillämpas i samband med tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa godkännandeförfaranden som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi. I 3 § i lagen anges de definitioner som används i lagen. I paragrafens 4 punkt ges en definition av förnybar energi och i 5 punkten en definition av en produktionsanläggning för förnybar energi. Lagens 4 och 5 § innehåller bestämmelser om kontaktpunktens myndighet och dess uppgifter. I lagens 6–8 § finns bestämmelser om elektronisk kommunikation.

I 9 § förtecknas de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som omfattas av en tidsfrist. Tidsfristerna omfattar de förfaranden enligt miljöskyddslagen (527/2014), vattenlagen (587/2011), naturvårdslagen (9/2023), lagen om formminnen (295/1963), lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005, nedan *kemikaliesäkerhetslagen*), luftfartslagen (864/2014), bygglagen (751/2023), lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) och elmarknadslagen (588/2013) och som särskilt förtecknas i paragrafen.

Lagens 10 § innehåller bestämmelser om tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om produktionsanläggningar vid kraftverk för förnybar energi, 11 § innehåller bestämmelser om beräkning av tidsfrist och 12 § innehåller bestämmelser om uppföljning av tidsfristerna. I 13 § föreskrivs det om förlängning av tidsfristen och avbrott i tidsfristen och i 14 § om upphörande av beräkningen tidsfrist.

2.1.2 Miljöskyddslagen

Syftet med miljöskyddslagen (527/2014) är att förebygga förorening av miljön och förbättra medborgarnas möjligheter att påverka beslut som gäller miljön. Av denna anledning är vissa åtgärder som påverkar miljön tillståndspliktiga enligt lagen. Bestämmelser om tillståndsplikt finns i 4 kap. och bestämmelser om tillståndsförfarandet i 5 kap. Regionförvaltningsverket är statlig miljötillståndsmyndighet enligt 21 § i miljöskyddslagen och närings-, trafik- och

¹[Kommissionens rekommendation \(EU\) 2024/1343 av den 13 maj 2024 om påskyndande av tillståndsförfaranden för projekt för förnybar energi och tillhörande infrastruktur](#)

miljöcentralen (nedan *NTM-centralen*) är statlig tillsynsmyndighet. De tillstånds- och tillsynsuppgifter som ankommer på kommunen sköts av den kommunala miljövårdsmyndigheten.

Miljöskyddslagen tillämpas på industriell och annan verksamhet som orsakar eller kan orsaka förorening av miljön. Lagen tillämpas dessutom på verksamhet som ger upphov till avfall och på behandling av avfall. I miljöskyddslagen indelas verksamheterna i tillståndspliktig verksamhet, anmälningspliktig verksamhet och registreringspliktig verksamhet. Miljöskyddslagen omfattar också andra funktioner utöver de ovan nämnda, exempelvis enskilda föreskrifter, anmälningsförfarande i fråga om verksamhet av engångsnatur och kommunala miljöskyddsbestämmelser.

Miljötillståndspliktiga verksamheter indelas i direktivanläggningar och andra tillståndspliktiga verksamheter. Med direktivanläggningar avses verksamheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar). Vid energiproduktion är tröskelvärde för en direktivanläggning 50 megawatts bränsleeffekt och tröskelvärde för andra tillståndspliktiga anläggningar 20 megawatts bränsleeffekt, som gäller pannor för fast bränsle.

Ett miljötillstånd enligt 27 § i miljöskyddslagen kan krävas exempelvis för en anläggning som förbränner biomassa eller för driften av en biogasanläggning när det är fråga om yrkesmässig eller anläggningsbaserad behandling av avfall. När det gäller biogasanläggningar kan tillståndsplikten dessutom basera sig på bränsleeffekten hos ett förbränningsverk i anslutning till biogasanläggningen eller på mängden bränsle som anläggningen framställer.

Registrering av verksamheter enligt 116 § i miljöskyddslagen gäller i huvudsak anläggningar för energiproduktion vars bränsleeffekt är minst 1 megawatt men högst 50 megawatt och där bränsleeffekten för varje energiproduktionsenhet som använder fast bränsle är mindre än 20 megawatt. Verksamhetsutövaren ska göra en registreringsanmälan till den kommunala miljöskyddsmyndigheten senast 30 dagar innan verksamheten inleds. Verksamheten kan inledas när den kommunala miljövårdsmyndigheten har registrerat verksamheten eller när det gått 30 dagar sedan registreringsanmälan gjordes. Förfarandet är detsamma om en ny energiproducerande enhet byggs i anslutning till en befintlig registrerad energiproducerande anläggning. I 116 § 3 mom. i miljöskyddslagen anges det att om registreringsanmälan är bristfällig, ska den kommunala miljövårdsmyndigheten be verksamhetsutövaren komplettera den. De tidsfrister för registrering som anges i 2 mom. ska då räknas från den dag då registreringsanmälan uppfyller de föreskrivna innehållskraven. I miljöskyddslagens 47 § finns bestämmelser om gemensam behandling av miljötillståndsansökningar och ansökningar enligt vattenlagen och i 47 a § bestämmelser om gemensam behandling av miljötillståndsansökningar och ansökningar om marktäktstillstånd.

2.1.3 Vattenlagen

Syftet med vattenlagen (587/2011) är att säkerställa en ändamålsenlig och rationell användning av vattentillgångarna och vattenmiljön på ett sätt där olika intressen jämkas samman. Centrala bestämmelser om bland annat behovet av tillstånd enligt vattenlagen, förutsättningarna för beviljande av tillstånd och de villkor som tillståndet ska förenas med finns i vattenlagens 3 kap. Tillståndsplikten kan basera sig på konsekvenserna av projektet (3 kap. 2 §) eller på en projektförteckning (3 kap. 3 §). För ett vattenhushållningsprojekt krävs det ett tillstånd av tillståndsmyndigheten, om projektet kan ändra vattendragets läge, djup, vattenstånd, vattenföring, strand eller vattenmiljö eller grundvattnets kvalitet eller mängd och om förändringen har en sådana skadliga verkningar som anges i vattenlagens 3 kap. 2 § 1 mom. 1–9

punkt. Ett vattenhushållningsprojekt kräver också tillstånd av tillståndsmyndigheten om en ändring som avses ovan orsakar förlust av förmån för någon annans vattenområde, fiske, vattentillgång, mark, fastighet eller övriga egendom. I 3 kap. 3 § 1 mom. 1–11 punkten i vattenlagen finns en förteckning över vattenhushållningsprojekt för vilka det alltid krävs tillstånd enligt lagen.

Om de allmänna förutsättningarna för beviljande av tillstånd uppfylls, kan sökanden också beviljas ringa nyttjanderätt till annans område enligt 2 kap. 12 § i vattenlagen, såsom att tillfälligt dämma upp vatten på annans område. I 2 kap. 13 § föreskrivs det om förutsättningarna för att bevilja nyttjanderätt till ett område som tillhör någon annan och till byggnader eller andra anläggningar på området, om genomförandet av ett vattenhushållningsprojekt innebär att området behövs exempelvis för en anordning, byggnad eller annan anläggning och för användning och underhåll av den. I 2 kap. 14 § föreskrivs det om förutsättningarna för att bevilja sökanden rätt att avlägsna, ändra eller utnyttja någon annans anläggning.

Enligt 1 kap. 7 § i vattenlagen är regionförvaltningsverket den tillståndsmyndighet som avses i vattenlagen. I 5 kap. föreskrivs det om den kommunala miljövårdsmyndighetens och dikningsförrättningens behörighet i dikningsärenden. Regionförvaltningsverket behandlar tillståndsansökningar som gäller vattenhushållningsprojekt och vissa ersättnings- och förvaltningstvångsärenden enligt vattenlagen. NTM-centralen och den kommunala miljövårdsmyndigheten är i lagen avsedda tillsynsmyndigheter.

2.1.4 Naturvårdslagen

I naturvårdslagen (9/2023) finns bestämmelser om olika metoder, såsom skydd av områden, naturtyper och arter, som syftar till att trygga den biologiska mångfalden. Genom naturvårdslagen genomfördes rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (nedan *habitatdirektivet*) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (nedan *fågeldirektivet*).

I 2 kap. i naturvårdslagen finns bestämmelser om de statliga naturvårdsmyndigheterna. Enligt 2 kap. 9 § främjar närings-, trafik- och miljöcentralen skyddet och ett hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden samt värden av landskapet inom sitt område och svarar för sina myndighetsuppgifter enligt naturvårdslagen, har tillsyn över att bestämmelserna i naturvårdslagen följs och för talan för att tillvarata det allmänna naturvårdsintresset. I lagens 3 kap. finns bestämmelser om naturskyddsplanering. I 15 § i det kapitlet föreskrivs det om naturskyddsprogram som utarbetas för att trygga naturvärden av riksintresse.

Bestämmelser om Europeiska unionens Natura 2000-nätverk finns i naturvårdslagens 5 kap. I 35 § i kapitlet föreskrivs det om bedömning av projekt och planer som avser områden inom nätverket Natura 2000 (nedan *Naturabedömning*). Enligt paragrafen ska bedömning genomföras, om ett projekt eller en plan antingen i sig eller i samverkan med andra projekt och planer sannolikt betydligt försämrar de naturvärden i ett område som föreslagits för nätverket Natura 2000 eller som redan införlivats i nätverket, för vars skydd området har införlivats eller avses bli införlivat i nätverket Natura 2000. Om ett MKB-förfarande enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017, nedan *MKB-lagen*) tillämpas på projektet, ska en Naturabedömning från fall till fall göras i samband med det förfarandet. I fråga om produktionsanläggningar för förnybar energi ska Naturabedömningen dock alltid göras i samband med MKB-förfarandet.

Naturvårdslagens 6 kap. gäller naturskyddsområden. Kapitlet innehåller bestämmelser om inrättande av naturskyddsområden, särskilda bestämmelser om olika typer av

naturskyddsområden samt fridlysningsbestämmelser som ska iakttas i naturskyddsområden. Nationalparker, naturreservat, andra statliga naturskyddsområden och privata naturskyddsområden är naturskyddsområden. Bestämmelser om skydd av naturtyper finns i naturvårdslagens 7 kap. I 64 § föreskrivs det om skyddade naturtyper och i 65 § om förbud mot att försämra strikt skyddade naturtyper. Lagens 66 § innehåller undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper. Enligt paragrafen kan närings-, trafik- och miljöcentralen i enskilda fall bevilja undantag från förbudet enligt lagens 64 § 2 mom. eller 65 § 1 mom., om detta inte avsevärt äventyrar syftet med att naturtypen i fråga skyddats eller om skyddet av naturtypen står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns något tekniskt och ekonomiskt genomförbart alternativ till projektet eller planen.

I naturvårdslagens 8 kap. föreskrivs det om artskydd. I lagens 73 § föreskrivs det om skydd av stora rovfåglars boträd, i 77 § om skydd av förekomstplatser för arter som kräver särskilt skydd, i 78 § om skydd av föröknings- och rastplatser för arter som kräver strikt skydd inom Europeiska unionen, i 79 § om skydd av förekomstplatser för arter av unionsintresse och i 81 § om skydd av nya arter som påträffas. Enligt lagens 83 § kan närings-, trafik- och miljöcentralen på de villkor som anges i bestämmelsen bevilja tillstånd till undantag från bestämmelserna om artskydd i 70, 73, 74, 77, 78 och 79 §, om detta inte försvårar bibehållandet eller uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus för arten.

2.1.5 Kemikaliesäkerhetslagen

Kemikaliesäkerhetslagen är en allmän lag om säker hantering av farliga kemikalier och explosiva varor. Tillämpningsområdet för lagen är brett, och lagen har beröringspunkter med annan lagstiftning som främjar kemikaliesäkerheten, såsom Europeiska unionens kemikaliesäkerhetslagstiftning och lagstiftningen om arbetarskydd, miljöskydd och markanvändning och byggande. Genom kemikaliesäkerhetslagen och de förordningar som utfärdats med stöd av den har man genomfört Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/18/EU om åtgärder för att förebygga och begränsa faran för allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår och om ändring och senare upphävande av rådets direktiv 96/82/EG, nedan *Seveso III-direktivet*. De i Seveso III-direktivet angivna skyldigheterna gäller industrianläggningar där man hanterar kemikalier som orsakar fysikaliska faror, hälsofaror och miljöfaror räknat från de kvantiteter som anges i direktivet.

Syftet med kemikaliesäkerhetslagen är att förebygga och bekämpa person-, miljö- och egendomsskador orsakade av tillverkning, användning, förflyttning, upplagring och annan hantering av farliga kemikalier eller sprängämnen samt att främja den allmänna säkerheten. Mer detaljerade krav angående säkerhet anges i statsrådets förordning om säkerhetskraven vid industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (856/2012).

I 23 § i kemikaliesäkerhetslagen föreskrivs det om en skyldighet att hos Säkerhets- och kemikalieverket ansöka om tillstånd till omfattande industriell hantering av farliga kemikalier. I lagens 24 § föreskrivs det om en skyldighet att göra en anmälan om liten industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier. Anmälan ska göras till räddningsmyndigheten, med undantag av vissa situationer som avses i 23 § 2 mom. där anmälan ska göras till Säkerhets- och kemikalieverket.

2.1.6 Bygglagen

Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) trädde i kraft den 1 januari 2000. En totalreform av lagen inleddes våren 2018. Paragraferna om byggande reviderades genom bygglagen (751/2023), som trädde i kraft den 1 januari 2025. Samtidigt ändrades namnet på

markanvändnings- och bygglagen till lagen om områdesanvändning. I samband med ändringen ändrades också 9 § 1 mom. 8 punkten i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi till den del hänvisningen till bestämmelserna i markanvändnings- och bygglagen i den punkten behövde ändras till en hänvisning till bestämmelserna i bygglagen. Bygglagen har ändrats genom lag 897/2024 som trädde i kraft den 1 januari 2025. Bestämmelserna i lagens 38, 38 a, 40 a, 61 och 68 a § tillämpas dock först från och med den 1 januari 2026.

I 42 § i bygglagen föreskrivs det om en skyldighet att ansöka om bygglov. Tillstånd beviljas enligt lagens 43 § av de kommunala byggnadstillsynsmyndigheterna. I tillståndsprövningen ingår enligt 43 § en granskning av förutsättningarna inom områdesanvändningen (förutsättningar för placering) och en granskning av de väsentliga tekniska kraven (förutsättningar för genomförande). Om den som ansöker om bygglov begär det, kan kommunen avgöra om förutsättningarna för placering föreligger genom ett separat beslut (placeringstillstånd).

I bygglagens 43 a § föreskrivs det om placeringstillstånd för omställning till ren energi. Paragrafen innehåller bestämmelser om en möjlighet att genom ett placeringstillstånd granska förutsättningarna inom områdesanvändningen i fråga om industriprojekt för omställning till ren energi utan detaljplan eller en sådan generalplan i vilken det bestäms att planen får användas som grund för beviljande av bygglov. Som industriprojekt för omställning till ren energi betraktas enligt paragrafen bland annat energiproduktionsanläggningar som producerar energi med förnybar energi, med undantag av vind- och solkraftverk, samt projekt som genomförs inom de accelerationsområden för förnybar energi som avses i RED-direktivet och som uppfyller de villkor som uppställts för området i fråga, med undantag av vind- och solkraftverk.

I bygglagens 46 § föreskrivs det om prövning av förutsättningarna för placering på områden i behov av planering. I 55 och 56 § föreskrivs det om förfarandet för rivningslov och i 57 § om en möjlighet att av särskilda skäl bevilja undantagslov från en bestämmelse, en föreskrift, ett förbud eller en annan begränsning som har utfärdats i lagen om områdesanvändning eller med stöd av den eller i bygglagen eller med stöd av den.

2.1.7 Lagen om områdesanvändning

En revidering av lagen om områdesanvändning bereds av en arbetsgrupp som tillsattes i november 2023 och som har till uppgift att utarbeta ett förslag till en ny lag om områdesanvändning. Målet är att lagförslaget ska överlämnas till riksdagen under vårsessionen 2025. Den nya lagen om områdesanvändning består av bestämmelser om riksomfattande mål för områdesanvändningen, planläggning och havsplanering. Vid sidan av lagen om områdesanvändning utarbetas en lag om samhällsutveckling och en lag om samhällsbyggande.

Den gällande lagen om områdesanvändning innehåller bestämmelser om områdesplanering. I fråga om områdesplaneringen innehåller lagen bestämmelser om de riksomfattande mål för områdesanvändningen som styr planeringen i landskapen och kommunerna. I systemet för planering av områdesanvändningen ingår utöver riksomfattande mål för områdesanvändningen även landskapsplaner, generalplaner och detaljplaner. Landskapsplanen är en plan över region- och samhällsstrukturen i landskapet och den presenteras på en karta. Kartan beskriver riktlinjerna för utvecklandet av byggandet och omgivningen i landskapet under de kommande årtiondena. Landskapsplanen är en anvisning för kommunernas planläggning (general- och detaljplaner) och för annan myndighetsverksamhet som påverkar områdesanvändningen. Landskapsplanen utarbetas och fastställs av landskapsförbundet. I generalplanen anges övergripande riktlinjer för hur kommunen ska utvecklas och planområdet användas, till exempel

var bostadsområden, arbetsplatser och trafikleder ska placeras. Kommunen ansvarar för utarbetandet av generalplanen och planen godkänns av kommunfullmäktige.

Detaljplanen utgör den mest detaljerade plannivån. Med den styrs markanvändningen och byggandet på det sätt som krävs med tanke på de lokala förhållanden, stads- och landskapsbilden, god byggnadssed och andra gemensamma mål. I detaljplanen fastställs det hur ett område ska användas i framtiden: vad som ska bevaras, vad som får byggas, var och på vilket sätt. I planen anges exempelvis byggnaders placering, storlek och användningsändamål. Detaljplanen utarbetas och godkänns av kommunen. Kraven på landskapsplanens, generalplanens och detaljplanens innehåll anges i markanvändnings- och bygglagen. Planerna ska också på det sätt som föreskrivs särskilt beaktas vid beslutsfattandet enligt andra lagar, exempelvis när beslut fattas om tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen och vattenlagen.

2.1.8 Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

Genom MKB-lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, ändrat genom direktiv 2014/52/EU (nedan *MKB-direktivet*). Ett MKB-förfarande enligt lagen tillämpas på projekt som kan antas medföra betydande miljökonsekvenser. Projekt för vilka det alltid krävs ett MKB-förfarande anges i projektförteckningen i bilaga 1 till lagen. Relevanta punkter i projektförteckningen med tanke på produktionsanläggningar för förnybar energi är bland annat punkt 7 underpunkt a (pannanläggningar eller kraftverk där den största bränsleeffekten är minst 300 megawatt) och underpunkt e (vindkraftverksprojekt där de enskilda kraftverken är minst tio till antalet eller projektets totala kapacitet är minst 45 megawatt) samt punkt 2 underpunkt f (förändring av bestående karaktär av skogs-, kärr- eller våtmarksnatur på ett område som är större än 200 hektar och som är att betrakta som enhetligt genom nydikning eller torrläggning av odikade kärr- och våtmarksområden, genom avlägsnande av trädbeståndet varaktigt eller genom förnyelse av området med träarter som inte hör till Finlands naturliga flora. Punkten kan bli tillämplig exempelvis i fråga om solkraftsprojekt).

Utöver de projekt som anges i projektförteckningen kan ett MKB-förfarande tillämpas i enskilda fall när ett projekt eller en ändring av det kan antas medföra betydande miljökonsekvenser som till sin natur och omfattning kan jämföras med konsekvenserna av projekt som anges i projektförteckningen. Beslut om tillämpning av ett MKB-förfarande i ett enskilt fall fattas av NTM-centralen, med undantag för vissa projekt enligt kärnenergilagen där beslutet fattas av arbets- och näringsministeriet.

MKB-förfarandet omfattar enligt lagens 14 § 1) utarbetande av ett program för miljökonsekvensbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning, 2) tillkännagivande och hörande om programmet för miljökonsekvensbedömning och miljökonsekvensbeskrivningen, inklusive internationellt hörande, 3) kontaktmyndighetens analys av uppgifterna i programmet för miljökonsekvensbedömning och miljökonsekvensbeskrivningen och av de åsikter och utlåtanden som getts i samband med hörande, inklusive internationellt hörande, 4) kontaktmyndighetens utlåtande om programmet för miljökonsekvensbedömning, 5) kontaktmyndighetens motiverade slutsats om projektets betydande miljökonsekvenser, och 6) beaktande av miljökonsekvensbeskrivningen, de åsikter och utlåtanden som getts om den, inklusive handlingar om internationellt hörande, och den motiverade slutsatsen i tillståndsförfarande samt inkluderande av den motiverade slutsatsen i tillståndet.

2.1.9 Lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program

Lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005, nedan *SMB-lagen*) trädde i kraft den 1 juni 2005. Genom lagen genomfördes till centrala delar Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (nedan *SEA-direktivet*). Till den del som gäller planläggningen har direktivet har genomförts nationellt genom lagen om områdesanvändning.

I 8–11 § i SMB-lagen finns de bestämmelser om miljöbedömning av vissa planer och program som förutsätts i SEA-direktivet. Med miljöbedömning avses enligt SMB-lagen bedömning av miljökonsekvenserna av en plan eller ett program, inklusive utarbetande av en miljörapport, genomförande av samråd, beaktande av miljörapporten och resultaten av samråden i beslutsprocessen samt information om beslutet. Den myndighet som ansvarar för en plan eller ett program ska i miljöbedömningen utreda och bedöma de betydande miljökonsekvenser som genomförandet av planen eller programmet och de undersökta alternativen kan antas ha samt utarbeta en miljörapport.

Beredningen av en plan eller ett program ska enligt lagens 8 § ordnas på ett sådant sätt att allmänheten har möjlighet att få information om utgångspunkterna för, syftena med och beredningen av planen eller programmet och miljörapporten samt att lämna yttranden till den myndighet som ansvarar för planen eller programmet. Så snart utkastet till plan eller program är färdigt ska allmänheten enligt 9 § ges tillfälle att ta del av utkastet till plan eller program och miljörapporten samt att yttra sig om dem.

SMB-lagens 10 och 10 a § innehåller bestämmelser om de situationer där en plan eller ett program kan antas ha betydande miljökonsekvenser. Enligt 11 § ska det när en plan eller ett program bereds tas hänsyn till miljörapporten och i den mån det är möjligt responsen från de samråd som ordnats. Denna information ska också finnas i beslutet att godkänna planen eller programmet. Dessutom ska beslutet att godkänna planen eller programmet innehålla en utredning av övervakningen av miljökonsekvenserna. Beslutet ska delges genom offentlig kungörelse. Enligt 12 § ska den myndighet som ansvarar för planen eller programmet se till att miljökonsekvenserna övervakas.

2.1.10 Lagen om utsläppshandel

Enligt 5 § i lagen om utsläppshandel (1270/2023) tillämpas lagen på anläggningar som bedriver verksamheter som anges i bilaga I i lagen samt på i bilaga I angivna växthusgaser som härrör från anläggningarna. Utsläppstillstånd krävs bland annat för förbränningsanläggningar med en tillförd effekt på mer än 20 MW och för mindre anläggningar som anslutits till samma fjärrvärmenät. I lagens 6 § föreskrivs det bland annat att lagen till och med den 31 december 2025 inte tillämpas på anläggningar som förutom vid start eller avstängning av anläggningen eller en förbränningsenhet uteslutande använder biomassa. Från och med den 1 januari 2026 tillämpas lagen inte på sådana anläggningar där de genomsnittliga utsläppen från förbränning av hållbar biomassa under perioden 2019–2023 utgör mer än 95 procent av anläggningens totala genomsnittliga utsläpp under den perioden.

I 6 kap. i lagen om utsläppshandel föreskrivs det om utsläppstillstånd för anläggningar. Enligt 26 § ska en anläggning som omfattas av lagens tillämpningsområde ha ett av Energimyndigheten beviljat utsläppstillstånd. I 27 § föreskrivs det om verksamhetsutövarns skyldighet att lämna in en ansökan om utsläppstillstånd till Energimyndigheten samt om innehållet i ansökan. I 28 § föreskrivs det om villkor för beviljande av utsläppstillstånd och i 29 § om beslut om beviljande av utsläppstillstånd. Enligt 29 § ska Energimyndigheten fatta beslut

om beviljande av utsläppstillstånd senast två månader från den dag då ansökan och eventuella kompletteringar av den lämnades in.

2.1.11 Lagen om Finlands ekonomiska zon

I enlighet med lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) omfattar Finlands ekonomiska zon det havsområde som ligger omedelbart utanför Finlands territorialvatten och som avgränsas i enlighet med Finlands överenskommelser med främmande stater och vars yttre gräns anges genom förordning av statsrådet. Finland har i den ekonomiska zonen i enlighet med folkrätten jurisdiktion med avseende på uppförande och användning av konstgjorda öar, anläggningar och andra konstruktioner samt på skydd av den marina miljön och marinvetenskaplig forskning, liksom också andra av folkrätten erkända rättigheter och skyldigheter.

Enligt 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon kan statsrådet efter ansökan lämna samtycke till utnyttjande av naturtillgångar på havsbotten och i dess underlag i den ekonomiska zonen liksom också till forskning som åsyftar detta och till att i den ekonomiska zonen idkas annan verksamhet som avser ekonomiskt utnyttjande av zonen. Med stöd av 7 § i den lagen kan statsrådet efter ansökan lämna samtycke till att uppföra och använda konstgjorda öar, anläggningar och konstruktioner för de verksamheter som avses i 6 § samt sådana övriga anläggningar och konstruktioner som kan störa utövandet av de rättigheter som Finland enligt folkrätten har i den ekonomiska zonen. Tillståndsärenden avgörs vid statsrådets allmänna sammanträde efter föredragning från arbets- och näringsministeriet.

2.1.12 Lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön

Syftet med lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön (768/2004, nedan *lagen om inlösningstillstånd*) är att förebygga sådana olägenheter som anläggningen av vissa kraftledningar och överföringsrör för transport av gas, olja och kemikalier orsakar miljön.

Lagen tillämpas på projekt som avser anläggning av sådana kraftledningar ovan markytan som har en spänning av minst 220 kilovolt och en längd av mer än 15 kilometer (1 punkten), sådana överföringsrör för transport av gas, olja eller kemikalier som har en längd av mer än 40 kilometer och en diameter av mer än DN 800 millimeter (2 punkten) eller andra än i 1 eller 2 punkten avsedda kraftledningar ovan markytan eller överföringsrör, om lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas på projektet (3 punkten). I lagen ställs det krav på inlösningstillstånd enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977, nedan *inlösningsslagen*) i fråga om projekt som omfattas av lagens tillämpningsområde.

2.2 Tillståndspraxis

2.2.1 Tillståndsärenden som behandlas vid regionförvaltningsverket

Regionförvaltningsverken är vid sidan av kommunerna behöriga myndigheter i miljötillståndsärenden. Dessutom är de behöriga myndigheter i fråga om tillstånd enligt vattenlagen. Följande tabell innehåller allmänna uppgifter ur regionförvaltningsverkens bokslut om tillståndsansökningar och beslut enligt miljöskyddslagen och vattenlagen. Dessa är uppgifter om antalet anhängiga ansökningar vid regionförvaltningsverken 2020–2023. Även uppgifterna om antalet beslut enligt miljöskyddslagen och vattenlagen gäller perioden 2020–2023. Det har inte bedömts huruvida dessa ansökningar eller beslut gäller sådana typer av projekt som omfattas av detta utkast till regeringsproposition, utan uppgifterna om volymerna omfattar alla tillstånds- och beslutsärenden enligt miljöskyddslagen eller vattenlagen.

Tabell 1. Tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen (MSL) och vattenlagen, inledda ärenden.

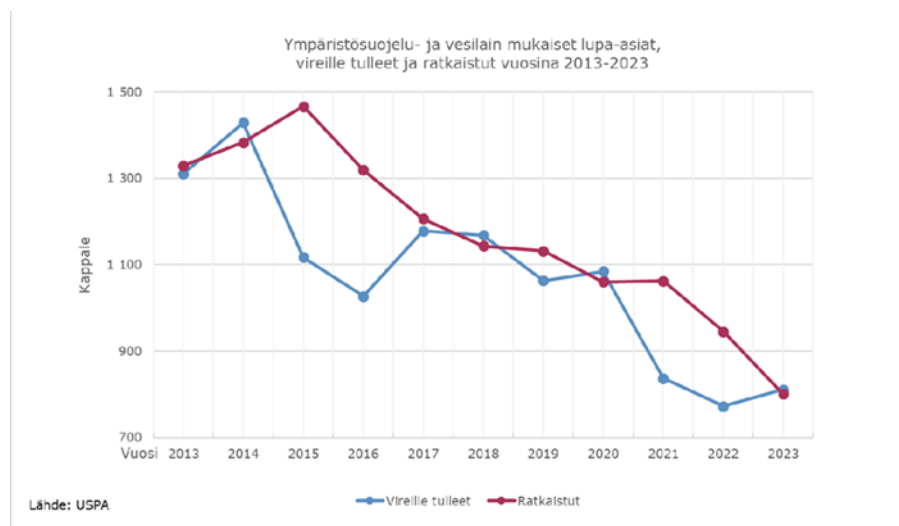
Ärende:	2020	2021	2022	2023
	st.	st.	st.	st.
Tillståndsärenden enligt MSL	691	500	435	414
Tillståndsärenden enligt vattenlagen	394	337	337	397
Anhängiga tillståndsärenden sammanlagt	1085	837	772	811

Enligt regionförvaltningsverkens bokslut för 2023 inleddes 210 ärenden, dvs. 27,4 procent av tillståndsärendena, via e-tjänsten. År 2022 inleddes 158 tillståndsärenden, år 2021 195 tillståndsärenden och år 2020 191 tillståndsärenden via e-tjänsten.

Tabell 2. Tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen (MSL) och vattenlagen, avgjorda ärenden.

Ärende:	2020	2021	2022	2023
	st.	st.	st.	st.
Tillståndsärenden enligt MSL	637	628	584	465
Tillståndsärenden enligt vattenlagen	423	434	361	336
Avgjorda tillståndsärenden sammanlagt	1060	1062	945	801

Enligt regionförvaltningsverkens bokslut för 2023 påverkas minskningen av antalet avgjorda tillståndsärenden av att en allt högre andel tillståndsärenden som gäller småskaliga verksamheter avgörs i kommunerna. De tillståndsärenden som hör till regionförvaltningsverkets behörighet gäller i huvudsak omfattande helheter. Flera olika frågor som behöver avgöras för att ändra ett tillstånd avgörs genom ett enda beslut.

Figur 1. Tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen och vattenlagen, inledda och avgjorda ärenden 2013–2023. Källa: Regionförvaltningsverkens bokslut för 2023 och den källa som nämns i bokslutet.

I de årliga resultatavtalen mellan regionförvaltningsverken och de styrande ministerierna och i de förhandsmål som hänför sig till avtalen har man ställt mål om medianhandläggningstider för de följande åren i syfte att uppnå mer smidig och resultatrik tillståndsbehandling. Med målen för medianhandläggningstiderna har man strävat efter att försnabba tillståndsbehandlingen utan att ge avkall på behandlingens kvalitet. Såsom framgår av en utredning från 2021 uppnåddes målen för medianhandläggningstiderna åren 2018–2020 i fråga om alla miljötillståndsansökningar. Den nuvarande, målsatta genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om vattenhushållningstillstånd vid regionförvaltningsverket är åtta månader och handläggningstiden för miljötillståndsansökan tio till tolv månader beroende på ärendet.

De målsatta och faktiska handläggningstider som behandlas i detta avsnitt har beräknats från den tidpunkt då tillståndsansökan blev anhängig. Detta avviker från förfarandet i RED III-direktivet, där de bindande handläggningstiderna räknas från bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet.

Regionförvaltningsverkens gemensamma årliga bokslut innehåller statistiska uppgifter om handläggningstiderna för tillståndsansökningar inom ansvarsområdet för miljötillstånd (räknade från tidpunkten för anhängiggörandet av ansökan) och om antalet tillståndsansökningar. I bokslutet redogörs det samtidigt för antalet ärenden som gällt brådskande investeringsprojekt och ärenden som (sedan 2023) behandlats i ett företrädesförfarande.

Tabell 3. Medianhandläggningstiderna för tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen och vattenlagen vid regionförvaltningsverken 2020–2023. Källor: Regionförvaltningsverkens bokslut 2020–2023.

Ärende:	2020	2021	2022	2023
	mån.	mån.	mån.	mån.
Tillståndsärenden enligt MSL	9,9	10,5	9,6	9,5
Tillståndsärenden enligt vattenlagen	8,6	8,4	8,1	8
Ny verksamhet och ärenden som gäller ändring av verksamheten (tillståndsärenden enligt MSL)	11,9	11,3	11,5	10,6

Tabell 4. Genomsnittliga handläggningstider för tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen och vattenlagen vid regionförvaltningsverken 2020–2023. Källor: Regionförvaltningsverkens bokslut 2020–2023.

Ärende	2020	2021	2022	2023
	mån.	mån.	mån.	mån.
Tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen och vattenlagen	12	11,9	11,3	11,6

Utfallet av medianhandläggningstiderna respektive de genomsnittliga handläggningstiderna för tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen och vattenlagen varierade vid de enskilda regionförvaltningsverken. Sakkomplexen är mycket olika till sin omfattning och i fråga om konsekvenserna. De sakkomplex som behandlas är numera även på grund av lagstiftningsändringar mer arbetsintensiva och omfattande än tidigare.

Regionförvaltningsverkens ansvarsområde för miljötillstånd införde vid ingången av 2022 en reviderad uppgiftsklassificering inom ärendehantering. Uppgiftsklassificeringen ändrades från att basera sig på näringsgrenen till att vara processbaserad. Antalet uppgiftskategorier minskade betydligt, och näringsgrenarna uttrycks med hjälp av den nya klassificeringstypen. Samtidigt harmoniserades ansvarsområdets uppgiftsklassificering med de uppgiftsklassificeringar som regionförvaltningsverkens övriga ansvarsområden använder. Av denna orsak är utfallsuppgifterna för prestationerna och handläggningstiderna 2020–2023 inte helt jämförbara sinsemellan.

Lagstiftning om att projekt som anknyter till grön omställning ska ges företräde vid regionförvaltningsverkens tillståndsbehandling trädde i kraft vid ingången av 2023. Enligt 2 a § 2 mom. 1 punkten i lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken ska företräde ges för sådana energiproduktionsanläggningar som producerar energi med förnybar energi samt för havsbaserade vindkraftverk och därtill hörande vattenhushållningsprojekt.

År 2023 beviljade regionförvaltningsverken företräde som hänförde sig till grön omställning för sammanlagt 26 projekt. Enligt regionförvaltningsverkens verksamhetsberättelse för 2023 hade man i huvudsak goda erfarenheter av företrädesförfarandet. Projekten beviljades miljötillstånd på mindre än ett år och de fördröjde inte behandlingen av andra tillståndsansökningar. Fram till utgången av oktober 2024 hade företräde beviljats för sex nya ansökningar. Således har sammanlagt 45 tillståndsansökningar beviljats företräde fram till den tidpunkten.

Avsikten är att bestämmelsen om företräde ska gälla till och med den 31 december 2026. I den proposition med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och till vissa andra lagar som har samband med den som bereds vid miljöministeriet föreslås det att tidsfristen för företrädesförfarandet förlängs till utgången av 2030. I utkastet till proposition ingår också en bestämmelse om att tillståndsansökningar som beviljats företräde i den mån det är möjligt ska behandlas inom 12 månader räknat från offentliggörandet av kungörelsen om tillståndsansökan. Avsikten är att regeringspropositionen ska överlämnas till riksdagen samtidigt med denna regeringsproposition.

2.2.2 Tillståndsärenden som behandlas vid Säkerhets- och kemikalieverket

Produktionsanläggningar för förnybar energi förutsätter också tillstånd som hör till Säkerhets- och kemikalieverkets behörighet. Sådana tillstånd är exempelvis tillstånd till hantering och upplagring (eller anmälan om hantering och upplagring) enligt kemikaliesäkerhetslagen. Säkerhets- och kemikalieverket är behörig myndighet också vid registrering av tryckbärande anordningar enligt lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016) och vid byggnadstillstånd enligt statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009).

I Säkerhets- och kemikalieverkets bokslut för 2023 anges volymerna för verkets största prestationsgrupper. Antalet tillstånd och anmälningar som gällde industriella investeringsprojekt var 195. Det inleddes färre sådana ärenden än året innan, och antalet anhängiga ansökningar och antalet beslut minskade. Antalet ansökningar påverkas delvis av att de projekt som gäller den gröna omställningen ännu är i planerings- och beredningsfasen, men antalet ansökningar förutspås öka i framtiden.

Den målsatta handläggningstiden för de tillstånd enligt kemikaliesäkerhetslagen som Säkerhets- och kemikalieverket behandlar och som behövs för hantering och upplagring av farliga kemikalier och gaser är 240 dagar i fråga om ansökningar som ska kungöras och 80 dagar i fråga om andra tillstånd och anmälningar. Den genomsnittliga handläggningstiden för

tillståndsansökningar räknat från tidpunkten då ansökan blivit anhängig var år 2024 105 dagar. Den målsatta handläggningstiden på 240 dagar har överskridits i fråga om 8 % av ansökningarna.

2.2.3 Kommunernas beslut

De kommunala myndigheterna är vid sidan av regionförvaltningsverken behöriga myndigheter i miljötillståndsärenden. Dessutom är de behöriga myndigheter i fråga om tillstånd till byggande enligt bygglagen.

Den genomsnittliga handläggningstiden för kommunernas miljötillståndsbeslut har varierat från tre månader i kommuner med färre än 5 000 invånare till 6,2 månader i kommuner med 20 001–50 000 invånare. När samtliga kommuner beaktas har den genomsnittliga handläggningstiden varit cirka 5,2 månader. Uppgifterna är dock inte jämförbara, eftersom reglerna för beräkningen av tidsfristen varierar från kommun till kommun: i en del kommuner räknas tidsfristerna från det att ärendet inleds och i en del från bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet.

I 68 a § i bygglagen, som träder i kraft den 1 januari 2026, åläggs byggnadstillsynsmyndigheten en skyldighet att avgöra ansökan om bygglov inom tre månader från det att ansökan om bygglov inklusive bilagor har anhängiggjorts vid byggnadstillsynen och bilagorna möjliggör en behandling av ansökan. Ansökan om bygglov för särskilt krävande byggprojekt där projekteringsuppgiften är exceptionellt krävande och ansökan om placeringstillstånd för omställning till ren energi ska emellertid avgöras inom sex månader.

2.3 Bedömning av behoven att ändra den nationella lagstiftningen

2.3.1 Definitioner (2 artikel)

Till definitionen av förnybar energi i artikel 2.1 i ändringsdirektivet har fogats ett omnämnande av osmotisk energi. Ändringen förutsätter att 3 § 4 punkten i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ändras på motsvarande sätt. Avsikten är att den nationella definitionen av förnybar energi ska ha samma innehåll som definitionen i direktivet. Till artikel 2 andra stycket i direktivet som innehåller definitioner har dessutom fogats ett led 44b med en definition av osmotisk energi. Det anses inte vara nödvändigt att ta in definitionen i definitionsparagrafen i den nationella lagen, men den bör utnyttjas i specialmotiveringen till definitionen av förnybar energi.

I lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi finns i 3 § 5 punkten dessutom en definition av en produktionsanläggning för förnybar energi. Enligt definitionen avses med produktionsanläggning en anläggning som producerar energi som helt eller delvis är förnybar energi. Den gällande definitionen omfattar således också sådana produktionsanläggningar för förnybar energi som endast delvis producerar förnybar energi. Eftersom det i definitionen inte preciseras hur stor del av den energi som en anläggning använder som ska vara förnybar, omfattar definitionen också anläggningar vars energiproduktion endast till en mycket liten del är förnybar.

I förnybarhetsdirektivet ges det ingen definition av en produktionsanläggning för förnybar energi (i direktivets svenska ordalydelse ”verk för förnybar energi”). Enligt artikel 2 andra stycket led 1 i ändringsdirektivet avses med energi från förnybara energikällor eller förnybar energi energi från förnybara, icke-fossila energikällor, det vill säga vindenergi, solenergi (termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi) och geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa,

deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas. Som produktionsanläggningar för förnybar energi ska nationellt betraktas anläggningar som producerar energi huvudsakligen från ovannämnda källor. Definitionen av produktionsanläggningar för förnybar energi i den gällande lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi behöver således ändras.

Genom RED III-direktivet har det i artikel 2 som gäller definitioner även gjorts andra ändringar som gäller tillståndsförfarandet. Till det andra stycket i artikeln har fogats nya led som gäller accelerationsområden för förnybar energi (9a), solenergiutrustning (9b) och samlokaliserad energilagring (44d). Det anses inte nödvändigt att ta in dessa definitioner i den nationella lagstiftningen, men de kommer att utnyttjas i motiveringen till de bestämmelser där den berörda definitionen används.

2.3.2 Tillståndsförfarandets huvudprinciper och organisation (artikel 16)

Verksamheter och steg som ingår i tillståndsförfarandet (artikel 16.1)

Tillståndsförfarandet ska enligt artikel 16.1 i ändringsdirektivet omfatta alla relevanta administrativa tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av verk för förnybar energi, inbegripet sådana som kombinerar olika förnybara energikällor, värmepumpar och samlokaliserad energilagring, inbegripet anläggningar för el och värme, samt tillgångar som krävs för anslutning av sådana verk och värmepumpar och sådan lagring till nätet och, när så krävs, för att integrera förnybar energi i värme- och kyl nät, inbegripet tillstånd för nätanslutning och miljöbedömningar. I bland annat den engelska språkversionen av direktivet omfattar hänvisningen till nät också andra nät än elnät: *“...assets necessary for the connection of such plants, heat pumps and storage to the grid”*. I direktivet tolkas tillståndsförfarandet omfatta även anslutning av en produktionsanläggning för förnybar energi till gasnätet.

Enligt artikelns tidigare ordalydelse omfattade förfarandet för beviljande av tillstånd relevanta administrativa tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av anläggningar för produktion av energi från förnybara energikällor samt tillgångar som krävs för anslutning av dessa till elnätet. Tillståndsförfarandets omfattning har jämfört med den tidigare bestämmelsen preciserats så att det också omfattar med produktionsanläggningar för förnybar energi samlokaliserad energilagring samt konstruktioner som behövs för anslutning till nätet.

Tillämpningsområdet för de bestämmelser som gäller förfarandena anses vara oförändrat i sak, men preciseringar i fråga om energilagring och konstruktioner som behövs för anslutning av en produktionsanläggning till nätet föreslås för tydlighetens skull bli införlivade också i den nationella lagstiftningen.

I artikel 16.8 i ändringsdirektivet föreskrivs det om tider som inte räknas in i längden på tillståndsförfarandet. Enligt led a i artikeln ska i längden på tillståndsförfarandet inte räknas med den tid under vilken verken för förnybar energi, deras nätanslutningar och – i syfte att säkerställa nätets stabilitet, tillförlitlighet och säkerhet – tillhörande nödvändig nätinфраstruktur uppförs eller uppgraderas. Enligt led b i artikel 16.8 ska i längden på tillståndsförfarandet inte räknas med tiden för de administrativa steg som krävs för de betydande uppgraderingar av nätet som är nödvändiga för att säkerställa nätets stabilitet, tillförlitlighet och säkerhet. I Finland finns det inget förfarande med administrativa tillstånd för nätanslutningar, och därför förutsätter inte artikel 16.8 led a eller led b att den nationella lagstiftningen ändras.

Enligt artikel 16.8. c ska i längden på tillståndsförfarandet inte heller räknas med tiden för överklaganden och rättsmedel, andra domstolsförfaranden eller alternativa

tvistlösningsmekanismer, inbegripet förfaranden för klagomål samt överklaganden och rättsmedel utanför domstol. Eftersom en bestämmelse med samma innehåll redan ingår i 13 § 1 mom. 3 punkten i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi föranleder den ändrade artikel 16.8 c inga ändringar av den nationella lagstiftningen.

Enligt 13 § 1 mom. 1 och 2 punkten i den gällande lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ska tidsfristerna dessutom inte tillämpas på undantagförfaranden enligt 83 § i naturvårdslagen eller förfaranden för utsläppstillstånd enligt 8 § i lagen om utsläppshandel². Eftersom ändringsdirektivet inte längre gör det möjligt att låta bli att tillämpa tidsfristerna på dessa förfaranden bör de inte längre omfattas av tillämpningsområdet för 13 § utan tas in i 9 § som gäller förfaranden som omfattas av tidsfristerna.

Tillståndsförfarandet omfattar enligt ordalydelsen i artikel 16.1 i ändringsdirektivet alla relevanta administrativa tillstånd, inbegripet miljöbedömningar, från och med bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet. Enligt den tidigare formuleringen inleddes förfarandet för beviljande av tillstånd från bekräftelsen på att ansökan har mottagits. Genom att tidsfristen ska inledas från tidpunkten för tillståndsansökans fullständighet i stället för från tidpunkten för anhängiggörandet av ansökan, behöver bestämmelserna om beräkning av tidsfristen i 11 § i den nationella lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ändras.

Med miljöbedömningar i direktivets kontext avses ett MKB-förfarande och en Naturabedömning. Dessa genomförs i regel i vårt nationella system före bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet. I det utkast till regeringsproposition med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och till vissa andra lagar som har samband med den som var på remiss föreslogs det att 22 a § i MKB-lagen ändras så att höranden om en sådan tillståndsansökning enligt miljöskyddslagen, vattenlagen eller marktäktslagen som ska avgöras av Tillstånds- och tillsynsverket och om en miljökonsekvensbeskrivning enligt MKB-lagen ska kunna ordnas samtidigt. Den tid som används för miljöbedömningar kan således vara inkluderad i tidsfristerna, om en bedömning infaller vid den tidpunkt då tillståndsansökans fullständighet har bekräftats. Då infaller bedömningarna dock samtidigt med tillståndsförfarandet.

Tillståndsförfarandet enligt ändringsdirektivet omfattar enligt artikel 16.1 alla steg till dess att den eller de behöriga myndigheternas meddelande om det slutliga beslutet om tillståndsförfarandets resultat. Tidsfristerna i direktivet är avsedda att gälla myndigheternas verksamhet och kan således endast gälla de skeden i förfarandet då tillståndsansökan är under behandling hos myndigheten. Den tid under vilka sökanden bearbetar tillståndsansökan anses inte ingå i tidsfristerna enligt direktivet.

Fastställande av tillståndsansökans fullständighet (artikel 16.2)

I artikel 16.2 i ändringsdirektivet föreskrivs det om den behöriga myndighetens skyldighet att bekräfta tillståndsansökans fullständighet, antingen inom 30 dagar (projekt inom accelerationsområden för förnybar energi) eller inom 45 dagar (projekt utanför accelerationsområden) från det att ansökan har mottagits, eller, om sökanden inte har skickat all den information som krävs för att behandla ansökan, att begära att sökanden lämnar in en

² Hänvisningen har föråldrats i och med den nya lagen om utsläppshandel. Bestämmelser om utsläppstillstånd finns i 6 kap. i den gällande lagen om utsläppshandel (1270/2023).

fullständig ansökan utan onödigt dröjsmål. Ändringen förutsätter att tidsfrister för bekräftelse av fullständigheten fogas till den nationella lagen.

Kontaktpunkt (artikel 16.3)

I den ändrade artikel 16.3 i direktivet föreskrivs det om medlemsstaternas skyldighet att inrätta eller utse en eller flera kontaktpunkter. Bestämmelserna om kontaktpunkten har tidigare funnits i artikel 16.1 och 16.2 och har genom ändringsdirektivet flyttats till artikel 16.3. Bestämmelserna om kontaktpunkten har i den ändrade artikeln preciserats och kompletterats, i synnerhet genom bestämmelser om en skyldighet för kontaktpunkten att säkerställa att tidsfristerna för tillståndsförfarandet i direktivet respekteras. Ändringen av direktivet förutsätter att 4 och 12 § i den nationella lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ändras.

I artikel 16.3 åläggs medlemsstaterna dessutom en skyldighet att senast den 21 november 2025 se till att alla tillståndsförfaranden genomförs i elektroniskt format. Den gällande nationella lagen innehåller redan bestämmelser om elektronisk kommunikation, och de behöriga myndigheterna använder redan i stor utsträckning elektroniska förfaranden. De bestämmelser i direktivet som gäller elektroniska tjänster föranleder inga ändringar av de nationella bestämmelserna.

Handbok för förfaranden (artikel 16.4)

Bestämmelserna om innehållet i den handbok som avses i artikel 16.4 i ändringsdirektivet har kompletterats med ett omnämnande av projekt som genomförs av egenanvändare och ett omnämnande av gemenskaper för förnybar energi. Tilläggen föranleder ändringar av 15 § i den nationella lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi som gäller innehållet i handboken.

Twistlösning och överklagande (artikel 16.5 och 16.6)

Till skyldigheten att ge tillgång till enkla förfaranden för twistlösning avseende tillståndsförfaranden för att uppföra och driva verk för förnybar energi har i artikel 16.5 i ändringsdirektivet fogats ett omnämnande av allmänheten. Kraven i artikeln anses bli uppfyllda i de nationella allmänna författningar som avser twistlösning, och ändringen föranleder således inga ändringar i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi.

I artikel 16.6 i ändringsdirektivet föreskrivs det att överklaganden som gäller verk för förnybar energi ska vara föremål för det snabbaste administrativa och rättsliga förfarande som finns tillgängligt. Det rör sig om en ny skyldighet. Det utkast till proposition med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och till vissa andra lagar som har samband med den som var på remiss innehöll ett förslag om att förlänga tidsfristen för förfarandet med företräde för projekt för grön omställning till utgången av 2030. Utkastet innehöll dessutom ett förslag om att besvär som anförts hos förvaltningsdomstolen över beslut som fattats i ett sådant företrädesförfarande ska behandlas skyndsamt fram till utgången av 2032. Anläggningar för förnybar energi omfattas av företrädesförfarandet avseende grön omställning. Till övriga delar innehåller den nationella lagstiftningen inga bestämmelser om sökande av ändring som påverkar hur snabbt företrädesförfarandet eller något annat förfarande genomförs och som produktionsanläggningar för förnybar energi borde omfattas av.

Enligt skäl 30 i ingressen till RED III-direktivet fortsätter bestämmelserna i Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europas konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor

(Århuskonventionen, FördrS 121–122/2004), undertecknad i Århus den 25 juni 1998, särskilt bestämmelserna om allmänhetens deltagande och tillgång till rättslig prövning, fortsätter att vara tillämpliga.

Tillräckliga myndighetsresurser (artikel 16.7)

I artikel 16.7 i ändringsdirektivet föreskrivs det om en skyldighet för medlemsstaterna att tillhandahålla tillräckliga myndighetsresurser. Det rör sig om en ny skyldighet. Bestämmelserna om resursbehovet anses inte förutsätta några ändringar i den nationella lagstiftningen.

Allmänhetens tillgång till beslut (artikel 16.9)

Enligt artikel 16.9 i ändringsdirektivet ska de beslut som följer av tillståndsförfaranden göras tillgängliga för allmänheten i enlighet med tillämplig rätt. I det nationella förvaltningsförfarandet görs besluten redan nu offentligt tillgängliga för allmänheten, och bestämmelsen anses inte kräva nationella genomförandeåtgärder.

2.3.3 Tillståndsförfarande utanför accelerationsområden för förnybar energi (artikel 16b)

Tidsfrister för tillståndsförfarandet utanför accelerationsområden (artikel 16b.1 och 16b.2)

Utanför accelerationsområden för förnybar energi får tillståndsförfarandet för projekt för förnybar energi enligt artikel 16b.1 i ändringsdirektivet inte pågå längre än två år. I fråga om havsbaserade projekt är tidsfristen dock tre år. I undantagsfall får tidsfristerna förlängas med sex månader. Enligt artikel 16b.2 andra stycket får tillståndsförfarandet för uppgradering av kraftverk för förnybar energi och nya anläggningar med en elkapacitet på mindre än 150 kilowatt inte pågå längre än tolv månader. För projekt för havsbaserad förnybar energi får förfarandet inte pågå längre än två år. Tidsfristerna får på grund av exceptionella omständigheter förlängas med tre månader.

I 10 § i den gällande lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi föreskrivs det om tidsfrister för tillståndsförfaranden i fråga om kraftverk för förnybar energi. Paragrafen behöver ändras så att tidsfristerna i fortsättningen ska gälla även andra produktionsanläggningar för förnybar energi än kraftverk för elproduktion. Att tidsfristerna utvidgas till att också gälla andra produktionsanläggningar för förnybar energi förutsätter att bestämmelsen i lagens 2 § som gäller tillämpningsområdet ändras. Också varaktigheten av de tidsfrister som anges i 10 § behöver ändras.

MKB-förfarande och Naturabedömning (artikel 16b.2)

Om ett projekt som genomförs utanför accelerationsområden för förnybar energi kräver ett MKB-förfarande och en Naturabedömning, ska dessa enligt artikel 16b.2 i det ändrade förnybarhetsdirektivet utföras i ett enda förfarande. Enligt punkt 2 ska den behöriga myndigheten avge ett yttrande om omfattningen av och detaljnivån för den information som ska lämnas i miljökonsekvensbeskrivningen, vars omfattning inte får utökas därefter.

Om nödvändiga skyddsåtgärder (dvs. lindrande åtgärder) har vidtagits i ett projekt för förnybar energi, ska dödande eller störning av arter som skyddas enligt artikel 12.1 i habitatdirektivet och artikel 5 i fågeldirektivet inte betraktas som avsiktligt. Medlemsstaterna får tillåta att nya skyddsåtgärder vars syfte är att så mycket som möjligt förhindra dödande eller störning av arter som skyddas enligt habitatdirektivet och fågeldirektivet eller förhindra eventuella andra

miljöeffekter och vars ändamålsenlighet inte har provats i stor skala används för ett eller flera pilotprojekt under en begränsad tidsperiod, förutsatt att sådana skyddsåtgärders ändamålsenlighet noggrant övervakas och att lämpliga åtgärder omedelbart vidtas om de inte visar sig vara ändamålsenliga.

Kravet i artikel 16b.2 på att MKB-förfarandet och Naturabedömningen ska utföras i ett enda förfarande samt det krav som gäller avsiktligheten vid dödande eller störning av skyddade arter har genomförts genom en lag om ändring av naturvårdslagen (422/2024). Den behöriga myndighetens yttrande om omfattningen av och detaljnivån för den information som ska lämnas i miljökonsekvensbeskrivningen genomförs i den nationella lagstiftningen genom bestämmelsen i 18 § i MKB-lagen om kontaktmyndighetens utlåtande om programmet för miljökonsekvensbedömning. Utlåtandet ändras inte mera efter att det har getts. Förbudet enligt artikel 16b.2 mot att ändra de uppgifter som förutsätts i miljökonsekvensbeskrivningen föranleder således inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

2.3.4 Accelerationsområden för förnybar energi (artikel 15c och 16a)

Utseende av accelerationsområden för förnybar energi (artikel 15c)

Enligt det nya ledet 9a i artikel 2 andra stycket i direktivet avses med accelerationsområde för förnybar energi en särskild plats eller ett särskilt område, på land, till havs eller på inlandsvatten, som av en medlemsstat har utsetts som särskilt lämplig eller lämpligt för uppförande av verk för förnybar energi.

I artikel 15c i direktivet föreskrivs det om en skyldighet för medlemsstaterna att senast den 21 februari 2026 säkerställa att behöriga myndigheter antar en eller flera planer i vilka utses, som undergrupp till de områden som avses i artikel 15b.1, accelerationsområden för förnybar energi från en eller flera typer av förnybara energikällor. Medlemsstaterna får enligt artikel 15b.1 undanta förbränningsanläggningar för biomassa och vattenkraftverk från tillämpningsområdet. Betydelsen av denna bestämmelse som gäller det nationella handlingsutrymmet förblir oklar, eftersom direktivet inte heller i övrigt förpliktar medlemsstaterna att utse accelerationsområden för förnybar energi för de nämnda produktionsformerna. Medlemsstaterna kan också i övrigt besluta att vissa produktionsformer för förnybar energi inte lämpar sig för de utsedda områdena. I artikeln föreskrivs det dessutom om förfarandet vid utseende av områdena och ställs krav på de områden som ska utses. Avsikten är att medlemsstaterna ska utse sådana områden där utbyggnaden av en eller flera specifika typer av förnybara energikällor inte förväntas ha några betydande miljöeffekter. Områdena ska utses för en eller flera typer av förnybara energikällor.

Enligt artikeln ska medlemsstaterna, samtidigt som de behåller rätten att besluta om dessa områdets storlek, sträva efter att säkerställa att dessa områdets sammanlagda storlek är betydande och att de bidrar till att uppnå de mål som fastställs i direktivet. De mål som fastställs i direktivet tolkas som att de avser det övergripande unionsmål för 2023 för förnybara energikällor som ställs i direktivet. Direktivet ger medlemsstaterna frihet att fastställa områdenas storlek och antal i förhållande till sina egna förnybarhetsmål. Minimikravet är att åtminstone ett accelerationsområde ska utses. I samband med inrättandet ska det för varje område fastställas lämpliga regler om ändamålsenliga skyddsåtgärder (lindrande åtgärder) i syfte att undvika den negativa miljöpåverkan som projekten kan medföra eller avsevärt minska den. Innan områdena godkänns ska det i fråga om de planer som gäller områdena göras en miljöbedömning i enlighet med SEA-direktivet. Vid behov ska planerna dessutom bedömas i enlighet med artikel 6.3 i habitatdirektivet (Naturabedömning).

Accelerationsområdena ska enligt den nya artikeln 15c i ändringsdirektivet utses som undergrupper till de områden som avses i artikel 15b.1 i direktivet. Artikel 15b.1 gäller en mer allmän kartläggning av tillgängliga områden för förnybar energi. Vid kartläggningen av sådana områden ska bland annat tillgången till energinfrastruktur beaktas. Accelerationsområdena ska utses bland de områden som tagits in i denna kartläggning. Även accelerationsområdena omfattas således av de kriterier och mål som tillämpas på den kartläggning som avses i artikel 15b.

Den helhet av bestämmelser som gäller accelerationsområden förutsätter att det till lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi fogas helt nya bestämmelser om utseende av accelerationsområden och om det förfarande som ska tillämpas i de utsedda områdena.

Tidsfrister för förfarandet i accelerationsområden (artikel 16a.1 och 16a.2)

Tillståndsförfarandet får enligt artikel 16a.1 i ändringsdirektivet i princip inte pågå längre än tolv månader i dessa områden. I fråga om havsbaserade projekt får förfarandet emellertid inte pågå längre än två år. Tidsfristerna får i undantagsfall förlängas med högst sex månader.

Tillståndsförfarandet för projekt för uppgradering av kraftverk och för nya anläggningar med en elkapacitet på mindre än 150 kilowatt får enligt artikel 16a.2 inte pågå längre än sex månader i accelerationsområden för förnybar energi. I fråga om projekt för havsbaserad vindkraft är tidsfristen dock tolv månader. Tidsfristerna på sex månader kan enligt punkt 2 förlängas med högst tre månader och tidsfristen på tolv månader för projekt för havsbaserad vindkraft förlängas med upp till sex månader. En förutsättning för detta är att förlängningen är vederbörligen motiverad på grund av exceptionella omständigheter. Som exempel nämns i punkt 2 tvingande säkerhetsrelaterade skäl när uppgraderingsprojektet har en påtaglig effekt på elnätet eller på anläggningens ursprungliga kapacitet, storlek eller prestanda. Den som genomför projektet ska tydligt informeras om de exceptionella omständigheter som motiverar en sådan förlängning.

Artikel 16a i ändringsdirektivet är ny och förutsätter att lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ändras.

Undantag från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning (artikel 16a.3)

I artikel 16a.3 i ändringsdirektivet undantas projekt som genomförs i accelerationsområden för förnybar energi från kravet på att genomföra en miljökonsekvensbedömning enligt MKB-direktivet och Naturabedömning, förutsatt att dessa projekt är förenliga med de regler om ändamålsenliga skyddsåtgärder i syfte att undvika negativ miljöpåverkan som fastställts för det berörda accelerationsområdet.

Undantaget från kravet på att genomföra en miljökonsekvensbedömning tillämpas enligt artikel 16a.3 på de typer av projekt som nämns i bilaga II till MKB-direktivet i bilagens punkt 3 a (anläggningar för produktion av elektricitet, ånga och hetvatten (projekt som inte omfattas av bilaga I)), 3 b (anläggningar för transport av gas, ånga och hetvatten; överföring av elektrisk energi med luftledningar (projekt som inte omfattas av bilaga I)), 3 d (lagring under jord av brännbara gaser), 3 h (anläggningar för produktion av vattenkraftsbaserad energi) och 3 i (anläggningar för utnyttjande av vindkraft för energiproduktion (grupper av vindkraftverk)) samt punkt 6 c (anläggningar för lagring av olja, petrokemiska och kemiska produkter). Undantaget får inte tillämpas på projekt som kan antas ha en betydande inverkan på miljön i en annan medlemsstat eller om en medlemsstat som kan komma att utsättas i betydande grad i enlighet med artikel 7 i MKB-direktivet begär att undantaget inte ska tillämpas.

I artikel 16a.3 andra stycket i ändringsdirektivet föreskrivs det om undantag från kravet på att genomföra en Naturabedömning förutsatt att projektet är förenligt med de regler om ändamålsenliga skyddsåtgärder i syfte att undvika negativ miljöpåverkan som fastställts för det berörda accelerationsområdet. Bestämmelserna är nya och förutsätter att lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi, naturvårdslagen och MKB-lagen ändras.

I skäl 33 i ingressen till direktivet konstateras det att undantag från skyldigheten att genomföra en miljökonsekvensbedömning inte behöver tillämpas på projekt där medlemsstaten har beslutat att kräva en miljökonsekvensbedömning i sin nationella obligatoriska förteckning över projekt.

Granskning av ansökningar (artikel 16a.4–16a.6)

Enligt artikel 16a.4 i ändringsdirektivet ska den behöriga myndigheten genomföra en granskningsprocess i fråga om projekt som undantagits från kravet på att genomföra ett MKB-förfarande och en eventuell Naturabedömning. Syftet med granskningen är att fastställa om projektet kommer att ha sådan högst sannolik och betydande negativ miljöpåverkan som inte identifierades vid den miljöbedömning som gjordes i samband med utseendet av accelerationsområdet för förnybar energi. Granskningen ska i fråga om nya anläggningar slutföras inom 45 dagar från den dag då tillräcklig information om projektet lämnades in. I fråga om anläggningar med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt och projekt för uppgradering av kraftverk för förnybar energi är tidsfristen 30 dagar från det att tillräcklig information lämnades. Bestämmelsen förutsätter att lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi kompletteras.

Om det vid granskningsprocessen inte identifieras någon högst sannolik och betydande oförutsedd negativa påverkan, ska projektet enligt artikel 16a.5 i ändringsdirektivet efter granskningsprocessen godkännas ur ett miljöperspektiv utan att det krävs något uttryckligt beslut från den behöriga myndigheten. Genomförandet av artikeln förutsätter att nya bestämmelser tas in i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Eftersom det i artikeln hänvisas till att projektet ska godkännas förbjuder artikeln således inte att resultatet av granskningsprocessen meddelas genom ett förvaltningsbeslut. Den förbjuder inte heller att tillståndsbeslut, exempel beslut om bygglov, meddelas med hänsyn till andra än miljömässiga aspekter.

Om det i samband med granskningsprocessen framgår att projektet kommer att ge upphov till högst sannolikt betydande oförutsedda negativa effekter, ska enligt artikel 16a.5 ett förvaltningsbeslut meddelas i ärendet och ett MKB-förfarande och vid behov en Naturabedömning genomföras inom sex månader från förvaltningsbeslutet. Tidsfristen får i undantagsfall förlängas med högst sex månader.

Ett MKB-förfarande ska enligt artikel 16a.5 genomföras inom sex månader från det administrativa beslutet om granskningen. Tidsfristerna i direktivet är avsedda att gälla den tid som är förpliktande för myndigheterna. Enligt 17 § i den gällande MKB-lagen ska tiden för hörande om ett program för miljökonsekvensbedömning i regel vara 30 dagar (av särskilda skäl kan tiden förlängas till högst 60 dagar). Kontaktmyndigheten ska enligt 18 § i den lagen ge ett utlåtande om programmet för miljökonsekvensbedömning inom en månad från det att tiden för hörande har löpt ut. Följande fas i MKB-förfarandet som är förpliktande för myndigheten är det hörande om miljökonsekvensbeskrivningen som avses i 20 § i MKB-lagen, där tiden för hörande är minst 30 och högst 60 dagar lång. Enligt lagens 23 § ska kontaktmyndigheten lämna en motiverad slutsats inom två månader från det att tiden för hörande har löpt ut. Myndigheten använder således 5–6 månader för genomförande av ett MKB-förfarande, medan däremot tiden

för hörande i fråga om programmet för miljökonsekvensbedömning är endast 30 dagar. Eftersom den tidsfrist på sex månader för ett MKB-förfarande som anges i ändringsdirektivet uppfylls redan med stöd av bestämmelserna i den gällande MKB-lagen anses den inte kräva ytterligare reglering på nationell nivå.

Enligt artikel 16a.5 andra stycket i ändringsdirektivet får medlemsstaterna till följd av granskningsprocessen besluta att undanta vindkrafts- och solcellsprojekt från kravet på ett MKB-förfarande, om det är nödvändigt för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi. I en sådan situation ska operatören (dvs. verksamhetsutövaren) dock enligt punkt 5 åläggas att vidta skyddsåtgärder eller kompensationsåtgärder för att hantera sådana negativa effekter som konstaterats vid granskningsprocessen. Om de negativa effekterna inverkar på artskyddet, ska verksamhetsutövaren betala ekonomisk ersättning till artskyddsprogram under den tid som anläggningen för produktion av förnybar energi är i drift. Genomförandet av bestämmelsen är frivilligt för medlemsstaterna.

I artikel 16a.6 föreskrivs det om tillämpning av principen om tyst godkännande, som dock inte ska tillämpas när en sådan princip inte tillämpas i det nationella rättssystemet i den berörda medlemsstaten. Eftersom ett förfarande för tyst godkännande inte allmänt tillämpas i finsk förvaltningspraxis föranleder artikel 16a.6 inga nationella genomförandeåtgärder.

2.3.5 Påskyndat tillståndsförfarande för uppgradering (artikel 16c)

Enligt den nya artikel 16c.1 i RED-direktivet får tillståndsförfarandet för anslutning till nätet av en uppgradering av ett kraftverk för förnybar energi inte överskrida tre månader, om uppgraderingen inte ökar kraftverkets kapacitet med mer än 15 procent. Ett undantag från detta är enligt punkt 1 situationer där det finns berättigade farhågor avseende säkerheten eller där systemkomponenterna är tekniskt inkompatibla. Detta ska emellertid inte påverka behovet av en bedömning av potentiella miljökonsekvenser som krävs enligt punkt 2 i artikeln. Eftersom anslutningar till nätet inte i det nationella systemet kräver tillstånd av en myndighet, föranleder denna artikel inga nationella genomförandeåtgärder.

I artikel 16c.2 i ändringsdirektivet anges det att om ett projekt som gäller uppgradering av ett kraftverk kräver ett MKB-förfarande, ska miljökonsekvensbedömningen begränsas till effekterna till följd av ändringen jämfört med det ursprungliga projektet. I nationell praxis för tillämpningen av MKB-lagen begränsas bedömningen av ändringsprojekt redan för närvarande enbart till konsekvenserna av ändringen. Det anses emellertid att bestämmelsen kräver nationella genomförandeåtgärder i syfte att säkerställa genomförandet av direktivet.

Enligt artikel 16c.3 ska en sådan uppgradering av ett solkraftverksprojekt som inte medför att ytterligare områden används och där man tillämpar sådana miljörelaterade skyddsåtgärder som fastställts för det ursprungliga solkraftverket undantas från kravet på att genomföra ett MKB-förfarande och från det granskningsförfarande som avses i artikel 16a.4. Enligt nationell praxis för tillämpningen av MKB-lagen kräver sådana solkraftverk normalt inte ett MKB-förfarande, men bestämmelsen anses förutsätta nationella genomförandeåtgärder för att säkerställa genomförandet av direktivet.

2.3.6 Tillståndsförfarande för installation av solenergiutrustning (artikel 16d)

Enligt den nya artikel 16d.1 i ändringsdirektivet får tillståndsförfarandet för installation av solenergiutrustning och samlokaliserad energilagring i befintliga eller framtida konstgjorda konstruktioner, med undantag för konstgjorda vattenytor, inte pågå längre än tre månader, förutsatt att det primära syftet med sådana konstgjorda konstruktioner inte är

solenergiproduktion eller energilagring. Sådana projekt ska också undantas skyldigheten att genomföra ett MKB-förfarande. Den utrustning som omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde förutsätter i typfall inte ett MKB-förfarande, men det föreslås trots allt att ett undantag i fråga om sådan utrustning fogas till lagen för att skyldigheterna enligt direktivet ska uppfyllas. Medlemsstaterna får undanta vissa områden eller konstruktioner från tillämpningen av de skyldigheter som anges i artikel 16d.1 i syfte att skydda det kulturella eller historiska arvet eller nationella försvarsintressen, eller av säkerhetsskäl. Den nationella lagstiftningen förutsätter att det utfärdas bestämmelser om tidsfrister i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi och att om undantag från tidsfristerna i syfte att skydda kulturarvet eller det historiska arvet.

Enligt artikel 16d.2 får tillståndsförfarandet för installation av solenergiutrustning med en kapacitet på högst 100 kilowatt inte pågå längre än en månad. Om tillstånd inte beviljas inom den fastställda tidsfristen ska tillståndet enligt punkt 2 anses vara beviljat, förutsatt att solenergiutrustningens kapacitet inte överskrider befintlig kapacitet för anslutning till distributionsnätet. Om tillämpningen av tröskelvärde på 100 kilowatt leder till en betydande administrativ börda eller till begränsningar av elnätsdriften, får medlemsstaterna enligt artikel 16d.2 andra stycket tillämpa ett lägre tröskelvärde som dock ska vara högre än 10,8 kilowatt. En medlemsstat får således inom ramen för det nationella handlingsutrymmet i stället för ovannämnda 100 kilowatt tillämpa tröskelvärde på minst 10,8 kilowatt, om användningen av den högre kapacitetsgränsen skulle medföra en betydande administrativ börda eller begränsa elnätsdriften.

Artikeln förutsätter att den nationella lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi samt MKB-lagen kompletteras till den del som gäller undantag från kravet på ett MKB-förfarande. Artikel 16d.2 möjliggör ett nationellt handlingsutrymme i fråga om kapacitetsgränsen på 100 kilowatt.

2.3.7 Påskyndad utbyggnad av värmepumpar (artikel 16e)

Enligt den nya artikel 16e.1 i ändringsdirektivet får tillståndsförfarandet för installation av värmepumpar under 50 megawatt inte pågå längre än en månad. I fråga om jord- och bergvärmepumpar är tidsfristen dock tre månader. I artikel 16e.2 fastställs det tidsfrister för tillstånd att ansluta värmepumpar till överförings- eller distributionsnätet. Enligt artikel 16e.3 får medlemsstaterna utesluta vissa områden eller konstruktioner från tillämpningen av dessa skyldigheter i syfte att skydda kulturellt eller historiskt arv, nationella försvarsintressen eller av säkerhetsskäl. Enligt artikel 16e.4 ska alla beslut som följer av de tillståndsförfaranden som avses i punkterna 1 och 2 göras allmänt tillgängliga i enlighet med tillämplig rätt.

Artiklarna 16e.1 och 16e.3 förutsätter att bestämmelserna i den nationella lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi kompletteras. Eftersom det i Finland inte finns något förfarande med administrativa tillstånd för nätanslutningar anses det att artikel 16e.2 inte förutsätter nationella genomförandeåtgärder. Kraven i artikel 16e.4 uppfylls inom ramen för det gällande nationella administrativa förfarandet och anses inte förutsätta nationella genomförandeåtgärder.

3 Förslagen och deras konsekvenser

3.1 De viktigaste förslagen

3.1.1 Utgångspunkterna

Den gällande lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi har utfärdats i syfte att genomföra kraven i RED II-direktivet. Genom de ändringar av bestämmelserna som är under beredning vill man göra endast sådana nödvändiga ändringar i den gällande lagen som genomförandet av RED III-direktivet förutsätter. Dessutom föreslås vissa nödvändiga ändringar till följd av ändringar i den nationella lagstiftningen. I projektet har man inte för avsikt att göra en mer omfattande bedömning av andra ändringsbehov som gäller den lagen.

3.1.2 Definitionerna

Definitionen av en produktionsanläggning för förnybar energi i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi föreslås bli ändrad och avgränsad till att avse anläggningar som producerar energi enbart från förnybara energikällor. Definitionen ska omfatta anläggningar som med undantag för eventuella start- och reservbränslen använder förnybar energi. Direktivet innehåller ingen definition av en produktionsanläggning för förnybar energi, men med beaktande av definitionen av förnybar energi i direktivet kan som en produktionsanläggning för förnybar energi betraktas endast en anläggning som producerar energi med användning av sådana förnybara energikällor som avses i direktivet. Eftersom direktivets uttryckliga syfte är att främja användningen av förnybara energikällor kommer endast anläggningar som använder sådana energikällor att omfattas av prioriteringarna i direktivet. Anläggningar som endast delvis använder förnybara energikällor kommer även i fortsättningen vara tillåtna, men de kommer inte att prioriteras på samma sätt.

3.1.3 Utvidgningen av tillämpningsområdet för tidsfristerna

De bestämmelser i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi som gäller tidsfrister för tillståndsförfarandena ändras på det sätt som direktivet förutsätter så att tidsfristerna utöver kraftverk för förnybar energi, dvs. produktionsanläggningar för förnybar energi som producerar el, också ska gälla andra produktionsanläggningar för förnybar energi. I tillämpningsområdet för lagen föreslås vidare en precisering motsvarande kraven i artikel 16.1 i RED III-direktivet enligt vilken bestämmelserna i lagen tillämpas på produktionsanläggningar för förnybar energi, med sådana anläggningar samlokaliserad energilagring samt på konstruktioner som behövs för anslutning av en anläggning till el-, gas-, värme- eller kylnätet.

I samband med beredningen av den gällande lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi 2020 gjordes det en omfattande granskning av de olika förfaranden som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi, och det beslutades vilka tillståndsförfaranden som ska omfattas av de tidsfrister som anges i förnybarhetsdirektivet. Avsikten är inte att genom denna proposition ändra dessa lösningar, och de har inte heller i större utsträckning granskats vid beredningen av propositionen. I de förfaranden som nämns i 9 § och som omfattas av tidsfristerna för tillståndsförfarandena föreslås dock vissa tillägg som följer av RED III-direktivet och andra nödvändiga tillägg som föranleds av den nationella lagstiftningen.

Det föreslås att till lagens 9 § fogas ett omnämnande av förfarandet för undantag enligt 66 § i naturvårdslagen från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper samt förfarandet för undantag från bestämmelserna om artskydd enligt 83 § i den lagen. Den behöriga myndigheten vid dessa förfaranden är NTM-centralerna. Till 9 § i lagen om tillståndsförfarandet för förnybar

energi föreslås dessutom bli fogat ett omnämnande av förfaranden för utsläppstillstånd enligt 8 § i lagen om utsläppshandel. Behörig myndighet i förfaranden för utsläppstillstånd är Energimyndigheten. Tilläggen i paragrafen grundar sig på artikel 16.8 i direktivet, då paragrafen i sin nuvarande form inte gör det möjligt att undanta förfarandena för undantag enligt naturvårdslagen eller förfarandena för utsläppstillstånd från tidsfristerna för tillståndsförfarandena.

Det föreslås att tidsfristerna för tillståndsförfarandena även ska omfatta förfaranden för inlösningstillstånd enligt lagen om inlösningstillstånd. Förfarandet med inlösningsbeslut ingår inte i 9 § i den gällande lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. När lagen stiftades ansåg man att avtal om nyttjanderätt till fast egendom och de administrativa förfaranden som gäller sådan nyttjanderätt inte har något direkt samband med de förfaranden för uppförande, uppgradering, anslutning till nätet eller drift av en produktionsanläggning som omfattas av RED-direktivet. Lagen om inlösningstillstånd har dock genom ändringslag 1238/2023 som trädde i kraft den 1 februari 2024 ändrats så att sådana inlösningstillstånd som utfärdas med stöd av lagen kan anses ha drag som liknar projektstillstånd som omfattas av tillämpningsområdet för RED-direktivet.

Eftersom bestämmelserna om tillståndsförfaranden i ändringsdirektivet endast gäller tillstånd för uppförande av produktionsanläggningar för förnybar energi och samlokaliserad energilagring samt tillgångar som krävs för anslutning av sådana anläggningar och sådan lagring till nätet, kommer tillståndsförfarandet enligt lagen om inlösningstillstånd att omfattas av tidsfristerna endast om inlösningstillståndet gäller uppförande av själva anläggningen eller tillhörande energilagring eller utbyggnad av en anslutning som behövs för att ansluta dessa till nätet. De förfaranden för inlösningstillstånd som behövs för utbyggnad av stamnätet kommer således inte att omfattas av lagens bestämmelser om tillståndsförfarandena.

I syfte att avhjälpa en brist i den gällande lagen som man konstaterat i praktiken föreslås det dessutom att tidsfristerna även ska omfatta förfarandet för utnyttjanderätt enligt 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon. Förfarandet för utnyttjanderätt enligt 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon anses vara en förutsättning för läggning av kablar för havsbaserade vindkraftsprojekt som genomförs i den ekonomiska zonen.

En stor del av de ärenden som gäller inlösningstillstånd enligt lagen om inlösningstillstånd samt utnyttjanderätt enligt 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon avgörs vid statsrådets allmänna sammanträde. Tillstånden bereds vid arbets- och näringsministeriet. Ett inlösningstillstånd som grundar sig på lagen om inlösningstillstånd avgörs dock av Lantmäteriverket, om inlösningstillstånd söks för ett företag som avses i 8 a § 1 mom. i inlösningslagen och om ingen motsätter sig att inlösningstillstånd utfärdas eller det är fråga om inlösen som är av mindre betydelse med avseende på allmänt och enskilt intresse.

3.1.4 Ändringarna i tidsfristernas längd

De bindande tidsfristerna vid tillståndsförfarandet föreslås bli ändrade så att de överensstämmer med ändringsdirektivet. Avsikten är att avvikande tidsfrister för olika typer av anläggningar ska tas in i bilaga 1 och 2 till lagen.

I fråga om tillämpningen av tidsfristerna för installation av solenergiutrustning och värmepumpar föreslås de undantag avseende skyddet av kulturarvet eller det historiska arvet som möjliggörs i artikel 16d.1 andra stycket och artikel 16e.3 i direktivet och som hör till det nationella handlingsutrymmet. I fråga om kulturhistoriskt, arkeologiskt eller annars värdefulla objekt kan samordningen av värdena och den utrustning som ska installeras förutsätta utlåtan

av myndigheter, museer eller andra sakkunniga. Det är således nödvändigt att nationellt föreskriva om de fall som inte ska omfattas av tidsfrister, för att sakkunniga ska ges tillräckligt med tid att ta ställning till den planerade lösningen. Bestämmelsen baserar sig i fråga om solenergiutrustning på artikel 16d.1 andra stycket och i fråga om värmepumpar på artikel 16e.3. De nämnda artiklarna gör det möjligt att föreskriva om undantag från tillämpningen av tidsfristerna också med hänsyn till försvarsintressen eller av säkerhetsskäl. En sådan möjlighet har inte ansetts behövlig vid beredningen av propositionen.

I lagen föreslås vidare en i direktivet angiven tidsfrist för bekräftelsen av tillståndsansökans eller anmälans fullständighet, som ska gälla den behöriga myndigheten. Tidsfristen ska vara 30 dagar i fråga om accelerationsområden och 45 dagar i fråga om andra områden.

I anslutning till tidsfristerna föreslås det att i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi på det sätt som förutsätts i artikel 16d.2 i direktivet tas in ett förfarande med tyst godkännande (i direktivets svenska ordalydelse ”tyst medgivande”) i fråga om installation av viss solenergiutrustning, enligt vilken ansökan om tillstånd för installation av utrustningen ska anses ha godkänts om den behöriga myndigheten inte behandlar den inom en utsatt tid. Tyst medgivande föreligger enligt artikel 16d.2 om tillstånd inte beviljas ”inom den fastställda tidsfristen efter det att en fullständig ansökan har lämnats in”. I direktivet preciseras det inte vad ansökans fullständighet ska fastställa i de situationer som avses i artikeln. På nationell nivå föreslås det att detta ska ske i samma ordning som bekräftelsen av tillståndsansökningars eller anmälningars fullständighet i fråga om andra produktionsanläggningar för förnybar energi. Enligt artikel 16d.2 ska tillstånd anses vara beviljat genom tyst medgivande förutsatt att solenergiutrustningens kapacitet inte överskrider befintlig kapacitet för anslutning till distributionsnätet. Nationellt krävs det inget administrativt tillstånd för anslutning till distributionsnätet, och installationen av solenergiutrustning förutsätter i huvudsak endast bygglov, och inte alltid ens ett sådant. Eftersom den som beviljar bygglov inte anses ha möjlighet att bedöma solenergiutrustningens kapacitet i förhållande till kapaciteten för anslutning till distributionsnätet, ska det inte i den nationella bestämmelsen ställas några villkor avseende kapaciteten som villkor för tillämpning av förfarandet för tyst godkännande enligt momentet.

I fråga om tillämpningen av förfarandet för tyst godkännande finns det inget nationellt handlingsutrymme. Beträffande tröskelvärde för anordningar som omfattas av förfarandet möjliggör direktivet emellertid ett lägre tröskelvärde, som dock ska vara högre än 10,8 kW, om tillämpningen av ett högre tröskelvärde skulle leda till en betydande administrativ börda. Det föreslås att det nationella handlingsutrymmet i detta avseende ska utnyttjas nästan i sin helhet (11 kilowatt), eftersom tillämpningen av förfarandet för tyst godkännande, som inte tillämpas i nationell förvaltningspraxis, kan anses leda till en nationellt betydande administrativ börda.

I bestämmelserna om förfarandet för tyst godkännande ska som ytterligare reglering på nationell nivå tas in en skyldighet för myndigheten att utan obefogat dröjsmål ge sökanden en handling av vilken det framgår att tillståndet anses vara beviljat. I fråga om denna handling föreslås det också en delgivningsskyldighet och möjlighet att söka ändring. Dessutom ska det nationellt föreskrivas om en möjlighet för tillståndsmyndigheten att upphäva ett tillstånd som beviljats genom tyst godkännande, om tillståndet konstateras strida mot de författningar som särskilt anges i bestämmelsen. Det anses vara nödvändigt med ytterligare reglering på nationell nivå eftersom förfarandet för tyst godkännande inte tillämpas i nationell förvaltningspraxis. Ytterligare reglering anses vara behövlig med tanke på sökandens rättsskydd och skadelidandes grundläggande miljö rättigheter. I praktiken krävs det i typfall inte tillstånd för sådan utrustning som omfattas av tillämpningsområdet för förfarandet med tyst godkännande, och bestämmelserna blir sällan tillämpliga.

Det föreslås att 11 § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi som gäller beräkning av tidsfrist ändras med stöd av artikel 16.1 i direktivet så att beräkningen av tidsfristen börjar först från bekräftelsen av tillståndsansökans eller anmälans fullständighet. När det tidigare har ställts krav på att kompletteringar av tillståndsansökningar ska behandlas inom de tidsfrister som fastställts för tillståndsförfarandena, föreslås det nu att tidsfristen ska börja löpa först efter att kompletteringarna kommit in. I 13 § som gäller förlängning av tidsfristen stryks i förslaget omnämmandet av undantagförfaranden enligt 83 § i naturvårdslagen och förfaranden för utsläppstillstånd enligt lagen om utsläppshandel. Bestämmelser om de maximala förlängningarna av tidsfristerna utfärdas i fortsättningen i bilaga 1 till lagen.

Det föreslås att till 12 § fogas bestämmelser om en skyldighet för kontaktpunktmyndigheten att se till att de tidsfrister som anges i lagen iakttas.

I gällande 12 § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi föreskrivs det om en skyldighet för den behöriga myndigheten att inom skälig tid underrätta kontaktpunktmyndigheten om inledande av ett ärende som omfattas av tidsfrist, om den sökande inte sköter förfarandet i fråga via den elektroniska kontaktpunkten. Det rör sig om nationell reglering som preciserar bestämmelserna om den elektroniska kontaktpunktens verksamhet. I denna proposition föreslås bestämmelser om ett nationellt undantag från underrättelseskyldigheten i fråga om sådan solenergiutrustning och sådana luftvärmepumpar som omfattas av de tidsfrister på 1–3 månader för tillståndsförfarandet som anges i den föreslagna bilaga 2. Tidsfristerna för dessa anordningar så korta att det inte är ändamålsenligt att den behöriga myndigheten använder tid på att underrätta om dem.

I 14 § 1 mom. i den gällande lagen, som gäller när beräkningen av en tidsfrist upphör, ges kontaktpunktmyndigheten möjlighet att besluta att beräkningen av tidsfristen upphör, om tillståndsförfarandet eller ett annat administrativt godkännandeförfarande av skäl som beror på den sökande varit avbrutet i minst ett års tid i en följd eller sammanlagt i minst ett års tid. Eftersom momentet inte kan anses uppfylla kraven i RED III-direktivet föreslås det att momentet upphävs.

3.1.5 Accelerationsområden för förnybar energi

I lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi föreslås ett nytt 3 a kap. där det föreskrivs om utseende av accelerationsområden för förnybar energi, om beredning av beslut om utseende och om det förfarande som ska tillämpas i områdena. Att ett accelerationsområde för förnybar energi utses innebär inte att området reserveras för det berörda ändamålet, utan också annan verksamhet ska kunna planeras och godkännas för de utsedda områdena. De enda rättsverkningarna av utseendet av ett område hänför sig till det ovannämnda undantaget från miljöbedömningar och de kortare tidsfristerna för tillståndsförfarandet.

Avsikten är att det nya Tillstånds- och tillsynsverket ska utse accelerationsområdena på förslag från kommunerna och landskapsförbunden. Endast sådana områden ska få utses där en viss typ av förnybar energi inte förväntas medföra betydande miljökonsekvenser och som uppfyller de övriga krav som ställs på accelerationsområden för förnybar energi i RED-direktivet.

Innan områdena utses ska i ärendet göras en miljöbedömning enligt SMB-lagen. Vid miljöbedömningen ska man identifiera de potentiella miljökonsekvenserna av de projekt som genomförs på området samt specificera åtgärder för att förhindra eller lindra skadliga miljökonsekvenser. I miljöbedömningen enligt SMB-lagen ingår två möjligheter för allmänheten och myndigheterna att påverka beredningen av beslut, nämligen information som

ges i det inledande skedet enligt 8 § och samråd om miljörapporten och beslutet om utkast till plan eller program enligt 9 §.

I beslutet om utseende av ett område ska specificeras den form av förnybar energi för vilken varje enskilt område utses samt de åtgärder för att lindra skadliga miljökonsekvenser som ska vidtas i det berörda området för att rättsverkningarna av området (kortare tidsfrister för förfaranden samt undantag från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning) ska kunna inträda. Syftet med direktivet är att områdena i första hand ska utses för att de nationella målen för förnybar energi ska nås. Finland har som mål att andelen energi från förnybara energikällor ska vara 62 procent senast 2030.

De projekt som genomförs i accelerationsområden för förnybar energi och som uppfyller villkoren i beslutet om utseende av området ska undantas skyldigheten att genomföra en projektspecifik miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i MKB-lagen och vid behov från genomförandet av en Naturabedömning enligt naturvårdslagen. Undantaget ska endast gälla vissa typer av projekt som anges i bilaga II till MKB-direktivet och som förtecknas i den föreslagna paragraf som gäller undantagen. På grund av det sätt på vilket MKB-direktivet genomförs är det inte möjligt att genom nationell lagstiftning hänvisa till projekt enligt bilaga II till MKB-direktivet. Därför föreslås det att i paragrafen uttryckligen ska nämnas de punkter i MKB-direktivet som det hänvisas till i artikel 16a.3 i RED-direktivet i fråga om undantaget från kravet på ett MKB-förfarande. Eftersom ändringsdirektivet inte ger medlemsstaterna något handlingsutrymme i fråga om de typer av projekt som undantaget från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning kan tillämpas på bör de typer av projekt som hör till tillämpningsområdet definieras noggrant i den nationella lagen. I skäl 33 i ingressen till RED III-direktivet ges medlemsstaterna en möjlighet att tillämpa undantaget på sådana projekt där medlemsstaten har beslutat att kräva en miljökonsekvensbedömning i sin nationella obligatoriska förteckning över projekt. Sådana projekt är i Finland de vindkraftverk som avses i punkt 7 e i bilaga 1 till MKB-lagen. Vid det nationella genomförandet av direktivet kommer man inte att utnyttja denna möjlighet, och undantaget från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning ska nationellt också kunna gälla sådana typer av projekt som möjliggörs i direktivet och som ingår i projektförteckningen i den nationella MKB-lagen.

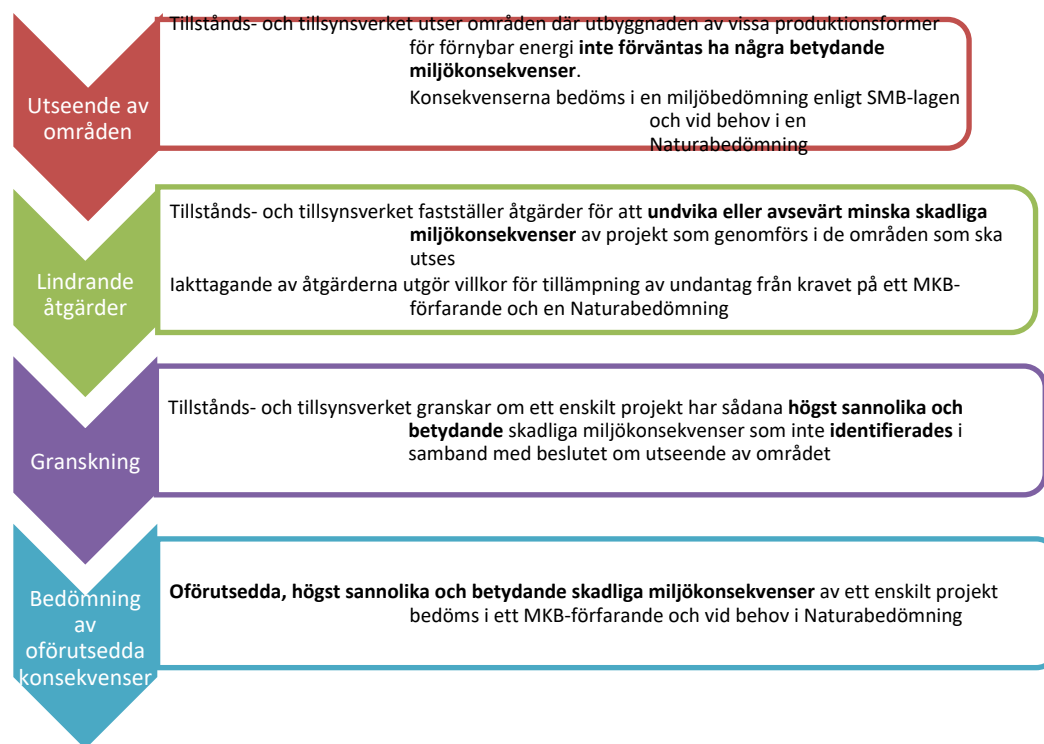
Tidsfristerna för tillståndsförfarandena för projekt som genomförs i de utsedda accelerationsområdena för förnybar energi och som uppfyller villkoren i beslutet om utseende av området föreslås också vara kortare än för projekt som genomförs i andra områden.

Projekt som undantagits en miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i MKB-lagen och en Naturabedömning ska emellertid genomgå en granskning, för den händelse att de högst sannolikt kan medföra betydande skadliga miljökonsekvenser som inte identifierades i samband med den miljöbedömning som gjordes i samband med utseendet av området. Avsikten är att granskningen ska göras av Tillstånds- och tillsynsverket i fråga om sådana projekt för vilka det skulle ha krävts ett MKB-förfarande eller en Naturabedömning om de hade genomförts utanför accelerationsområdena för förnybar energi. Enligt förslaget ska granskningen slutföras inom 45 dagar från den dag då myndigheten har fått den tillräckliga information om projektet som den behöver. I fråga om nya ansökningar som gäller anläggningar med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kW och i fråga om uppgradering av kraftverk för förnybar energi ska tidsfristen vara 30 dagar. Ett beslut ska meddelas om resultatet av granskningen.

Innan beslutet meddelas ska Tillstånds- och tillsynsverket ge kommunerna inom anläggningens verkningsområde och sådana registrerade lokala eller regionala sammanslutningar vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivseln i boendemiljön och inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna uppträder tillfälle att yttra sig i ärendet. Detta ska

dock ske inom den tidsfrist som avses i 1 mom. Bestämmelsen om hörande baserar sig inte på direktivet, men den anses vara behövlig för att myndigheten ska få tillräcklig information till stöd för beslutsfattandet. De tidsfrister för beslut om granskningsprocessen som anges i direktivet kan i praktiken göra det omöjligt att ge utlåtanden. Genom en nationellt fastställd bestämmelse om hörande kan man dock inte avvika från de bindande tidsfrister som anges i direktivet.

Om granskningen visar att ett enskilt projekt högst sannolikt medför oförutsedda och betydande skadliga miljökonsekvenser, ska projektet underkastas ett MKB-förfarande och vid behov en Naturabedömning. Artikel 16a.5 i ändringsdirektivet ger medlemsstaterna möjlighet att undanta vind- och solcellsprojekt från kravet på det MKB-förfarande eller den Naturabedömning som ska genomföras som en följd av granskningsprocessen. Det anses inte ändamålsenligt att denna möjlighet utnyttjas i den nationella lagstiftningen, eftersom detta förutsätter att projekt som gäller vindkraft och solcellsenergi underställs ett miljörelaterat förfarande där de skyldigheter som utgör villkor för ett sådant undantag kan åläggas. Med tanke på den administrativa bördan anser man inte det vara ändamålsenligt att föreskriva om nya skyldigheter i fråga om tillståndsförfarandet för projekt som gäller vindkraft och solcellsenergi.

Figur 2. Bedömning av miljökonsekvenserna inom accelerationsområden för förnybar energi.

I lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi behöver det även föreskrivas om sökande av ändring i de nya typer av beslut som hänför sig till accelerationsområden. Rättsverkningarna av ett beslut om utseende av ett accelerationsområde anknyter på det sätt som behandlas ovan till undantag från skyldigheten att göra projektspecifika miljökonsekvensbedömningar och till kortare tidsfrister för tillståndsförfarandet. Om de förutsättningar som närmare anges i den föreslagna lagen uppfylls, ska konsekvenserna av projekt som genomförs i

accelerationsområden inte behöva bedömas i ett projektspecifikt MKB-förfarande eller i en Naturabedömning. Dessutom kommer dessa projekt att omfattas av de kortare tidsfristerna för tillståndsförfarandet. Beslutet om utseende är inte ett tillståndsbeslut genom vilket man godkänner att ett projekt genomförs, och beslutet kommer inte att påverka de författningar där det föreskrivs om tillstånd och som ska tillämpas på projekten. Det behöver inte föreskrivas om rätten att genom besvär söka ändring i ett beslut om utseende av ett accelerationsområde på ett sätt som avviker från förfarandet enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Rättsverkningarna av ett beslut om granskning av ett enskilt projekt som genomförs i ett accelerationsområde för förnybar energi kommer att hänga samman med huruvida konsekvenserna av det enskilda projektet, trots det som nämns ovan, ändå bör bedömas i ett projektspecifikt MKB-förfarande och i en Naturabedömning. En skyldighet att göra detta uppkommer om granskningen anger att projektet högst sannolikt kommer att ha betydande skadliga miljökonsekvenser som inte identifierades vid den miljöbedömning som gjordes i samband med utseendet av accelerationsområdet. Förfarandet med beslut om granskning ska endast kunna tillämpas på sådana projekt som, om de genomfördes utanför accelerationsområden, skulle kräva ett MKB-förfarande eller en Naturabedömning. Besvärsrätten i fråga om bygglov har i 179 § i bygglagen i fråga om miljöorganisationer begränsats till att gälla projekt på vilka MKB-lagen tillämpas. Eftersom det genom beslutet om granskning kommer att fastställas huruvida ett projekt som annars skulle omfattas av ett undantag från kravet på ett MKB-förfarande trots allt, på grund av att projektet högst sannolikt har betydande skadliga miljökonsekvenser, borde omfattas av MKB-lagen, behöver lokala miljö- och naturskyddsorganisationer ges rätt att söka ändring i beslutet om granskning för att kraven enligt MKB-direktivet och Århuskonventionen i fråga om rätten att söka ändring ska uppfyllas.

3.2 De huvudsakliga konsekvenserna

3.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Hushållen

Genomförandet av de bestämmelser i RED III-direktivet som gäller tidsfrister för tillståndsförfaranden bedöms inte ha några betydelsefulla konsekvenser för hushållen. Förslagen hänför sig i huvudsak till förfarandena mellan verksamhetsutövare och myndigheter samt olika berörda parter.

De tidsfrister för tillståndsförfarandena för installation av solenergiutrustning och värmepumpar som föreslås i bilaga 2 till lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi är de viktigaste ur hushållens synvinkel, eftersom de uttryckligen påverkar tillståndsansökningar som görs av enskilda. Installation av solenergiutrustning och värmepumpar förutsätter på sin höjd bygglov, och inte alltid ens ett sådant. I 68 a § i bygglagen, som tillämpas från och med den 1 januari 2026, förutsätts redan a priori att bygglov beviljas inom tre månader. De nya tidsfristerna för tillståndsförfaranden för installation av solenergiutrustning och luftvärmepumpar anses därför inte ha någon nämnvärd betydelse.

På ett allmänt plan bedöms propositionen dock ge en positiv signal till konsumenterna när det gäller främjande av förnybara energi och den bedöms dessutom bidra till smidigare och effektivare tillståndsförfaranden för egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi. Indirekt kan de föreslagna ändringarna påverka hushållen, om produktionen av förnybar energi ökar till följd av de föreslagna bestämmelserna och energipriset därmed sjunker. Förslagen i

denna proposition utgör dock endast en liten bidragande faktor i prisbildningen i fråga om energi.

Konsekvenser för företag

Som nya anläggningar kommer även andra produktionsanläggningar för förnybar energi än kraftverk för förnybar energi att omfattas av tidsfristerna i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Som exempel på sådana kan nämnas biogasanläggningar som inte producerar el, anläggningar som producerar värme från biomassa som avses i artikel 2 andra stycket led 24 i ändringsdirektivet samt anläggningar för produktion av biodrivmedel.

Enligt uppgifter från Suomen Biokierto & Biokaasu ry fanns det 2023 sammanlagt 85 reaktor-anläggningar i Finland (34 anläggningar i gårdsbruksskala, 6 industrianläggningar, 28 anläggningar för samrötning av bioavfall och slam och 17 slamrötningsanläggningar). Olika källor har uppskattat att 60–80 nya biogasanläggningar kommer att uppföras i Finland under de närmaste åren. I fråga om en liten del av dem har det med lag om ändring av miljöskyddslagen 144/2025 stiftades att de ska omfattas av ett anmälningsförfarande i stället för ett tillståndsförfarande.

Enligt uppgifter från Finlands miljöcentral fanns det år 2023 123 förbränningsanläggningar för produktion av värme från biomassa som omfattades av den statliga miljötillståndsmyndighetens behörighet. Av statistikuppgifterna går det inte att filtrera data för att se vilka av dem som använde enbart förnybar energi som källa. Det finns dessutom anläggningar som producerar värme från biomassa som omfattas av den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens behörighet. Merparten av dem bedöms omfattas av ett registreringsförfarande, som är enklare och snabbare än ett normalt tillståndsförfarande. Det bedöms att det sammantaget i Finland finns flera hundra anläggningar som producerar värme från biomassa. Eftersom antalet anläggningar inte bedöms öka nämnvärt i framtiden utgår man från att de projekt som kommer att omfattas av tidsfristerna i huvudsak kommer att avse uppgradering av befintliga anläggningar.

Enligt den infopanel för investeringar i grön omställning som förvaltas av Finlands näringslivsförvaltning planeras i Finland för närvarande 12 bioraffinaderier (panelen besökt den 6 februari 2025). Innehållet i infopanelen är endast indikativt: alla projekt som annonserats där genomförs inte och alla projekt som genomförs har inte annonserats i infopanelen. För närvarande finns det färre än tio bioraffinaderier i Finland.

Längden på tillståndsförfarandena för produktionsanläggningar för förnybar energi uppfyller redan nu nationellt i genomsnitt kravnivån enligt ändringsdirektivet, och de nya bestämmelserna bedöms inte automatiskt avsevärt förkorta längden på tillståndsförfarandena. De bindande tidsfristerna bedöms emellertid ha positiva konsekvenser med tanke på projektutvecklarnas administrativa kostnader, eftersom den totala längden på tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden för projekt bättre kan förutses.

De ändringar som föreslås i reglerna för beräkning av tidsfrister kan i praktiken också medföra att de bindande tidsfristerna förlängs, till den del tidsfristen börjar löpa från och med ett senare skede i processen, nämligen från tiden för bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet i stället för från tiden när tillståndsansökan blir anhängig. Verksamhetsutövarna kan påverka den faktiska tidsfristen genom att lämna in så fullständiga ansökningar som möjligt till tillståndsmyndigheten så att tidsfristen kan börja löpa så snart som möjligt efter att tillståndsansökan blivit anhängig.

Genom de särskilda bestämmelserna ges projekt för förnybar energiproduktion en särställning som investeringsprojekt, och detta kan också ha indirekta konsekvenser för hur investeringar riktas in och för konkurrensen mellan företag när det gäller olika produktionsformer. Tillämpningen av tidsfristerna kan leda till att tillståndsförfarandena för anläggningar för produktion av el från andra källor än förnybara energikällor drar ut på tiden, vilket kan medföra fördröjningar av andra projekt och även påverka företagens kostnader. Detta bedöms dock inte vara sannolikt, eftersom längden på enskilda förfaranden som nämns i 9 § i lagen om tillståndsförfarandet för förnybar energi i huvudsak redan i nuläget överensstämmer med kraven i ändringsdirektivet.

Det undantag från kravet på ett MKB-förfarande som tillämpas i accelerationsområden för förnybar energi kan bidra till att påskynda genomförandet av enskilda projekt och således bidra till att minska den administrativa bördan för enskilda företag, eftersom projektet om det inte genomfördes i ett accelerationsområde skulle omfattas av MKB-förfarandet. I dessa fall kommer företags administrativa börda att minska avsevärt, eftersom utarbetandet av programmet för miljökonsekvensbedömning och miljökonsekvensbeskrivningen enligt MKB-lagen ställvis kräver omfattande satsningar (från tiotusentals euro till flera hundra tusen euro) från projektutvecklarens sida.

Mediantiden för ett MKB-förfarandet (räknat från det att programmet för miljökonsekvensbedömning blivit anhängigt till det att en motiverad slutsats meddelas) har under de senaste åren varierat mellan cirka 11 månader och 17 månader. Att ett projekt undantas ett MKB-förfarande kan således avsevärt försnabba förfarandena i fråga om projektet. Det är dock värt att notera att om exempelvis ett solkraftsprojekt förutsätter planläggning, genomförs MKB-förfarandet enligt gällande praxis ofta samtidigt med planförfarandet. I sådana situationer kommer det att MKB-förfarandet faller bort åtminstone inte nämnvärt att försnabba genomförandet av de administrativa förfarandena, eftersom det i förslaget inte föreslås några ändringar i den lagstiftning som gäller planläggning och projekt kan fortfarande kräva planläggning.

I fråga om undantaget från tillämpningen av MKB-lagen bör hänsyn tas till att tillämpningsområdet för MKB-förfarandet omfattar projekt som kan antas medföra betydande miljökonsekvenser. Med beaktande av de ramvillkor för accelerationsområden för förnybar energi som ställs i RED III-direktivet och som föreslås nationellt förväntas de projekt som genomförs i accelerationsområdena inte särskilt ofta vara av det slag som annars skulle förutsätta ett MKB-förfarande.

Som exempel kan nämnas solkraftsprojekt, som på nationell nivå automatiskt omfattas av ett MKB-förfarande endast om uppförandet av projektet medför en förändring av bestående karaktär av skogs-, kärr- eller våtmarksnatur på ett område som är större än 200 hektar och som är att betrakta som enhetligt genom nydikning eller torrläggning av odikade kärr- och våtmarksområden, genom avlägsnande av trädbeståndet varaktigt eller genom förnyelse av området med träarter som inte hör till Finlands naturliga flora. Dessutom kan ett solkraftsprojekt komma att omfattas av MKB-förfarandet genom ett beslut i ett enskilt fall som meddelas av NTM-centralen, om projektet till sin art och omfattning kan antas medföra betydande miljökonsekvenser som kan jämföras med konsekvenserna av ovannämnda projekt.

Om det redan på förhand är känt att projektet inte behöver underkastas ett MKB-förfarande, kan detta minska osäkerheten kring tillämpningen av MKB-förfarandet, vilket bedöms ha en positiv inverkan på företagens verksamhet.

Betydelsen av accelerationsområdena för förnybar energi beror i slutändan på hur många områden som utses och för vilka former av energiproduktion de utses. Det slutliga antalet accelerationsområden som utses beror åtminstone på i vilken utsträckning kommunerna ger förslag till accelerationsområden, hur många accelerationsområden Tillstånds- och tillsynsverket har resurser att bedöma miljökonsekvenserna för samt på hur många områden man kan finna som uppfyller kraven i ändringsdirektivet. Till denna del är det skäl att notera att de krav som direktivet ställer accelerationsområdena är stränga och att på nationell nivå exempelvis solkraftsprojekt relativt sällan förutsätter ett MKB-förfarande. Konsekvenserna beror dessutom på hur många och vilket slags projekt man i praktiken slutligen kommer att genomföra i de utsedda accelerationsområdena.

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Statsförvaltningen

Propositionen kan ha indirekta konsekvenser för den offentliga ekonomin genom att förfarandet i fråga om investeringstillstånd görs smidigt och förutsägbart. Förutsägbara handläggningstider för tillståndsförfarandena kan exempelvis vara en viktig fördel för Finland i konkurrensen om stora investeringar från internationella företag. Intresset för att investera i Finland anknyter i synnerhet till tillgången på ren och rimligt prissatt el samt till ett smidigt tillståndsförfarande. I den infopanel för investeringar i grön omställning som förvaltas av Finlands näringsliv finns information om planerade eller anhängiga investeringar i produktion av förnybar energi till ett värde av åtminstone 78 miljarder euro.

Finansministeriet bedömde i sin ekonomiska översikt i juni 2023 att om investeringar i grön omställning under detta årtionde genomförs exempelvis till ett värde av cirka 18 miljarder euro kommer detta i vilket fall som helst att innebära en ökning av investeringarna till ett belopp av 3 miljarder euro per år, dvs. cirka en procent i förhållande till BNP. När investeringar inleds har detta betydande effekter också på skatteinkomsterna och sysselsättningen. Åtgärder som främjar bindande tidsfrister och smidiga förfaranden för produktionsanläggningar för förnybar energi förväntas ha en positiv inverkan på investeringarna.

I och med de föreslagna ändringarna kommer ett betydande antal nya anläggningar att omfattas av de bindande tidsfristerna för tillståndsförfarandet. Utvidgningen av tillämpningsområdet för de tidsfrister som binder tillståndsförfarandena kan leda till att de behöriga tillståndsmyndigheterna i sin handläggning behöver prioritera allt fler tillståndsansökningar, om det inte är möjligt att inom de tidsfrister som direktivet förutsätter behandla ansökningarna i den ordning de blivit anhängiga. De genomsnittliga handläggningstiderna för de tillståndsförfaranden som omfattas av lagens tillämpningsområde är dock redan nu huvudsakligen kortare än tidsfristerna enligt denna proposition. Behovet av prioritering bedöms således inte vara så allmänt att det kommer att ha konsekvenser för den offentliga ekonomin.

Som exempel kan nämnas regionförvaltningsverken, där den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om miljötillstånd och vattentillstånd på riks nivå år 2023 var 11,6 månader från det att ansökan anhängiggjordes till det att beslutet meddelades. Handläggningstiden varierade beroende på regionförvaltningsverket mellan 9,3 och 14,2 månader räknat från det att ansökan blev anhängig, medan de föreslagna tidsfristerna är ett till tre år i utanför accelerationsområden. Produktionsanläggningar för förnybar energi kan redan enligt den gällande lagstiftningen prioriteras vid regionförvaltningsverken inom ramen för förfarandet med företräde för projekt för grön omställning, där tillståndsansökningarna har avgjorts inom en kortare tid än ett år. I det lagförslag som gäller behandling av miljöärenden

vid Tillstånds- och tillsynsverket föreslås det att tillämpningen av förfarandet med företräde för projekt för grön omställning, inklusive produktion av förnybar energi, förlängs fram till 2030. Enligt förslaget i propositionen ska de tillståndsärenden som behandlas i företrädesförfarandet behandlas inom 12 månader räknat från det att kungörelsen om tillståndsansökan publicerades.

Den målsatta handläggningstiden för de tillstånd enligt kemikaliesäkerhetslagen som Säkerhets- och kemikalieverket behandlar och som behövs för hantering och upplagring av farliga kemikalier och gaser är 240 dagar, dvs. cirka 8 månader. År 2023 överskreds den målsatta tiden i fråga om endast 8 procent av ansökningarna.

Genom propositionen inkluderas förfaranden för utsläppstillstånd enligt lagen om utsläppshandel bland de förfaranden som har bindande tidsfrister. Enligt Energimyndighetens bokslut var år 2023 den genomsnittliga handläggningstiden för de utsläppstillstånd som Energimyndigheten beviljade 134 arbetsdagar, dvs. cirka 4,5 månader från det att ansökan blev anhängig (vilket också inkluderar också tiden före bekräftelse av tillståndsansökans fullständighet). Med beaktande av att merparten av de anläggningar som omfattas av förfarandet för utsläppstillstånd inte är produktionsanläggningar för förnybar energi och att den genomsnittliga handläggningstiden när Energimyndigheten behandlar utsläppstillstånd är betydligt kortare än tidsfristerna enligt denna proposition, bedöms förslaget att förfaranden med utsläppstillstånd ska omfattas av tidsfristerna inte ha mer än ringa konsekvenser för Energimyndighetens resurser.

Genom propositionen ska också inlösningstillstånd enligt lagen om inlösningstillstånd omfattas av tidsfristerna, när tillståndet gäller en produktionsanläggning för förnybar energi eller anslutning av en sådan till nätet. Tillståndsmyndighet är enligt 5 § 2 mom. i lagen om inlösningstillstånd antingen statsrådet eller Lantmäteriverket. Inlösningstillstånd som grundar sig på lagen om inlösningstillstånd avgörs i allmänhet i statsrådet. Statsrådet avgjorde år 2022 14 ansökningar om inlösningstillstånd och år 2023 12 ansökningar om inlösningstillstånd. Vid arbets- och näringsministeriet, som föredrar tillståndsansökningar för statsrådet, var 42 ansökningar om inlösningstillstånd anhängiga i februari 2025. Eftersom en del av dem gäller stamnätsprojekt kommer de inte alla att omfattas av tidsfristerna enligt denna proposition. Den genomsnittliga handläggningstiden för de ansökningar om inlösningstillstånd som statsrådet fattar beslut om är i genomsnitt 1,5 år från det att tillståndsansökan blev anhängig. Den genomsnittliga handläggningstiden för inlösningstillstånd som avgörs av Lantmäteriverket, räknat från det att ansökan blev anhängig, har varit 5,4 månader (163 dagar).

I accelerationsområden för förnybar energi kommer tidsfristerna ställvis att vara kortare än de faktiska genomsnittliga handläggningstiderna (mellan sex månader och två år). I fråga om dem bör det dock noteras att endast ett begränsat antal accelerationsområden kommer att utses och åtminstone i det inledande skedet kommer de att utses för solkraftsprojekt, som i princip endast förutsätter bygglov, där handläggningstiderna kraftigt underskrider de tidsfrister som anges i denna proposition.

Tidsfristerna för tillståndsförfarandena kommer i fortsättningen att börja löpa från bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet i stället för från det att tillståndsansökan blivit anhängig. Tidsfristerna kommer därmed i praktiken i många fall att bli längre än i nuläget, eftersom kompletteringar av tillståndsansökningar inte längre ska behöva göras inom de fastställda tidsfristerna.

Kontaktpunktmyndigheten för projekt för förnybar energi ska i fortsättningen se till att tidsfristerna för tillståndsförfarandet iakttas. Detta i kombination med att tillämpningsområdet

för tidsfristerna för tillståndsförfarandena utvidgas bedöms öka kontaktpunktsmyndighetens resursbehov.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om en reform av statens regionförvaltning (RP 13/2025 rd) föreslås det att uppgiften som kontaktpunktsmyndighet för projekt för förnybar energi överförs till det Tillstånds- och tillsynsverk som ska inrättas. I och med det lagförslag som gäller behandling av miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och som beretts vid miljöministeriet inom projektet för tjänster från ett enda serviceställe kommer myndigheten framöver också i övrigt i princip att ha en mer framträdande roll i att tillhandahålla proaktiv rådgivning om tillståndsprocessen och säkerställa en smidig behandling av ärenden. Avsikten är att detta ska främja en proaktiv diskussion med dem som ansöker om tillstånd och med de övriga myndigheterna om de skyldigheter, utredningsbehov och ramvillkor som anknyter till tillståndsärenden. Tillstånds- och tillsynsverket ska dessutom vara den kontaktpunktsmyndighet som förutsätts i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020, nedan *förordningen om kritiska råmaterial*, och i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724, nedan *förordningen om nettonollindustrin*.

Eftersom avsikten är att uppgiften som kontaktpunktsmyndighet för projekt för förnybar energi ska vara en del av den mer omfattande kontaktpunktsmyndighetsverksamheten vid det nya Tillstånds- och tillsynsverket, bedöms propositionens konsekvenser för kontaktpunktsmyndighetens resurser och eventuella behov av ytterligare resurser inom ramen för den mer omfattande helhet avseende projektet för tjänster från ett enda serviceställe som är under beredning vid miljöministeriet.

Enligt förslaget ska Tillstånds- och tillsynsverket utse accelerationsområden för förnybar energi. Innan områdena utses ska myndigheten göra en miljöbedömning i fråga om beslutet om utseende i enlighet med lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program. Utseendet av områdena och i synnerhet bedömningen av deras miljökonsekvenser kommer att kräva resurser. Minimikravet enligt RED-direktivet är att åtminstone ett accelerationsområde ska utses. Avsikten är att Tillstånds- och tillsynsverket själv ska kunna ställa antalet områden det utreder och utser i relation till sina tillgängliga resurser till den del antalet områden överskrider minimikraven enligt RED-direktivet. Avsikten är att det första beslutet om utseende av ett accelerationsområde ska gälla solkraft. Utseendet av accelerationsområden ingår i Tillstånds- och tillsynsverkets uppgifter som kontaktpunktsmyndighet. Behovet av resurser för kontaktpunktsmyndigheten behandlas inom ramen för beredningen av den regeringsproposition som ska lämnas som en del av projektet för tjänster från ett enda serviceställe.

Det undantag från kravet på ett MKB-förfarandet och en Naturabedömning som ska gälla accelerationsområden för förnybar energi kommer om förslaget genomförs att kräva mindre resurser av den kontaktmyndighet som avses i MKB-lagen och av den myndigheten som ger utlåtande om Naturabedömningar. Även de projekt för vilka det har beviljats undantag ska emellertid granskas vid Tillstånds- och tillsynsverket för den händelse att de medför sådana högst sannolika och betydande skadliga miljökonsekvenser som inte kunde förutses när området sågs ut. Detta kommer att binda en del av de resurser vid Tillstånds- och tillsynsverket som frigörs från uppgifter inom MKB-förfarandet. Myndigheternas behov av resurser för förfaranden inom accelerationsområden beror på hur många accelerationsområden som

slutligen inrättas och hur många konkreta projekt som kommer att genomföras i dem. Det är således inte möjligt att närmare bedöma deras konsekvenser.

Kommunerna

En betydande del av produktionsanläggningarna för förnybar energi (exempelvis merparten av sol- och vindkraftverk) omfattas av kommunens behörighet i fråga om viktigaste tillstånden.

De ändringar i propositionen som gäller tidsfristerna bedöms inte ha några nämnvärda konsekvenser med tanke på kommunernas resurser, eftersom de tillstånd som beviljas av kommunerna redan i nuläget i regel beviljas snabbare än vad som förutsätts enligt de föreslagna tidsfristerna. Den genomsnittliga handläggningstiden för kommunala miljötillståndsbeslut har varierat från tre månader i kommuner med färre än 5 000 invånare till 6,2 månader i kommuner med 20 001–50 000 invånare, trots att vissa kommuner räknar med alla skeden från och med det att ansökan blev anhängig i längden för tillståndsförfarandet. I fråga om bygglov har behandlingstiden för tillstånd varit endast några månader. I 68 a § i bygglagen, som tillämpas från och med den 1 januari 2026, föreskrivs det om en standardtidsfrist på tre månader för behandlingen av ansökan om bygglov.

I propositionen föreslås det att accelerationsområdena ska utses utifrån förslag från kommunerna. Eftersom det kommer att vara frivilligt för kommunerna att föreslå accelerationsområden bedöms detta inte medföra några betydande konsekvenser för den kommunala ekonomin.

Förvaltningsdomstolarna

I det lagförslag som avser ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi föreslås det att till lagen fogas två nya typer av beslut i anslutning till accelerationsområden, nämligen beslut om utseende av områden och beslut om granskning.

Ett beslut om utseende av ett accelerationsområde för förnybar energi kommer inte ha några sådana rättsverkningar att det skulle finnas behov av att föreskriva om beslutet i större omfattning än vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Avsikten är att besluten om utseende av accelerationsområden ska beredas med Tillstånds- och tillsynsverkets befintliga resurser, och antalet beslut som meddelas kommer att vara beroende av de resurser som myndigheten har till sitt förfogande. Man utgår ifrån att antalet beslut som bereds kommer att vara relativt litet.

Det beslut om granskning som kommer att meddelas i fråga om projekt som genomförs i accelerationsområden kommer att gälla endast sådana projekt för förnybar energi som utanför accelerationsområdet skulle ha krävt ett MKB-förfarande eller en Naturabedömning och som inom accelerationsområdet har undantagits sådana bedömningar. Utöver vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden ska även regionala miljö- och naturskyddsorganisationer få söka ändring beslut om granskning. Behörig förvaltningsdomstol ska enligt förslaget vara den förvaltningsdomstol inom vars domkrets huvuddelen av det projekt som besväret gäller är belägen.

Hur många beslut om granskning som kommer att meddelas och hur många besvär det eventuellt kommer att anföras över dem i framtiden är en fråga som är förenad med stora osäkerhetsfaktorer, eftersom antalet beslut om granskning beror på hur många accelerationsområden som utses. Antalet beslut beror dessutom på hur många konkreta projekt som i slutändan genomförs i de utsedda accelerationsområdena samt på hur många av de projekt

som genomförs i områdena annars skulle omfattas av ett MKB-förfarande och en Naturabedömning. Till denna del är det värt att notera att accelerationsområdena bör fastställas och de villkor avseende åtgärder för att lindra skadliga miljökonsekvenser som tillämpas på områdena och som utgör en förutsättning för undantag från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning bör definieras så att de projekt som genomförs i områdena inte förväntas ha några betydande miljökonsekvenser. Antalet projekt som kommer att omfattas av granskningsförfarandet förväntas således inte bli stort. Konsekvenserna av eventuella besvär kommer att fördelas mellan olika förvaltningsdomstolar, eftersom den behöriga förvaltningsdomstolen bestäms enligt den plats där projektet är lokaliserat. Konsekvenserna för förvaltningsdomstolarna kan dock bedömas vara ringa.

3.2.2 Miljökonsekvenser

Propositionen anses inte ha några nämnvärda direkta miljökonsekvenser, eftersom villkoren för beviljande av tillstånd inte ändras och det således inte heller kommer att ske några förändringar exempelvis i nivån på miljöskyddet. Miljöeffekter som är positiva ur ett klimatperspektiv kan uppstå om allt fler anläggningar för produktion av förnybar energi tack vare snabbare tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden kan inleda sin produktion enligt en snabbare tidsplan så att omställningen från fossila energikällor sker tidigare. Till följd av att produktion av förnybar energi blir vanligare kan också negativa miljökonsekvenser uppstå, men förslagen i denna proposition anses inte ha några direkta konsekvenser för dem.

Det undantag från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning som tillämpas i accelerationsområden för förnybar energi kan ha skadliga miljökonsekvenser, om de projekt som genomförs i områdena annars skulle omfattas av MKB-förfarande eller Naturabedömning och skadliga (oförutsedda) miljökonsekvenser inte upptäcks vid den miljöbedömning som görs i samband med att områdena utses. Detta bedöms dock vara osannolikt, eftersom accelerationsområdena redan a priori bör utses så att den förnybara energi som produceras i områdena inte förväntas medföra några betydande miljökonsekvenser. Dessutom ska det för varje område fastställas åtgärder för att lindra de skadliga miljökonsekvenserna, och att sådana åtgärder tillämpas ska vara en förutsättning för att området ska undantas från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning. Avsikten är vidare att man vid granskningen av sådana projekt som undantagits kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning ska kunna identifiera oförutsedda skadliga konsekvenser och vid behov underkasta projektet ett normalt MKB-förfarande och en Naturabedömning.

3.2.3 Andra konsekvenser för människor och samhälle

Grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter

Förslagen gäller i huvudsak myndigheternas verksamhet och åtgärder som ska främja smidiga tillståndsförfaranden, och i den materiella lagstiftningen föreslås knappt några ändringar. I propositionen föreslås inga ändringar i bestämmelserna om hörande i fråga om enskilda författningar som gäller tillstånd, och tillståndsförfarandena för projekt för förnybar energi ska även i fortsättningen genomföras i enlighet med samma förfarandebestämmelser som tidigare. De tidsfrister som föreslås i propositionen och som är bindande vid tillståndsförfarandena bedöms således inte försvåra möjligheterna för allmänheten att delta i förfaranden som gäller projekt för förnybar energi som planeras i människornas omgivning.

Accelerationsområdena och de undantag från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning som tillämpas i områdena kan i någon utsträckning påverka allmänhetens möjligheter att delta i beslutsfattande som gäller den egna miljön, när ett enskilt projekt genomförs inom ett accelerationsområde undantas ett MKB-förfarande och en Naturabedömning. Då kan allmänheten inte delta i planeringen av projektet inom ramen för de nämnda förfarandena. Konsekvenserna för möjligheten att påverka det beslutsfattande som gäller den egna miljön bedöms dock vara små, eftersom det i samband med utseendet av accelerationsområden görs en miljöbedömning enligt SMB-lagen, som innefattar en rätt för allmänheten att delta i beredningen av beslutet både i dess inledande fas och i det skede som utkastet till beslut utarbetas. Miljöbedömningen bör i dessa fall göras på en mer detaljerad nivå än inom det normala SMB-förfarandet, eftersom man med hjälp av miljöbedömningen även i fråga om enskilda områden bör ta fram specificerade åtgärder för att lindra miljökonsekvenserna. Detaljnivån inom det SMB-förfarande som genomförs inom accelerationsområden ligger nära den detaljnivå som gäller för projektspecifika MKB-förfaranden. Det är vidare skäl att notera att accelerationsområden redan a priori bör utses så att de projekt som genomförs där inte förväntas ha betydande miljökonsekvenser.

Om man märker att ett enskilt projekt som genomförs i ett accelerationsområde för förnybar energi medföra sådana högst sannolika och betydande miljökonsekvenser som inte identifierades vid den miljöbedömning enligt SMB-lagen som gjordes i samband med beslutet om utseende av området, ska projektet bli föremål för ett projektspecifikt MKB-förfarande och vid behov en Naturabedömning.

Förnybar energiproduktion kan ha konsekvenser för samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Denna proposition anses dock inte ha någon direkt praktisk betydelse för den rätten, eftersom propositionen inte innebär att förutsättningarna för beviljande av tillstånd för projekt ändras. Konsekvenserna av det undantag från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning som tillämpas i accelerationsområden har behandlats i det föregående avsnittet.

Utseendet av accelerationsområden bedöms inte ha några andra konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Utseende av ett område ingriper exempelvis inte i kommunens eller markägarens rätt att planera någon annan verksamhet på området.

Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

I och med de föreslagna ändringarna kommer ett betydande antal nya anläggningar att omfattas av bindande tidsfrister för tillståndsförfarandet. Eftersom de genomsnittliga handläggningstiderna inom de tillståndsförfaranden som omfattas av tidsfristerna redan i nuläget i huvudsak är kortare än de bindande tidsfristerna, bedöms tidsfristerna inte åtminstone ha några nämnvärda konsekvenser för de behöriga tillståndsmyndigheternas verksamhet.

Tidsfristerna för tillståndsförfarandena kommer i fortsättningen att löpa från bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet i stället för från det att tillståndsansökan blivit anhängig. Detta förutsätter att de behöriga tillståndsmyndigheterna ser över sina rutiner för uppföljning av tidsfristerna. I och med att tidsfristerna kommer att börja löpa först från bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet kan detta i bästa fall leda till att sökandena redan från början lämnar in mer högkvalitativt utarbetade och finslipade ansökningar. Detta skulle ha en betydande positiv inverkan på de behöriga tillståndsmyndigheternas verksamhet.

De behöriga tillståndsmyndigheterna åläggs i förslaget en ny skyldighet att inom 45 dagar (projekt som genomförs utanför accelerationsområden) eller 30 dagar (projekt som genomförs inom accelerationsområden) bekräfta tillståndsansökans fullständighet. Detta kan hos vissa myndigheter förutsätta att myndigheten ser över sina rutiner, eftersom tillståndsansökan behöver granskas strax efter att den blivit anhängig i syfte att identifiera behov av komplettering.

I den nya 17 b § som föreslås bli fogad till lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi föreslås bestämmelser om ett förfarande för tyst godkännande vid tillståndsförfaranden som gäller installation av solenergiutrustning med en effekt på högst 11 kilowatt. Eftersom ett förfarande för tyst godkännande inte allmänt tillämpas i nationell förvaltningspraxis är ändringsförslaget av relevans för kommunerna, eftersom det rör sig om en ny form av godkännande av tillstånd. Det är dock värt att notera att solenergiutrustning med en effekt på högst 11 kilowatt avser relativt små anordningar som vanligen installeras på småhusstak och som i många fall inte kräver något administrativt tillstånd alls. Även när sådan utrustning är tillståndspliktig förutsätter den i normala fall endast ett tillstånd för byggande, som kommunen beviljar i ett förfarande där tillstånd i princip beviljas inom några få veckor. Förfarandet för tyst godkännande kommer att tillämpas först efter det att den behöriga tillståndsmyndigheten har bekräftat ansökans fullständighet. Det tysta godkännande som avses i momentet bedöms således bli tillämpat relativt sällan, och förfarandet bedöms inte i praktiken ha någon större inverkan på kommunernas verksamhet.

Kontaktpunktsmyndigheten för projekt för förnybar energi förutsätts i fortsättningen ta en aktivare roll vid uppfyllelsen av de tidsfrister som fastställts för tillståndsförfarandet. Av relevans med tanke på konsekvenserna är att det i regeringens proposition om en reform av statens regionförvaltning föreslås att uppgiften som kontaktpunktsmyndighet för projekt för förnybar energi ska anförtros Tillstånds- och tillsynsverket. Inom ramen för miljöministeriets projekt för tjänster från ett enda serviceställe bereder man förslag där Tillstånds- och tillsynsverket ges i uppgift att i behandlingen av miljöärenden styra helheten av bedömnings- och tillståndsförfaranden och anknytande utredningar som krävs för projekt som hör till myndighetens behörighet. Utgångspunkten är att Tillstånds- och tillsynsverket ska ha en starkare roll i den proaktiva rådgivningen om tillståndprocessen och i att säkerställa en smidig behandling av ärenden. Avsikten är att detta ska främja en proaktiv diskussion med dem som ansöker om tillstånd och med de övriga myndigheterna om de skyldigheter, utredningsbehov och ramvillkor som anknyter till tillståndsärenden.

Eftersom Tillstånds- och tillsynsverket dessutom ska vara den kontaktpunktsmyndighet som förutsätts i förordningen om kritiska råmaterial och förordningen om nettonollindustrin, kommer kontaktpunktsmyndigheten för projekt för förnybar energi att i det nya verket utgöra en del av en större uppgiftshelhet. Kontaktpunktsmyndigheten kommer att ha bättre möjligheter än hittills att hjälpa de behöriga myndigheterna med att komma överens om handläggningstiderna för förfarandena och att hjälpa sökandena att bättre samordna olika skyldigheter som gäller bedömningar och utredningar.

Att det finns välfungerande system för elektronisk kommunikation spelar en avgörande roll med tanke på kontaktpunktsmyndighetens uppgift att säkerställa att tidsfristerna iakttas. Den elektroniska kontaktpunkt som avses i lagen har i nuläget inte tagits i drift i den utsträckning som man antog vid stiftandet av lagen, och kontaktpunktsmyndigheten har därför varit tvungen att följa tidsfristerna manuellt med hjälp av e-postförfrågningar. Kontaktpunktsmyndighetens resurser har använts för sådan verksamhet som annars skulle ske automatiserat via den elektroniska kontaktpunkten. Detta har i nuläget varit en omständighet som ökat kontaktpunktsmyndighetens arbetsbörda och försvårat myndighetens verksamhet. I denna regeringsproposition föreslås det inte några ändringar i bestämmelserna om elektronisk

kommunikation, och ändringsbehoven i fråga om e-tjänsterna bedöms inte i samband med propositionen.

Det bör dock noteras att utveckling av de digitala tjänsterna pågår som ett led i projektet för tjänster från ett enda serviceställe, inom ramen för projektet ”Samordning av digitaliseringen av samservicetjänster” (nedan *YLP Digi*). Avsikten är att arbets- och näringsministeriets tjänst Tillstånd och tillsyn, som är den elektroniska kontaktpunkten enligt den gällande lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi, inom projektet YLP Digi ska utvecklas till att vara en heltäckande digital sökanal för tillstånd via vilken ansökningar ska styras till informationssystemet för den myndighet som svarar för det aktuella tillståndet. I tjänsten ska verksamhetsutövarna kunna ansöka om centrala miljörelaterade tillstånd och utträta ärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket. Målet är att verksamhetsutövaren ska behöva lämna uppgifterna endast en gång och myndigheterna kunna nyttiggöra information som samlats in inom ramen för andra myndigheters tillståndsförfaranden. Inom projektet YLP Digi strävar man dessutom efter att ta fram metoder som skulle uppmuntra kommunerna att i högre grad anlita tjänsten Tillstånd och tillsyn.

Konsekvenser för kommunerna

Det föreslås att Tillstånds- och tillsynsverket ska utse accelerationsområdena på förslag från kommunerna. Avsikten är att kommunerna som accelerationsområden ska kunna föreslå sådana områden som med hänsyn till kommunens områdesanvändning är lämpliga för produktion av förnybar energi och som uppfyller de krav som ställs på accelerationsområden. Tillstånds- och tillsynsverket ska utse områdena på basis av kommunernas förslag med beaktande av de förutsättningar som anges i lagen och de begränsningar som anges i begäran om förslag.

Att kommunen föreslår ett visst område och det eventuellt utses till accelerationsområde kommer inte att vara bindande för kommunen, som utifrån sina egna utgångspunkter i slutändan ska kunna planera också någon annan verksamhet i det berörda området. Ett projekt inom ett accelerationsområde kan, om förutsättningarna uppfylls, undantas ett MKB-förfarande enligt MKB-lagen. Projektutvecklaren ansvarar för genomförandet av ett MKB-förfarande, men förfarandet kan i vissa situationer genomföras i samband med planläggningen. Undantaget från kravet på ett MKB-förfarande kan således ha indirekta konsekvenser för kommunen. I accelerationsområden ska det dessutom gå att tillämpa kortare tidsfrister för tillståndsförfarandena än i andra områden. Detta kommer att ha konsekvenser för kommunerna till den del de är behöriga myndigheter vid förfarandena. Utseendet av ett accelerationsområde kommer inte att påverka planläggningen i kommunen. Ett visst område som reserverats för förnybar energi ska även i fortsättningen planläggas, om den lagstiftning som gäller planläggningen förutsätter det.

Till 43 a § i bygglagen har det genom lag 897/2024 fogats en bestämmelse enligt vilken det som i den paragrafen föreskrivs om industriprojekt för omställning till ren energi ska tillämpas på projekt som genomförs i ett accelerationsområde för förnybar energi och som uppfyller de villkor som uppställts för området i fråga, med undantag av vind- och solkraftverk. Utseendet av ett accelerationsområde kan tillsammans med det som föreskrivs i 43 a § i bygglagen leda till att en granskning av förutsättningarna inom områdesanvändningen i fråga om ett projekt som genomförs inom ett accelerationsområde görs genom ett placeringstillstånd utan detaljplan eller generalplan, om den som ansöker om bygglov begär det. Denna möjlighet ska dock inte kunna tillämpas på solkraftsprojekt, för vilka avsikten är att accelerationsområdena åtminstone i initialskedet ska utses. Dessutom är det värt att notera att accelerationsområdena ska utses på förslag från den berörda kommunen, dvs. kommunen ska själv få besluta var

accelerationsområdet eller accelerationsområdena eventuellt utses i kommunen. Utseendet av accelerationsområden bedöms ha endast ringa konsekvenser för de kommunala myndigheterna.

4 Alternativa handlingsvägar

4.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

RED III-direktivet ger medlemsstaterna frihet att besluta för vilken eller vilka typer av förnybar energi accelerationsområden utses. I direktivet anges det inte heller i vilket förfarande områdena ska utses i medlemsstaterna och vem som ska utse dem. Med hänsyn till uppnåendet av de nationella målen för förnybar energi är det väsentligt att andelen förnybar energi ökar både inom transporter, uppvärmning och elproduktion. När det gäller produktionen av förnybar el finns det för mållåret 2030 potential särskilt i vind- och solkraft, och den nationella beredningen har i huvudsak fokuserat på dessa typer av energi. Under beredningen övervägde man också utseende av accelerationsområden för exempelvis produktion av biogas. Eftersom RED-direktivet emellertid inte i fråga om biogasanläggningar möjliggör sådana undantag från miljöbedömningar som kan tillämpas i accelerationsområde har alternativet inte tagits med i den fortsatta beredningen.

Vid beredningen av propositionen har man granskat möjligheten att utse accelerationsområdena inom ramen för systemet för områdesanvändning. I det alternativ som granskades skulle utseendet av områdena ha möjliggjorts i den nya lagen om områdesanvändning som är under beredning vid miljöministeriet, där den generalplan som avser solenergi skulle ha kunnat fungerat som det beslut genom vilket accelerationsområden för förnybar energi utses. I de krav som gäller innehållet i generalplanen borde då ha tagits hänsyn till de begränsningar som artikel 15c.1 a i RED III-direktivet ställer på de områden som utses samt till de krav som artikel 15c.1 b ställer på de åtgärder för lindring av skadliga miljökonsekvenser som ska fastställas i planen. Accelerationsområdets juridiska status skulle ha bekräftats i och med godkännandet av generalplanen. Vid beredningen ansågs alternativet inte vara ändamålsenligt, bland annat för att generalplanerna enligt den nya lagen om områdesanvändning inte skulle ha blivit färdiga inom den tidsfrist för utseende av accelerationsområdena som anges i direktivet.

Som ett annat alternativ har man granskat möjligheten att accelerationsområdena för förnybar energi utses av statsrådet. I det alternativet skulle miljöministeriet och/eller arbets- och näringsministeriet ha ansvarat för beredningen av beslutet om utseende. Alternativet valdes inte ut för fortsatt beredning, eftersom det på statsrådsnivå inte finns en sådan regional kompetens och kompetens i fråga om de exakta miljökonsekvenserna av projekt och möjligheterna att lindra dem att en beredning av beslutet på ministerienivå hade varit ändamålsenlig.

Vid beredningen stannade man för det alternativet att områdena utses av Tillstånds- och tillsynsverket. Avsikten är att Tillstånds- och tillsynsverket, som inrättas genom det pågående projektet för en reform av statens regionförvaltning, ska vara en i fråga om behörigheten rikstäckande och i fråga om uppgifterna sektorsövergripande statlig förvaltningsmyndighet, som genom sin verksamhet i regionerna ska trygga de grundläggande rättigheterna och rättssäkerheten samt bevaka allmänintresset genom att sköta verkställighets-, styrnings- och tillsynsuppgifter som avser efterlevnaden av lagstiftningen. Regionförvaltningsreformen avses bli genomförd och Tillstånds- och tillsynsverket inrättat före ingången av 2026.

I det lagförslag som var på remiss föreslogs det att Tillstånds- och tillsynsverket ska utse accelerationsområdena på initiativ av myndigheten själv så att de berörda kommunerna deltar i processen. Vid den fortsatta beredningen konstaterade man att kommunernas roll i urvalet av

områdena är så central att man beslutade att ändra förslaget så att områdena ska utses utifrån förslag från kommunerna.

4.2 Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater

I Sverige är kartläggningen av de accelerationsområden för förnybar energi som avses i artikel 15 c i RED III-direktivet under beredning hos den nationella energimyndigheten (Statens energimyndighet). Vid kartläggningen ska prioriteras sådana enhetliga områden med stor areal, såsom bebyggda ytor, industriområden och bondgårdar, som i första hand kan utses till accelerationsområden för utbyggnad av solenergi och värmepumpar.

5 Remissvar

Regeringens proposition var på remiss 14.11.–23.12.2024. Begäran om utlåtande och remissvaren finns tillgängliga i tjänsten utlåtande.fi: [Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition om ändring av lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi och lagar som har samband med den](#) Ett sammandrag av utlåtandena har offentliggjorts i [projekthandlingarna i Statsrådets projektportal under projektbeteckningen YM036:00/2024](#).

Det kom in sammanlagt 63 utlåtanden om propositionen. Följande instanser yttrade sig: A-Insinööri Suunnittelu Oy, Bioenergia ry, Bioenergi rf, BirdLife Suomi ry, BirdLife Finland rf, Finlands näringsliv rf, Energiakaupungit ry, Energiateollisuus ry, Finsk Energiindustri rf, Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri ry, Södra Karelen förbund, NTM-centralen i Södra Österbotten, Södra Österbottens förbund, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Fingrid Oyj, Fortum Abp, NTM-centralen i Tavastland, Östra Lapplands ekonomiska region, Östra Finlands förvaltningsdomstol, Kemijoki Oy, Kemijärvi stad, Mellersta Österbottens förbund, Mellersta Finlands förbund, Högsta förvaltningsdomstolen, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Lantmäteriverket, Forststyrelsen, Natur och Miljö rf, justitiekanslern i statsrådet, Uleåborgs stad, NTM-centralen i Birkaland, Birkalands förbund, Norra Österbottens förbund, Nordkraft Abp, Gränsbevakningsväsendet, Sametinget, Satakuntaförbundet, social- och hälsovårdsministeriet, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Finlands Kommunförbund rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Finlands naturpanel, Finlands Närenergiförbund rf, Finlands skogscentral, Finlands Egnahemsförbund rf, Suomen uusiutuvat ry, Finlands förnybara rf, Finlands miljöcentral (Syke), Åbo stad, Säkerhets- och kemikalieverket Tukes, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry, arbets- och näringsministeriet, Nylands förbund, Valkjärven Suojelijat ry, finansministeriet, Vanda Energi Ab, NTM-centralen i Egentliga Finland, Egentliga Finlands förbund, Vichtis kommun, WWF i Finland, Ympäristövaikutusten arviointiyhdistys YVA ry MKB rf, Österbottens förbund. Dessutom lämnade två privatpersoner ett utlåtande.

Allmänna kommentarer om propositionen

I flera utlåtanden konstaterades det att propositionen är svårbegriplig. I den fortsatta beredningen har man försökt göra propositionen tydligare genom ett flertal ändringar av motiveringen och bestämmelserna.

Definitionerna

Ändringen av definitionen av en produktionsanläggning för förnybar energi i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi så att definitionen ska avse endast anläggningar som

använder förnybara energikällor, med undantag för eventuella start- och reservbränslen, både understöddes (NTM-centralen i Egentliga Finland, Birkalands förbund, Finlands förnybara rf) och stötte på motstånd (Kommunförbundet rf, Kemijärvi stad och Östra Lapplands ekonomiska region). Regionförvaltningsverken, Bioenergi rf och Kommunförbundet rf lyfte fram att det ibland kan vara nödvändigt att använda fossila bränslen också under normal drift av en anläggning, till exempel för produktion av topplast vid köldgrader. Motiveringen till definitionen har preciserats i den fortsatta beredningen, men innehållet i definitionen har inte ändrats till denna del. Det bör noteras att anläggningar som använder energi som delvis härrör från andra källor även i fortsättningen kommer att göra det. De kommer bara inte att ges företräde i tidsfristerna för tillståndsförfarandet på samma sätt som anläggningar som producerar ren energi från förnybara energikällor.

Kommunförbundet rf, Suomen Biokiertö ja Biokaasu ry och Bioenergi rf noterade att den definition av en produktionsanläggning för förnybar energi som var på remiss inte omfattade anslutning till nätet av anläggningar som producerar gas. Definitionen har vid den fortsatta beredningen i enlighet med den engelskspråkiga versionen av RED III-direktivet ändrats så att den innefattar produktion av biogas. Fortum Abp, Kemijoki Oy och Nordkraft Abp föreslog att definitionen av en produktionsanläggning för förnybar energi preciseras i fråga om pumpkraftverk. Europeiska kommissionen har i de diskussioner som förts i fråga om genomförandet av direktivet uttryckt att den betraktar pumpkraftverk som lagring av förnybar energi. Motiveringen till regeringspropositionen har i fråga om pumpkraft precisats vid den fortsatta beredningen.

Förfaranden som ingår i tidsfristerna för tillståndsförfaranden

Jord- och skogsbruksministeriet och NTM-centralen i Södra Österbotten påpekade att förfarandena enligt lagstiftningen om animaliska biprodukter hänför sig till utsläppande på marknaden av rötresten som använts i en biogasanläggning i stället för till drifttagning av en anläggning eller till en anläggnings energiproduktion eller energiförsäljning. Vid den fortsatta beredningen av propositionen har lagstiftningen om animaliska biprodukter strukits ur den föreslagna 9 § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi, eftersom den inte anses omfattas av tillämpningsområdet för RED-direktivet.

Finsk Energiindustri rf, Finlands förnybara rf, Fortum Abp, Fingrid Oyj och Finlands Närenergiförbund rf föreslog att till de förfaranden som omfattas av tidsfristerna enligt 9 § i lagen om tillståndsförfarande för förnybar energi fogas förfaranden för inlösningstillstånd enligt 2 kap. i lagen om inlösningstillstånd. Detta motiverades i utlåtandena med att ett beslut om inlösningstillstånd behövs för att kraftledningar ska kunna anläggas, även i det fall att det går att avtala med markägaren om användningen av området. När lagen om inlösningstillstånd tillämpas på inlösning handlar det enligt utlåtandena inte heller om enbart upplåtande av ägande- eller nyttjanderätt utan om ett beslut som innehåller sådana förelägganden som är nödvändiga för att begränsa betydande skadliga konsekvenser av projektet. Vid den fortsatta beredningen av propositionen konstaterades det att lagen om inlösningstillstånd har ändrats från och med den 1 februari 2024 så de inlösningstillstånd som omfattas av lagens tillämpningsområde snarare har drag av projekttillstånd än enbart tillstånd som hänför sig till upplåtande av äganderätt och nyttjanderätt till mark. Vid den fortsatta beredningen har man beslutat att till tillämpningsområdet för tidsfristerna för tillståndsförfaranden foga de förfaranden för inlösningstillstånd enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter som anges i lagen om inlösningstillstånd.

Finsk Energiindustri rf, Finlands näringsliv rf, Forststyrelsen, Finlands förnybara rf, Fortum Abp och Finlands Närenergiförbund rf föreslog att MKB-förfarandet inkluderas i tidsfristerna för tillståndsförfarandet. MKB rf ansåg det vara oklart om den tid som går åt till MKB-förfarandet omfattas av tidsfristerna. Enligt artikel 16.1 i RED-direktivet omfattar tillståndsförfarandet (de tillståndsförfaranden som har fastställda tidsfrister) alla miljöbedömningar, dock först från bekräftelsen av ansökans fullständighet. Även om ändringsdirektivet har haft som mål att ta in miljöbedömningar i tidsfristerna, omfattar tillståndsförfarandet enligt direktivets ordalydelse inte sådana förfaranden som genomförs före bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet.

Tidsfristerna

I fråga om förslaget om att tidsfristerna ska räknas från bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet i stället för från tidpunkten för anhängiggörande av ansökan gavs det under remissbehandlingen både positiv och negativ respons. Vissa remissinstanser ställde sig tvivlande till förslaget till den del det inte fastställs närmare kriterier för bekräftelsen av fullständigheten. I vissa utlåtanden uttrycktes en oro för att bekräftelsen av fullständigheten kommer att användas för att på konstgjord väg förlänga tidsfristerna. Fingrid Oyj ansåg i sitt utlåtande att det i praktiken kommer att vara nödvändigt att ansöka om ett officiellt beslut från myndigheten om bekräftelse av fullständigheten för att tidsfristen ska börja löpa. Till denna del kan det konstateras att eftersom förslaget om att tidsfristerna ska löpa från bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet baserar sig på en bestämmelse i RED-direktivet, finns det ingen orsak att nationellt göra undantag från den bestämmelsen. Myndigheten är redan i princip bunden av att behandlingen ska ske utan dröjsmål i enlighet med 23 § i förvaltningslagen. En förlängning av tidsfristerna på konstgjord väg skulle strida mot detta. Syftet med RED III-direktivet har inte heller varit att för bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet föreskriva om ett nytt administrativt steg som skulle öka den administrativa bördan. Arbets- och näringsministeriet föreslog att det i konsekvenserna för företagen också bedöms konsekvenserna för de kraftverk som omfattas av tidsfristerna i den gällande lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Motiveringen till propositionen har i den fortsatta beredningen preciserats i fråga om bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet och konsekvenserna av tidsfristerna jämfört med nuläget.

Regionförvaltningsverken ansåg att den tid som sökanden använder till att komplettera tillståndsansökan inte ska få förbruka den tidsfrist på 45 dagar som reserverats för bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet. Motiveringen till bestämmelsen har i den fortsatta beredningen preciserats så att tidsfristen för bekräftelsen av fullständigheten endast ska gälla myndigheten, och att den tid som sökanden använder för att bereda kompletteringar inte ska räknas in i den tidsfrist som fastställts för myndigheten. Säkerhets- och kemikalieverket konstaterade att det tar tid att gå igenom ansökningsmaterialet och att de ursprungliga ansökningarna kan vara mycket bristfälliga. Dessutom konstaterade Säkerhets- och kemikalieverket att bestämmelserna om ansökans fullständighet inte får leda till att man inte i ett senare skede av handläggningen av ansökan kan begära ytterligare utredningar av sökanden. RED-direktivet innehåller inget sådant förbud mot att begära ytterligare information, och något sådant förbud har inte heller föreslagits i propositionen.

Finlands förnybara rf föreslog att det nationellt ska föreskrivas om strängare tidsfrister i fråga om energiproduktion till havs än de som anges i direktivet. I utlåtandena från Suomen Biokierto ja Biokaasu ry och NTM-centralen i Södra Österbotten framförde man att de föreslagna bestämmelserna inte i praktiken nödvändigtvis kommer att försnabba förfarandena jämfört med nuläget. Åtgärder för att göra tillståndsförfarandena för förnybar energi smidigare har vidtagits

nationellt redan före genomförandet av RED III-direktivet, bland annat genom förfarandet med företrädare för projekt för grön omställning, vilket har lett till att tillståndsförfarandena för förnybar energi också i nuläget är snabba i Finland jämfört med många andra EU-medlemsstater. Syftet med de aktuella lagändringarna är i första hand att säkerställa det nationella genomförandet av RED III-direktivet. Vid den fortsatta beredningen ansåg man det inte vara ändamålsenligt att fastställa strängare tidsfrister än vad direktivet kräver.

I flera utlåtanden konstaterades det att helheten med flera olika tidsfrister är komplicerad. Bestämmelserna om tidsfristerna har för tydlighetens skull i den fortsatta beredningen av propositionen flyttats till separata tabeller i bilagan till lagen.

Finansministeriet och NTM-centralen i Södra Österbotten noterade att det inte föreslås tillräckliga verktyg för kontaktpunktmyndigheten för förnybar energi att säkerställa att tidsfristerna iakttas. Kontaktpunktmyndigheten har enligt dem inte möjlighet att ålägga den behöriga tillståndsmyndigheten att iakttä de tidsfrister som fastställts för tillståndsförfarandena eller att exempelvis rikta de resurser till tillståndsmyndigheten som behövs för att tidsfristerna ska nås. Flera remissinstanser (finansministeriet, NTM-centralen i Södra Österbotten, regionförvaltningsverken) efterlyste en precisering av hur man i praktiken tänker säkerställa att tidsfristerna iakttas. I flera utlåtanden (finansministeriet, NTM-centralen i Södra Österbotten, Kommunförbundet rf) lyftes det dessutom fram att ett elektroniskt system är absolut nödvändigt vid uppföljningen av tidsfristerna. Man underströk vikten av att kommunerna ansluter sig till det elektroniska systemet. NTM-centralen i Södra Österbotten föreslog att projektaktörerna inom förnybar energi ska åläggas att direkt via tjänsten Tillstånd och tillsyn informera kontaktpunktmyndigheten för förnybar energi om de ansökningar avseende tillstånd och andra administrativa förfaranden de inlett.

De tidsfrister som fastställs för tillståndsförfarandena är direkt bindande för tillståndsmyndigheterna, och sökandena har tillgång till normala administrativa rättsmedel i anslutning till övervakningen av lagligheten i myndigheternas verksamhet. I det projekt för utveckling av lagstiftningen om ett enda serviceställe som bereds samtidigt med denna proposition bereds en ny lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket, där avsikten är att föreskriva om den proaktiva styrning och samverkan som Tillstånds- och tillsynsverket ska bedriva. Avsikten är att Tillstånds- och tillsynsverket i egenskap av kontaktpunktmyndighet ska främja iakttagandet av tidsfristerna genom proaktiv styrning och samverkan. Elektroniska kommunikation utvecklas mer utförligt inom ramen för projektet för tjänster från ett enda serviceställe. Att ålägga projektaktörerna att separat lämna kontaktpunktmyndigheten information om ärenden som inlett skulle inte vara förenligt med RED III-direktivet och skulle öka verksamhetsutövarnas administrativa börda. Till det avsnitt som gäller konsekvensbedömning har fogats information om det arbete som utförs inom projektet YLP-Digi i syfte att främja användningen av e-tjänster.

NTM-centralen i Södra Österbotten och Kommunförbundet rf ägnade uppmärksamhet åt den föreslagna bestämmelsen i 10 b § i den proposition med förslag till lag om ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi som var på remiss, enligt vilken tillståndsförfarandena för installation av solenergiutrustning med en effekt på högst 11 kilowatt ska omfattas av principen om tyst godkännande. De förutsatte att det utfärdas närmare bestämmelser om tillämpningen av och förfarandet för tyst godkännande. Bestämmelserna har preciserats vid den fortsatta beredningen av propositionen.

Accelerationsområdena för förnybar energi

Förhållande till planläggningssystemet

Bestämmelserna om accelerationsområden hade i en stor del av utlåtandena uppfattats så att de kommer att leda till områdesreserveringar som begränsar kommunernas rätt att använda sina områden. I själva verket har avsikten varit att rättsverkningarna av utseendet av accelerationsområden ska vara begränsade till att man i de utsedda områdena ska kunna dra nytta av kortare tidsfrister för tillståndsförfaranden och tillämpa undantag från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning. På grund av missförståndet i fråga om syftet med områdena förutsattes det i flera utlåtanden att förhållandet mellan utseendet av accelerationsområden och planläggningssystemet klarläggs ytterligare. Syftet med och rättsverkningarna av utseendet av områdena samt förhållandet till planläggningssystemet har i den fortsatta beredningen förtydligats särskilt i avsnitt 3.1.5 i propositionen samt i specialmotiveringen till 14 a § i lagförslaget om ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Till avsnitt 3.1.5 har fogats ett förtydligande schema över bedömningen av miljökonsekvenserna i accelerationsområden.

Utseendet av accelerationsområdena

I största delen av utlåtandena ansågs det att den i direktivet angivna tidsplanen för utseende av accelerationsområden är mycket utmanande. Utmaningarna i fråga om tidsplanen har identifierats vid beredningen av propositionen, i synnerhet i förhållande till inrättandet av Tillstånds- och tillsynsverket. I merparten av utlåtandena efterlyste man även tillräckliga resurser för beredningen av beslutet om utseende och för det granskningsförfarande som ska tillämpas på de projekt som ska genomföras i accelerationsområden. Det är inte ändamålsenligt att på lagnivå föreskriva om tidsfristen för utseendet av accelerationsområden, utan det är mer ändamålsenligt att hantera utseendet av områdena genom resultatstyrning av den myndighet som utser områdena. Då kan tidsplanen för beslutet om utseende och antalet områden som ska utses bättre anpassas till de resurser som står till myndighetens förfogande vid respektive tidpunkt. Avsikten är att myndighetsuppgifterna i fråga om accelerationsområdena ska skötas av Tillstånds- och tillsynsverket. De resurser som krävs för kontaktpunktsmyndighetens samlade uppgifter bedöms inom ramen för miljöministeriets projekt för lagstiftning om tjänster från ett enda serviceställe.

I en stor del av utlåtandena (bland annat NTM-centralen i Tavastland, Finlands näringsliv, NTM-centralen i Egentliga Finland, Österbottens förbund, Natur och Miljö rf, Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri, MKB rf, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry) förutsattes det även mer ingående bestämmelser om urvalskriterierna i fråga om accelerationsområdena, urvalsförfarandet och storleken på och antalet områden som ska utses. Dessutom uttrycktes det farhågor om huruvida markägare, kommuner och verksamhetsutövare kommer att behandlas likvärdigt och huruvida områdena lämpar sig för produktion av förnybar energi också ur ett tekniskt-ekonomiskt perspektiv (Finlands näringsliv, NTM-centralen i Södra Österbotten), inklusive överföringsförbindelserna för el (Österbottens förbund, Fingrid).

I flera utlåtanden (NTM-centralen i Södra Österbotten, Kommunförbundet rf, Österbottens förbund, Kemijärvi stad och Östra Lapplands ekonomiska region) föreslogs det att områdena inte ska få utses utan samtycke av den berörda kommunen eller att områdena ska utses på förslag av kommunen eller landskapsförbunden. Finlands näringsliv, Finlands förnybara rf och Fortum Abp betonade kommunernas, landskapsförbundens och verksamhetsutövarnas roll vid utseendet av accelerationsområden.

För att kommunerna i högre grad ska ha initiativet har processen för utseende av områdena vid i den fortsatta beredningen ändrats så att Tillstånds- och tillsynsverket utser områdena på förslag

från kommunerna. Avsikten är att Tillstånds- och tillsynsverket ska göra en särskild begäran till kommunerna om förslag till sådana områden som uppfyller förutsättningarna enligt lagen och de särskilda villkor som Tillstånds- och tillsynsverket uppställer vid varje tillfälle då accelerationsområden för förnybar energi utses. Tillstånds- och tillsynsverket ska i sin begäran om förslag åtminstone nämna för vilken form av förnybar energiproduktion områden ska kunna föreslås. Dessutom har förslaget i den fortsatta beredningen kompletterats med en möjlighet för Tillstånds- och tillsynsverket att i sin begäran ställa även andra begränsningar i fråga om exempelvis typen av och antalet områden som ska utses. I fråga om utseende av områden har motiveringen i den fortsatta beredningen förtydligats så att det primära kravet vid utseendet av områdena i enlighet med direktivet ska vara att de projekt som genomförs i områdena förväntas inte ha några betydande miljökonsekvenser. Dessutom har i enlighet med direktivet betonats att redan bebyggda områden ska prioriteras som accelerationsområden. Utseendet av accelerationsområden har i den fortsatta beredningen i högre grad knutits till uppnåendet av det nationella målet för förnybar energi i enlighet med artiklarna 15b och 15c i direktivet. Till 14 a § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi som gäller accelerationsområden har i den fortsatta beredningen fogats en skyldighet att vid valet av områden beakta tillgången till energinfrastruktur.

I utlåtandena föreslogs det att landskapsförbunden, markägarna, stamnätsinnehavarna, de kommunala miljömyndigheterna, invånarna samt andra parter och organisationer ska ha rätt att delta i processen för utseendet. Beslutet om utseende av områdena bör beredas i enlighet med SMB-lagen, som ålägger en skyldighet att bereda allmänheten en möjlighet att få information om utgångspunkterna för, syftena med och beredningen av planen eller programmet och miljörapporten samt att lämna yttranden till den myndighet som ansvarar för planen eller programmet. SMB-lagstiftningen förutsätter dessutom att de kommunala hälso- och miljömyndigheterna, andra myndigheter som är verksamma inom verkningsområdet och i vissa situationer miljöministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet ska höras. Motiveringen till propositionen har preciserats till denna del.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ansåg att en absolut förutsättning för utseendet av ett accelerationsområde är att markägaren ger sitt samtycke till det. Utseendet av områden kommer inte att ingripa i markägarens egendomsskydd, eftersom de enda rättsverkningarna av utseendet hänför sig till tidsfristerna för tillståndsförfarandet och de krav som gäller MKB-förfarandet. Till denna del har det inte gjorts några ändringar i propositionen.

NTM-centralen i Egentliga Finland konstaterade att det i bestämmelserna förblir oklart om ”betydande miljökonsekvenser” avser samma sak som i lagstiftningen om MKB-förfarandet. Dessutom ägnade NTM-centralen och Finlands naturskyddsförbund uppmärksamhet åt projektens samverkans effekter och effekter på vattendragen i avrinningsområden. I den fortsatta beredningen har motiveringen till propositionen kompletterats i fråga om de miljökonsekvenser som ska bedömas och huruvida miljökonsekvenserna är betydande.

NTM-centralen i Södra Österbotten, Finlands miljöcentral och Finlands naturpanel tog upp frågan om de informationsresurser som behöver användas vid fastställandet av accelerationsområdena och framförde exempel på sådana. Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri ansåg att bristfällig eller fragmenterad information bör anses utgöra ett hinder för utseendet av ett accelerationsområde. Motiveringen till propositionen har i den fortsatta beredningen preciserats så att tillräckliga datamaterial ska utnyttjas vid fastställandet av områdena. Det är inte ändamålsenligt att i propositionen närmare specificera vilka material som ska användas. Myndigheten ska redan enligt 31 § i förvaltningslagen se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt, och i detta syfte skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet ska kunna avgöras.

I utlåtandena (Forststyrelsen, Österbottens förbund, Kemijoki Oy och Nordkraft Abp) föreslogs det att accelerationsområden ska utses också för andra produktionsformer än solenergi. Bestämmelsen ska enligt förslaget vara teknikneutral. I propositionen har man i den fortsatta beredningen preciserat att undantaget från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning är den viktigaste rättsverkningen av utseendet av accelerationsområden. Därför är det med tanke på en ändamålsenlig användning av myndigheternas resurser vettigast att utse områden för sådana produktionsformer som omfattas av undantaget.

En del av remissinstanserna (bl.a. Åbo stad, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry, WWF i Finland, Finlands naturskyddsförbund rf) tog upp frågan om huruvida beslutet om utseende av accelerationsområden är varaktigt eller tidsbundet och om huruvida beslutet kan ändras vid en senare tidpunkt. Dessutom anmärkte remissinstanserna att det i bestämmelserna inte föreskrivs någon skyldighet för Tillstånds- och tillsynsverket att vid behov göra en ny bedömning av de utsedda områdena. Specialmotiveringen till 14 c § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi som gäller utseende av accelerationsområden har i den fortsatta beredningen kompletterats med ett omnämnande av att rätten att meddela ett beslut om utseende av ett område även ska innefatta en möjlighet att meddela ett beslut om ändring av ett beslut om utseende. Till motiveringen har dessutom fogats ett omnämnande av Tillstånds- och tillsynsverkets möjlighet att meddela nya beslut om utseende.

Åtgärder för att lindra skadliga miljökonsekvenser

NTM-centralerna i Egentliga Finland och Södra Österbotten samt Finlands naturskyddsförbund rf ägnade uppmärksamhet åt förhållandet mellan åtgärderna för att lindra skadliga miljökonsekvenser och projekttillståndet samt åt tillsynen över att de lindrande åtgärderna iakttas. Syftet med beslutet om utseende av ett accelerationsområde och med de villkor avseende lindrande åtgärder som anges i beslutet är att fastställa vilka slags projekt som förväntas inte ha betydande miljökonsekvenser i det berörda området och som följaktligen kan undantas ett MKB-förfarande och en Naturabedömning och omfattas av kortare tidsfrister vid tillståndsförfarandet. Avsikten är inte att genom bestämmelserna ändra förutsättningarna för beviljande av tillstånd för projekt eller ändra övervakningen av tillstånd. Om lindrande åtgärder vidtas, ska detta medföra att undantag från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning och kortare tidsfrister för tillståndsförfarandet får tillämpas. Om lindrande åtgärder däremot inte vidtas ska dessa inte få tillämpas. Motiveringen till propositionen har i den fortsatta beredningen preciserats till denna del. MKB rf och Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry förutsatte att det förklaras vad de lindrande åtgärderna innefattar. I den fortsatta beredningen har motiveringen till propositionen preciserats till denna del. Bestämmelserna om lindrande åtgärder har förtydligats genom att omnämnandet av villkor har strukits. Syftet med detta är att förhindra att de lindrande åtgärderna förväxlas med egentliga tillståndsvillkor.

Områden som utesluts som accelerationsområden

I fråga om de områden som enligt den föreslagna 14 a § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi automatiskt ska uteslutas som accelerationsområden kom det flera kompletteringsförslag. Förteckningen i 14 a § över områden som inte ska kunna utses som accelerationsområden avses endast gälla sådana avgränsade objekt som automatiskt ska uteslutas som accelerationsområden. Också i fråga om andra områden än de förtecknade områdena bör miljökonsekvenserna utredas och endast sådana områden utses där produktionen av förnybar energi inte förväntas ha några betydande miljökonsekvenser (i själva området och utanför det). Motiveringen till propositionen har till denna del preciserats i den fortsatta beredningen, och man har betonat kravet i fråga om utseendet av områdena på att de projekt som genomförs i områdena inte ska förväntas ha betydande skadliga miljökonsekvenser.

Förteckningen över områden som automatiskt ska uteslutas som accelerationsområden har inte ändrats vid den fortsatta beredningen. I fråga om bestämmelsen bör det noteras att avsikten med bestämmelsen inte är att på ett allmänt plan definiera var produktion av förnybar energi över huvud taget kan tillåtas bli placerad, utan genom bestämmelsen fastställs endast ramvillkor för placeringen av accelerationsområden.

Undantaget från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning

Finlands näringsliv rf konstaterade att undantaget från kravet på ett MKB-förfarande delvis strider mot direktivets syfte att säkerställa allmänhetens acceptans. Enligt Finlands näringsliv rf bör MKB-förfarandet göras smidigare och tidsmässigt förkortas genom ändringar av MKB-lagen på ett sätt som tillgodoser avsikten med accelerationsområdena och så att man säkerställer allmänhetens acceptans. Kemijärvi stad och Östra Lapplands ekonomiska region föreslog å sin sida att kommunerna på rekommendation av andra myndigheter ska kunna besluta om ett MKB-förfarande behöver tillämpas. Eftersom RED III-direktivet är entydigt i sin reglering om undantagen från skyldigheten att genomföra miljöbedömningar, anses är de föreslagna nationella undantagen inte vara möjliga att genomföra.

Forststyrelsen, Finlands förnybara rf och Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry ägnade uppmärksamhet åt en motsägelse inom propositionen i fråga om att accelerationsområdena redan a priori ska utses under antagandet att produktionen av förnybar energi i områdena sannolikt inte kommer att medföra betydande miljökonsekvenser, samtidigt som ett MKB-förfarande i princip ska krävas endast för projekt som medför betydande miljökonsekvenser.

I artikel 15c.1 a i direktivet konstateras det entydigt att som accelerationsområden endast kan utses områden där utbyggnaden av en eller flera specifika typer av förnybara energikällor inte förväntas ha några betydande miljöeffekter med hänsyn till det valda områdets särdrag. Detta krav betonas även i Europeiska kommissionens vägledning om utseende av accelerationsområden³. Bestämmelserna baserar sig på det som anges i RED III-direktivet, och det är inte möjligt att på nationell nivå utfärda mer omfattande bestämmelser om utseende av accelerationsområden och om tillämpningsområdet för de undantag från MKB-förfarande och Naturabedömning som följer av detta än vad som möjliggörs i RED III-direktivet.

NTM-centralerna i Egentliga Finland och i Södra Österbotten, Finsk Energiindustri rf, MKB rf och Fortum Abp konstaterade att propositionen är oklar i fråga om huruvida undantaget från kravet på ett MKB-förfarande också avses gälla de projekt som nämns i projektförteckningen i bilaga 1 till MKB-lagen. Enligt Finlands förnybara rf, Fortum Abp och Finsk Energiindustri rf bör undantaget utsträckas till att gälla alla typer av projekt som direktivet möjliggör, även när de finns upptagna i projektförteckningen i den nationella MKB-lagen. Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry ansåg för sin del att de projekt som anges i den nationella projektförteckningen inte bör omfattas av undantaget. Undantaget från kravet på ett MKB-förfarande avses nationellt gälla alla typer av projekt som RED-direktivet möjliggör, inklusive projekt som ingår i projektförteckningen i MKB-lagen. Motiveringen till propositionen har förtydligats i den fortsatta beredningen. I det lagförslag som gäller ändring av MKB-lagen har

³ https://energy.ec.europa.eu/document/download/af3927a5-3b82-42f0-8954-7b9fdc567e43_en?filename=SWD_2024_333_2_EN_autre_document_travail_service_part1_v1.pdf, se exempelvis s. 8 sista meningen.

i hänvisningen till undantaget från kravet på ett MKB-förfarande fogats en hänvisning till lagens 3 § 1 mom., som gäller projektförteckningen i lagen.

A-insinööri Suunnittelu Oy föreslog att det i motiveringen tas ställning till sådana situationer där ett projekt endast delvis är lokaliserat i ett accelerationsområde. Motiveringen till paragrafen har i den fortsatta beredningen kompletterats så att det undantag som gäller miljöbedömning ska tillämpas endast inom accelerationsområdets gränser. MKB rf konstaterade att det undantag som gäller miljöbedömningar inte kommer att kunna tillämpas på kraftledningar för projekt för förnybar energi. Vid den fortsatta beredningen har 14 d § som avser undantaget och specialmotiveringen till den preciserats så att undantaget ska gälla projekt som avser produktionsanläggningar för förnybar energi, inklusive konstruktioner som behövs för anslutning till elnätet, dock endast inom accelerationsområdets gränser. Tuulivoimakansalaisyhdistys ry konstaterade att medborgarnas möjligheter att påverka kommer att minska avsevärt genom undantaget från kravet på ett MKB-förfarande. Det avsnitt av motiveringen som avser propositionens konsekvenser har i den fortsatta beredningen preciserats till denna del.

Granskningsförfarandet

NTM-centralen i Södra Österbotten, Tuulivoimakansalaisyhdistys ry, Finlands naturskyddsförbund rf och MKB rf påpekade att innehållet i granskningsprocessen beskrivs rätt knapphändigt i propositionen. Vid den fortsatta beredningen har motiveringen till propositionen kompletterats. Forststyrelsen förhöll sig kritisk till förslaget om att det alltid ska ges ett förvaltningsbeslut om granskningen. WWF Finland däremot ansåg att detta är viktigt med tanke på rättsskyddet. Vid den fortsatta beredningen av propositionen har man tolkat artikel 16a .5 i RED III-direktivet så att den gör det möjligt att i alla situationer meddela ett beslut om granskning. Detta anses vara nödvändigt med tanke på grundlagen och med hänsyn till allmän förvaltningspraxis.

Kommunförbundet rf konstaterade att det är viktigt att kommunernas möjligheter att delta och påverka tryggas också i granskningsförfarandet. MKB rf och NTM-centralen i Södra Österbotten konstaterade att kommunernas möjligheter att delta kommer att vara mycket begränsade inom de föreslagna tidsfristerna. Finlands naturskyddsförbund rf, Tuulivoimakansalaisyhdistys ry och Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri lyfte fram behovet av att bereda en möjlighet även för berörda parter, invånarna i den berörda kommunen och sådana registrerade lokala eller regionala sammanslutningar vars syfte är att främja naturvärden eller miljövärden och som är verksamma inom kommunens område att yttra sig i ärendet. De tidsfrister för granskningsförfarandet som anges i ändringsdirektivet är entydiga och kan inte förlängas genom nationell lagstiftning. Med beaktande av den tidsfrist som anges i direktivet anses det inte vara ändamålsenlig att utvidga kretsen av parter som åtminstone ska höras.

NTM-centralerna i Egentliga Finland och Södra Österbotten, BirdLife Finland rf, Finlands naturskyddsförbund rf, MKB rf och Tuulivoimakansalaisyhdistys ry ägnade uppmärksamhet åt det nya begreppet ”högst sannolikt betydande negativa effekter” och krävde att dess innehåll öppnas närmare i motiveringen till propositionen, i synnerhet i förhållande till ”betydande miljökonsekvenser som [vissa projekt] kan antas medföra” enligt MKB-lagen, förbudet enligt naturvårdslagen mot att betydligt försämra naturvärden i anslutning till Naturanätverket och försiktighetsprincipen i miljölagstiftningen. Definitionen av högst sannolikt betydande negativa effekter baserar sig på RED-direktivet (i direktivets svenska ordalydelse ”om det föreligger hög sannolikhet för att [ett projekt] kommer att ge upphov till en betydande oförutsedd negativ påverkan”) och dess innehåll kan inte definieras mer än vad som anges i direktivet. Vid genomförandet av ändringarna i bestämmelserna bör eventuella anvisningar och rättspraxis på EU-nivå i fråga om denna definition beaktas. Definitionen har för tydlighetens skull i den

fortsatta beredningen av propositionen ändrats till ”högst sannolika och betydande skadliga miljökonsekvenser”. Dessutom har i motiveringen till propositionen preciserats till denna del.

NTM-centralen i Egentliga Finland och A-Insinöörit Suunnittelu Oy noterade att om ett granskningsförfarande kommer att krävas också i fråga om sådana projekt som inte annars skulle kräva ett MKB-förfarande eller en Naturabedömning, kommer propositionen att öka företagens administrativa börda. De föreslagna bestämmelserna och motiveringen har i den fortsatta beredningen preciserats så att granskningsförfarandet endast ska gälla projekt som omfattas av undantag från kravet på ett MKB-förfarande eller en Naturabedömning, dvs. projekt för vilka det utanför accelerationsområden skulle krävas ett sådant förfarande och en sådan bedömning.

MKB-förfarande och Naturabedömning som genomförs efter en granskning

I den version av propositionen som var på remiss föreslogs det i 16 d § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi att en i bestämmelsen avsedd miljökonsekvensbedömning och Naturabedömning som eventuellt görs efter granskningen endast ska inriktas på de högst sannolikt betydande negativa effekter som upptäckts vid granskningsförfarandet. Enligt utlåtandet från Finlands naturskyddsförbund rf förutsätter RED-direktivet inte någon sådan avgränsning av vilka konsekvenser som ska bedömas. MKB rf konstaterade att det inte i den nationella MKB-lagstiftningen finns några bestämmelser om ett sådant partiellt MKB-förfarande som avses i förslaget. Den föreslagna avgränsningen baserade sig på kommissionens anvisningar i frågan, som dock inte motsvarade ordalydelsen i RED III-direktivet. Vid den fortsatta beredningen av propositionen har den föreslagna bestämmelsen korrigerats i enlighet med ordalydelsen i direktivet så att ett MKB-förfarande och en Naturabedömning efter granskningen ska genomföras i enlighet med de normala bestämmelserna om MKB-förfarande och Naturabedömning.

Forststyrelsen ifrågasatte den i beredningen antagna riktlinjen om att inte utnyttja möjligheten enligt artikel 16a.5 andra stycket i RED III-direktivet att efter granskningsförfarandet i fråga om projekt som genomförs i accelerationsområdena undanta vind- och solkraftsprojekt från miljöbedömningar som gäller oförutsedda miljökonsekvenser. Vid den fortsatta beredningen av propositionen har den motivering som gäller det nationella handlingsutrymmet vid genomförandet av artikel 16a.5 andra stycket preciserats.

Ändringssökandet

I den version av regeringspropositionen som var på remiss var de föreslagna bestämmelserna om ändringssökande inexakta. Denna brist uppmärksammades i utlåtandena från arbets- och näringsministeriet, NTM-centralen i Södra Österbotten, Finlands naturpanel, BirdLife Finland rf, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry, Natur och Miljö r.f. och Finlands naturskyddsförbund rf. Högsta förvaltningsdomstolen föreslog att man överväger att förenhetliga bestämmelserna om ändringssökande med den övriga miljölagstiftningen. Dessutom förutsatte HFD en mer ingående behandling av bestämmelserna om ändringssökande i konsekvensbedömningen av propositionen.

Östra Finlands förvaltningsdomstol förutsatte att möjligheten att söka ändring bedöms i propositionen ur föreningarnas synvinkel. Finlands naturskyddsförbund rf, Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri, BirdLife Finland rf och Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry förutsatte att föreningarna ges rätt att söka ändring i beslutet om utseende av accelerationsområden och i beslutet om granskning. Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry noterade att det i skäl 30 i ingressen

till RED III-direktivet uttryckligen konstateras att särskilt de bestämmelser i Århuskonventionen som gäller allmänhetens deltagande och tillgång till rättslig prövning fortsätter att vara tillämpliga. Sametinget föreslog att rätten att söka ändring utvidgas till att också gälla Sametinget och renbeteslag i ett accelerationsområde.

Bestämmelsen om ändringssökande har i den fortsatta beredningen preciserats så att bestämmelserna om begäran om omprövning endast ska gälla beslut som fattats med stöd av 13 och 14 § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Rätten att söka ändring genom besvär i beslut enligt lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi har preciserats i den fortsatta beredningen. Rättsverkningarna av utseendet av accelerationsområden för förnybar energi och av granskningsförfarandet i fråga om projekt som genomförs i områdena hänför sig till huruvida projekt som genomförs i accelerationsområden ska underkastas ett MKB-förfarande eller en Naturabedömning eller inte. Varken i MKB-förfarandet eller Naturabedömningen rör det sig om ett slutligt godkännande för genomförandet av ett projekt på det sätt som avses i artikel 6 i Århuskonventionen, och avsikten är att ändring i ett beslut om utseende av ett accelerationsområde inte ska få sökas utöver vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Ett beslut om granskning som gäller ett enskilt projekt som genomförs i ett utsett område handlar om huruvida projektet medför sådana högst sannolika och betydande skadliga miljökonsekvenser som innebär att projektet bör underkastas ett MKB-förfarande eller en Naturabedömning. I fråga om ett sådant beslut har det ansetts nödvändigt att utvidga besvärsrätten till att omfatta miljöorganisationer, för att kraven i Århuskonventionen och MKB-direktivet ska uppfyllas.

Fingrid Oyj föreslog att förfarandet för inlösningstillstånd och sökande av ändring i inlösningstillstånd ska ges motsvarande företräde som andra tillstånd och beslut som hänför sig till grön omställning. Förslaget anses inte höra till området för regeringspropositionen.

Östra Finlands förvaltningsdomstol ansåg vidare att förenligheten av lagförslaget om tillståndsförfaranden för förnybar energi med det aktuella lagförslaget om Tillstånds- och tillsynsverket bör bedömas i motiveringen till propositionen ur domstolarnas synvinkel och med hänsyn till den domstol till vilken besvaren ska styras. Förvaltningsdomstolen konstaterade att man på en allmän nivå inte understöder tanken att behandlingen av ärenden koncentreras till en enskild förvaltningsdomstol. Vid den fortsatta beredningen har propositionens konsekvenser preciserats i fråga om ändringssökandet.

6 Specialmotivering

6.1 Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi

2 §. Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning. Lagens 2 § 1 mom. preciserar så att tidsfristerna i fortsättningen gäller produktionsanläggningar för förnybar energi. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket bestämmelserna om tillståndsförfaranden i lagen ska tillämpas på produktionsanläggningar för förnybar energi och med sådana anläggningar samlokaliserad energilagring samt på konstruktioner som behövs för anslutning av en anläggning till el-, gas-, värme- eller kylnätet. Enligt artikel 2 andra stycket led 44d i förnybarhetsdirektivet avses med samlokaliserad energilagring en energilagringsanläggning kombinerad med en anläggning som producerar förnybar energi, vilka är anslutna till samma nätanslutningspunkt. Med energilagring ska avses lagring av såväl förnybar el (bland annat batterier, pumpkraftverk) som förnybar värmeenergi (exempelvis varmvattenlager). Konstruktioner som behövs för anslutning till el-, gas-, värme- eller kylnätet kan vara exempelvis vatten- eller gasledningar eller elledningar med hjälp av vilka en

produktionsanläggning för förnybar energi kan anslutas till nätet. Paragrafens gällande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom. Till laghänvisningarna i 3 mom. fogas ett omnämnande av lagen om inlösningstillstånd.

3 §. Definitioner. Till definitionen av förnybar energi i 4 punkten fogas osmotisk energi. Med osmotisk energi avses enligt artikel 2 andra stycket led 44 b i direktivet energi som skapas naturligt genom skillnaden i salthalt mellan två vätskor, såsom sötvatten och saltvatten. Med förnybar energi enligt definitionen ska avses i artikel 2 andra stycket led 1 i det ändrade förnybarhetsdirektivet avsedd förnybar energi: energi från förnybara, icke-fossila energikällor, det vill säga vindenergi, solenergi (termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi) och geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas.

Definitionen av förnybar energi anses också omfatta biodrivmedel i enlighet med artikel 2 andra stycket led 33 i RED-direktivet, det vill säga vätskeformiga bränslen som framställs av biomassa och som används för transportändamål, samt flytande biobränsle enligt artikel 2 andra stycket led 32, det vill säga vätskeformiga bränslen för andra energiändamål än för transportändamål som framställs av biomassa. Med biogas avses i enlighet med artikel 2 andra stycket led 28 i direktivet gasformiga bränslen som framställs av biomassa, och med biomassa i enlighet med artikel 2 andra stycket led 24 i ändringsdirektivet den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter av biologiskt ursprung från jordbruk, inklusive material av vegetabiliskt och animaliskt ursprung, av skogsbruk och därmed förknippad industri inklusive fiske och vattenbruk, liksom den biologiskt nedbrytbara delen av avfall, inklusive industriavfall och kommunalt avfall av biologiskt ursprung.

Definitionen av en produktionsanläggning för förnybar energi i paragrafens 5 punkt föreslås bli ändrad så att den energi som produceras med undantag för användning av eventuella start- och reservbränslen ska vara förnybar energi. Startbränslen behövs för att inleda energiproduktionsprocessen och reservbränslen för att trygga energiförsörjningen i exceptionella situationer. Exempelvis i verksamheten vid en pannanläggning som använder biomassa kan lätt brännolja från fossila källor användas som reservbränsle vid anläggningen. I 9 punkten ändras punkten till ett kommatecken. Till paragrafen fogas en ny 10 punkt, enligt vilken med ett accelerationsområde ska avses ett område eller en plats som med stöd av 14 c § har utsetts såsom särskilt lämpligt eller särskilt lämplig för produktion av förnybar energi med hänsyn till miljökonsekvenserna.

4 §. Kontaktpunktsmyndighet. Det föreslås att i 2 mom. i paragrafen som gäller kontaktpunktsmyndigheten tas in de bestämmelser i 2 och 3 mom. i den gällande paragrafen som avser den rådgivning som kontaktpunktsmyndigheten ska ge. Till 3 mom. föreslås i enlighet med artikel 16.3 i ändringsdirektivet en skyldighet för kontaktpunktsmyndigheten att säkerställa att de tidsfrister för tillståndsförfarandet som anges i den föreslagna lagen iakttas.

Liksom i den gällande lagen ska det inte heller i den ändrade lagen föreskrivas särskilt om påföljder för kontaktpunktsmyndigheten eller för de behöriga myndigheterna i det fall att de överskrider tidsfristerna. Sökanden ska dock ha tillgång till rättsmedel enligt gällande lagstiftning, såsom förvaltningsbesvär, förvaltningsklagan och klagan till de högsta laglighetsövervakarna, i situationer där behandlingstiden för ärendet överskrider de tidsfrister som anges i lagen. Att bestämmelserna om tidsfrister iakttas ska dessutom ingå i tjänsteinnehavares tjänsteansvar. Avsikten är att kontaktpunktsmyndigheten i fortsättningen ska ha en aktivare roll i att säkerställa att tidsfristerna iakttas. Detta kommer myndigheten i praktiken att göra genom att följa tidsfristerna och främja samarbete mellan de behöriga

myndigheterna, bland annat genom att på det sätt som anges i lagens 12 § bistå de behöriga myndigheterna att komma överens om handläggningstiderna vid olika förfaranden.

Det är värt att notera att paragrafens 1 mom. har i regeringens proposition med förslag till lagstiftning om statens regionförvaltningsreform (RP 13/2025 rd) föreslagits bli ändrad så att Tillstånds- och tillsynsverket är kontaktpunktmyndighet.

7 §. Elektronisk kommunikation. Till paragrafen om elektronisk kommunikation fogas ett nytt moment enligt vilket på behandlingen av miljöärenden som det har bestämts att ska höra till Tillstånds- och tillsynsverkets behörighet utöver vad som föreskrivs i den föreslagna lagen ska tillämpas vad som föreskrivs om elektronisk kommunikation i 5 § i lagen om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket. Enligt den bestämmelsen ska ansökningar som gäller ett projekt eller en verksamhet lämnas in till Tillstånds- och tillsynsverket elektroniskt. Om den som söker tillstånd är en fysisk person, ska tillståndsansökan och dess bilagor emellertid kunna lämnas in på papper.

9 §. Tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som omfattas av en tidsfrist. Till 1 mom. 3 punkten föreslås bli fogat ett omnämnande av förfarandet i fråga om undantag enligt 83 § i naturvårdslagen från bestämmelserna om artskydd. Till 9 punkten fogas ett omnämnande av förfarandet för utnyttjanderätt enligt 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon. I 10 punkten i momentet ändras punkttecknet till ett kommatecken.

Till momentet föreslås bli fogad en ny 11 punkt som gäller förfaranden för utsläppstillstånd enligt 6 kap. i lagen om utsläppshandel. Vidare föreslås i momentet en ny 12 punkt som gäller förfaranden för inlösningstillstånd enligt lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön. Den lagen tillämpas på projekt som avser 1) anläggning av sådana kraftledningar ovan markytan som har en spänning av minst 220 kilovolt och en längd av mer än 15 kilometer, 2) sådana överföringsrör för transport av gas, olja eller kemikalier som har en längd av mer än 40 kilometer och en diameter av mer än DN 800 millimeter eller 3) andra kraftledningar ovan markytan eller överföringsrör, om MKB-lagen tillämpas på projektet. Kraftledningar och överföringsrör ska i enlighet med RED-direktivet omfattas av tidsfrister när projekten avser anslutning av en produktionsanläggning för förnybar energi till nätet. Omnämmandet av ett kraftverk i 2 mom. ändras till ett omnämnande av en produktionsanläggning.

10 §. Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om produktionsanläggningar för förnybar energi. Omnämmandena av kraftverk i paragrafens rubrik och övriga innehåll ändras till ett omnämnande av en produktionsanläggning till följd av att tillämpningsområdet för tidsfristerna ändras.

I paragrafen föreslås en skyldighet att iaktta tidsfrister. Längden på de tidsfrister som ska iakttagas i andra områden än accelerationsområden för förnybar energi förtecknas i tabell 1 i den bilaga 1 som föreslås bli fogad till lagen. De tidsfrister som avses i tabell 1 i bilaga 1 grundar sig på artikel 16b i ändringsdirektivet. I tabell 1 i bilaga 1 föreslås fyra punkter med olika tidsfrister för olika typer av projekt. För landbaserade projekt som avser anläggningar med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt och för uppgradering av landbaserade kraftverk ska tidsfristen enligt 1 punkten i tabellen vara ett år. För landbaserade projekt som gäller annan produktion av förnybar energi ska tidsfristen enligt 2 punkten i tabellen vara två år. För produktionsanläggningar för förnybar energi till havs som har en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt och för uppgradering av kraftverk för förnybar energi till havs ska tidsfristen enligt 3 punkten i tabellen vara två år. I fråga om annan havsbaserad förnybar energi ska tidsfristen enligt 4 punkten vara tre år.

De tidsfrister som ska iakttas inom de accelerationsområden som avses i 3 a kap. förtecknas i tabell 2 i den föreslagna bilaga 1. Dessa tidsfrister ska inom accelerationsområdena tillämpas på sådana projekt där man tillämpar i beslutet om utseende av området fastställda åtgärder för att lindra skadliga miljökonsekvenser. Tidsfristerna grundar sig på artikel 16a i ändringsdirektivet. Om det i ett projekt för förnybar energi som genomförs inom ett accelerationsområde inte tillämpas lindrande åtgärder, ska på projektet tillämpas de tidsfrister som avses i tabell 1 i bilaga 1 till lagen. I tabell 2 i den föreslagna bilaga 1 föreslås fyra punkter med olika tidsfrister för olika typer av projekt som genomförs i accelerationsområden för förnybar energi. För produktionsanläggningar för förnybar energi på land som har en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt och för uppgradering av kraftverk för förnybar energi på land ska tidsfristen enligt 1 punkten i tabellen vara sex månader. I fråga om andra landbaserade projekt ska tidsfristen enligt 2 punkten vara ett år. För projekt för vindkraftverk till havs med en effekt på mindre än 150 kilowatt och för uppgradering av vindkraftverk till havs ska tidsfristen enligt 3 punkten vara ett år, och för andra produktionsanläggningar för förnybar energi till havs enligt 4 punkten två år. Innehållet i 4 och 5 mom. i den gällande paragrafen flyttas till den föreslagna 12 §.

10 a §. *Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om installation av solenergiutrustning och värmepumpar.* Till lagen fogas en ny paragraf där det föreskrivs om tidsfrister i fråga om installation av solenergiutrustning och värmepumpar. Med solenergiutrustning avses enligt artikel 2.9b i ändringsdirektivet utrustning som omvandlar solenergi till värmeenergi eller elektrisk energi, särskilt solvärme- och solcellsutrustning. På förfarandena i samband med sådan utrustning som omfattas av tillämpningsområdet för paragrafen ska i stället för de tidsfrister som anges i den föreslagna 10 § tillämpas tidsfristerna enligt den föreslagna paragrafen. En förteckning över längden på tidsfristerna föreslås i den bilaga 2 som fogas till lagen.

I tabellen i bilagan föreslås fyra punkter där det föreskrivs om tidsfrister för olika typer av utrustning. Enligt 1 punkten i tabellen får tillståndsförfarandet för installation av solenergiutrustning med en kapacitet på högst 11 kilowatt inte pågå längre än en månad. Bestämmelsen baserar sig på artikel 16d.2 i ändringsdirektivet. Enligt 2 punkten i tabellen ska tillståndsförfarandena för installation av annan än i 1 punkten avsedd solenergiutrustning och tillhörande samlokaliserad energilagring inte få överskrida tre månader, när utrustningen och lagringen installeras i konstruktioner som primärt är avsedda för andra ändamål än solproduktion eller lagring eller installeras på konstgjorda vattenytor. Bestämmelsen grundar sig på artikel 16d.1 i ändringsdirektivet. Enligt 3 punkten i tabellen ska tillståndsförfarandet för installation av värmepumpar med en kapacitet på mindre än 50 kilowatt inte få pågå längre än en månad. Med värmepumpens kapacitet ska i detta sammanhang avses den effekt som värmepumpen förbrukar. I fråga om installation av jordvärmepumpar ska tidsfristen enligt 4 punkten dock vara tre månader. Punkterna 3 och 4 i tabellen grundar sig på artikel 16e i direktivet.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. ska de tidsfrister som avses i 2–4 punkten i tabellen i bilaga 2 inte tillämpas när utrustningen installeras i en byggnad eller konstruktion som är skyddad med stöd av lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010), kyrkolagen (652/2023) eller lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006) eller omfattas av en skyddsbestämmelse i en generalplan med rättsverkningar eller en detaljplan enligt lagen om områdesanvändning eller har tagits upp på världsarvslistan enligt konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv (FördrS 19/1987) eller är belägen på området för en fredad fast fornlämning enligt lagen om fornminnen. Bestämmelsen ska också tillämpas på byggnader som avses i 24 § i lagen om skyddande av byggnadsarvet och som har skyddats före ikraftträdandet av den lagen.

Således kommer tidsfristerna inte heller att gälla byggnader som skyddas med stöd av förordningen om skydd för staten tillhöriga byggnader (480/1985, upphävd).

I 68 a § i bygglagen, som tillämpas från och med den 1 januari 2026, föreskrivs det om en tidsfrist på tre månader för behandlingen av ansökan om bygglov. De tidsfrister som avses i denna paragraf avses utgöra speciallagstiftning i förhållande till bygglagen.

10 b §. Bekräftelse av ansökans eller anmälans fullständighet. I paragrafen föreslås en bestämmelse om den behöriga myndighetens skyldighet att inom 45 dagar från mottagandet av en ansökan eller anmälan som gäller ett i 9 § avsett förfarande bekräfta ansökans eller anmälans fullständighet, om inte myndigheten utan obefogat dröjsmål underrättar sökanden om eventuella kompletteringskrav. Inom accelerationsområden för förnybar energi ska tidsfristen dock vara 30 dagar. Med ansökans eller anmälans fullständighet ska avses en situation där ansökan eller anmälan och bilagorna till den uppfyller kraven i lagstiftningen och gör det möjligt att behandla ansökan. Tidsfristen gäller myndigheten, och tiden mellan det att begäran om komplettering underrättas och myndigheten tar emot en kompletterad ansökan ska inte räknas in i den tidsfrist som åläggs myndigheten. Med anmälan ska i detta sammanhang avses en anmälan som gjorts i det anmälningsförfarande för hantering och upplagring enligt 24 § i kemikaliesäkerhetslagen som avses i 9 § 5 punkten.

11 §. Beräkning av tidsfrist. Paragrafens 1 och 2 mom. föreslås bli ändrad så att det tillståndsförfarande som omfattas av de tidsfrister som anges i 10 och 10 a § ska gälla alla administrativa steg räknat från bekräftelsen av tillståndsansökans eller anmälans fullständighet. Tidsfristen börjar således i fortsättningen löpa från bekräftelsen av tillståndsansökans eller anmälans fullständighet. Bestämmelsen baserar sig på artikel 16.1 i ändringsdirektivet.

12 §. Iakttagande av tidsfristerna. Paragrafens rubrik ändras så att den gäller iakttagande av tidsfristerna. Det föreslås att till 1 mom. överförs skyldigheten enligt 10 § 4 mom. i den gällande lagen för de behöriga myndigheterna att genom samarbete sörja för att tidsfristerna iakttas och att vid behov komma överens om handläggningstiderna samt skyldigheten för kontaktpunktmyndigheten att bistå de behöriga myndigheterna att komma överens om handläggningstiderna. I 2 mom. föreslås en teknisk ändring. Den underrättelseskyldighet som i 3 mom. föreskrivs för den behöriga myndigheten ska i fortsättningen i stället för inledande av ett ärende gälla bekräftelse av ansökans eller anmälans fullständighet. Till momentet fogas ett undantag från underrättelseskyldigheten i fråga om solenergiutrustning och värmepumpar som omfattas av de tidsfrister som anges i 10 a §. Tidsfristerna för dessa anordningar så korta att det inte är ändamålsenligt att den behöriga myndigheten använder tid på att underrätta om dem. Till paragrafens 4 mom. föreslås bli fogat det bemyndigande att utfärda förordning i som ingår i 10 § 5 mom. i den gällande lagen.

13 §. Förlängning av tidsfristen och avbrott i tidsfristen. Det föreslås att paragrafens 1 mom. som gäller förlängning av tidsfristerna ändras så att det motsvarar det som föreskrivs i artikel 16.8 i ändringsdirektivet. I fortsättningen ska endast den tid som åtgår till ändringssökande i fråga om beslut som gäller i 9 § avsedda tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden kunna uteslutas ur beräkningen av de tidsfrister som gäller tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden.

Till 3 mom. fogas en hänvisning till den föreslagna bilagan 1 som innehåller de maximala förlängningarna av de olika tidsfrister som avses i 10 §. De maximala förlängningarna grundar sig på artiklarna 16a och 16b i ändringsdirektivet. Enligt bilaga 1 ska den maximala förlängningen av de tidsfrister som anges i 1 och 2 punkten i tabell 1 och i 1 punkten i tabell 2

i bilagan vara tre månader. Den maximala förlängningen av de tidsfrister som anges i 3 och 4 punkten i tabell 1 och i 2–4 punkten i tabell 2 i bilaga 1 vara sex månader.

3 a kap. *Accelerationsområden för förnybar energi.* Till lagen fogas ett nytt kapitel där det föreskrivs om accelerationsområden för förnybar energi.

14 a §. *Accelerationsområden.* I den nya 14 a § föreslås bestämmelser om utseende av accelerationsområden för förnybar energi. Utseendet av områdena innebär inte att det görs några reserveringar i fråga om områdesanvändningen och utseendet kommer inte att påverka kommunens beslutanderätt i fråga om områdesanvändningen. Beslutet om utseende förpliktar inte den berörda kommunen att reservera området för energiproduktion och innebär inte att förutsättningarna för beviljande av tillstånd för projekt ändras.

Syftet med beslutet är att fastställa var och med vilka åtgärder för att lindra miljökonsekvenserna införandet av en viss typ av förnybar energi inte förväntas ha några betydande miljökonsekvenser. Till följd av detta ska inte konsekvenserna av enskilda projekt för förnybar energi som genomförs i de berörda områdena och i enlighet med de relevanta lindrande åtgärderna behöva bedömas projektspecifikt i ett MKB-förfarande eller en Naturabedömning, och projekten kan således bli föremål för ett påskyndat tillståndsförfarande med kortare tidsfrister.

Som accelerationsområden ska enligt 1 mom. kunna utses endast sådana områden där ibruktagandet av en visst typ av förnybar energi inte förväntas ha några betydande miljökonsekvenser.

I MKB-lagen avses med miljökonsekvenser de direkta och indirekta verkningar som ett projekt medför i Finland och utanför finskt territorium för a) befolkningen samt för människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel, b) marken, jorden, vattnet, luften, klimatet, växtligheten samt för organismer och för naturens mångfald, särskilt för de arter och naturtyper som skyddats med stöd av habitatdirektiv och fågeldirektiv, c) samhällsstrukturen, de materiella tillgångarna, landskapet, stadsbilden och kulturarvet, d) utnyttjande av naturresurserna, samt för e) växelverkan mellan de faktorer som nämns i underpunkterna a–d.

Vid fastställandet av accelerationsområden som ska utses ska alla behövliga och tillgängliga verktyg och dataset (datamaterial) utnyttjas. Europeiska kommissionen har publicerat riktlinjer för utseende av accelerationsområden⁴. På sidorna 13–16 ges exempel på material som enligt kommissionen kan utnyttjas vid utseendet.

Vid valet av områden som utses ska enligt paragrafens 2 mom. byggda och konstgjorda ytor samt områden som modifierats genom mänsklig verksamhet prioriteras. Som sådana betraktas i enlighet med artikel 15c.1 led a (i) i ändringsdirektivet exempelvis tak och husfasader, transportinfrastruktur och dess omedelbara omgivning, parkeringsplatser, bondgårdar, avfallsanläggningar, industriområden, gruvor, konstgjorda inlandsvattenförekomster, sjöar eller dammar och anläggningar för rening av avloppsvatten från tätbebyggelse samt skadad mark som inte kan användas för jordbruk. Vid valet ska dessutom tillgången till energinfrastruktur beaktas. Med detta avses sådan infrastruktur som behövs för överföring av energi. Denna

⁴ [Commission staff working document: Guidance on designating renewables acceleration areas](https://energy.ec.europa.eu/document/download/af3927a5-3b82-42f0-8954-7b9fdc567e43_en?filename=SWD_2024_333_2_EN_autre_document_travail_service_part1_v1.pdf). https://energy.ec.europa.eu/document/download/af3927a5-3b82-42f0-8954-7b9fdc567e43_en?filename=SWD_2024_333_2_EN_autre_document_travail_service_part1_v1.pdf

skyldighet grundar sig på artikel 15b .2 led c i ändringsdirektivet. Kravet på att tillgången till energiinfrastruktur ska beaktas kommer att förutsätta samarbete med nätinnehavaren.

I 3 mom. förtecknas de områden som automatiskt ska uteslutas vid utseendet av accelerationsområdena. Även andra områden kan med stöd av 1 mom. uteslutas som potentiella accelerationsområden, eftersom införandet av förnybar energi enligt det momentet inte får förväntas ha några betydande miljökonsekvenser i de områden där accelerationsområden utses.

Automatiskt utesluta vid utseendet av accelerationsområden är enligt förslaget områden som i betydande utsträckning består av produktiv skogsmark eller av åkrar som brukas för matproduktion (1 punkten). Dessutom ska som accelerationsområden inte få utses odikade myrmarker i naturtillstånd (2 punkten). Begränsningarna enligt 1 och 2 punkten baserar sig på Petteri Orpos regeringsprogram. Enligt avsnitt 7.1 i regeringsprogrammet styrs utbyggnaden av solenergi till den byggda miljön, tidigare torvutvinningsområden samt impedimentmark i syfte att undvika att i alltför stor utsträckning använda åkermark som brukas eller skogsmark för solenergiplanter. Utgångspunkten vid utseendet av accelerationsområden bör därför vara att man utnyttjar konstgjorda och bebyggda områden och exempelvis i enlighet med regeringsprogrammet undviker att åkrar som aktivt brukas för matproduktion eller produktiv skogsmark utnyttjas i nämnvärd utsträckning.

Dessutom bör områden som ingår i nätverket Natura 2000 automatiskt uteslutas vid utseendet av accelerationsområden (3 punkten). Enligt den föreslagna 4 punkten ska dessutom områden inom naturskyddsområden som avses i 43 § i naturvårdslagen eller som ingår i naturskyddsprogram som avses i 15 eller 144 § i den lagen uteslutas vid utseendet av accelerationsområden. Enligt den föreslagna 5 punkten ska som accelerationsområden inte utses områden som omfattas av naturvårdslagens 64 § (skyddade naturtyper), 65 § (förbud mot att försämma strikt skyddade naturtyper), 73 § (skydd av stora rovfåglars bosträdd), 77 § (skydd av förekomstplatser för arter som kräver särskild skydd), 78 § (skydd av föröknings- och rastplatser för arter som kräver strikt skydd av Europeiska unionen), 79 § (skydd av förekomstplatser för arter av unionsintresse) och 81 § (skydd av nya arter som påträffas). Vid beredningen av bestämmelsen har dessa områden ansetts motsvara de områden som utsetts inom ramen för nationella skyddssystem som avses i artikel 15c.1 led a ii) i RED III-direktivet.

Enligt den föreslagna 6 punkten ska också de viktigaste flyttvägarna för fåglar och marina däggdjur automatiskt uteslutas vid utseendet av områdena. Detta ska också anses omfatta rastplatser. Som accelerationsområden ska vidare enligt den föreslagna 7 punkten inte kunna utses andra områden som i känslighetskartläggningar eller motsvarande naturvetenskapliga utredningar som gäller vilda djur och växter har konstaterats vara utsatta för en risk för betydande miljökonsekvenser. Avsikten är att sådana områden som i olika naturvetenskapliga utredningar har konstaterats vara känsliga med hänsyn till den biologiska mångfalden inte ska utses som accelerationsområden. Syftet med punkten är att genomföra skyldigheten enligt artikel 15c.1 led a ii) i ändringsdirektivet att vid utseendet av accelerationsområden utesluta ”Natura 2000-områden och områden som utsetts inom ramen för nationella skyddssystem för bevarande av natur och biologisk mångfald, viktiga flyttvägar för fåglar och marina däggdjur samt andra platser som identifieras på grundval av känslighetskartor och de verktyg som avses i led iii), med undantag för konstgjorda och bebyggda ytor i dessa områden, till exempel tak, parkeringsplatser eller transportinfrastruktur”.

14 b §. Förslag till accelerationsområden. Enligt förslaget kan kommunerna på Tillstånds- och tillsynsverkets begäran lämna förslag till accelerationsområden sådana områden som uppfyller de i 14 a § angivna förutsättningarna för utseende som accelerationsområde. Avsikten är att det ska vara frivilligt för kommunerna att lägga fram dessa förslag.

Tillstånds- och tillsynsverket ska enligt 2 mom. i sin begäran om förslag till accelerationsområden nämna för vilken form av förnybar energiproduktion områden förslag begärs. Avsikten är att det första beslutet om utseende av accelerationsområden ska prioritera områden som utses för solenergi i syfte att så heltäckande som möjligt utnyttja sådana objekt som motsvarar direktivets syfte. Tillstånds- och tillsynsverket ska i fortsättningen även kunna bereda andra beslut om utseende av accelerationsområden där man även kan koncentrera sig på andra produktionsformer för förnybar energi. I enlighet med artikel 15c.3 i ändringsdirektivet ska de utsedda områdena ses över regelbundet när så är lämpligt, framför allt i samband med uppdateringen av de integrerade nationella energi- och klimatplanerna som lämnats in enligt artiklarna 3 och 14 i förordning (EU) 2018/1999.

I begäran om förslag till områden ska det enligt det föreslagna 2 mom. också kunna ställas andra begränsningar för de områden som föreslås. Sådana begränsningar kan vara exempelvis vilken typ av områden man vill ha förslag på. I begäran kan det också förutsättas att kommunen motiverar sitt förslag. I den inledande fasen ska vid valet av områden i enlighet med direktivet prioriteras konstgjorda eller byggda ytor samt områden som modifierats genom mänsklig verksamhet. Eftersom utseendet av områdena och den anknytande miljökonsekvensbedömningen kommer att kräva resurser av Tillstånds- och tillsynsverket, kommer antalet områden som utses vid varje given tidpunkt i praktiken att vara beroende av de resurser som vid respektive tidpunkt står till förfogande för verksamheten. Det primära syftet med utseendet av accelerationsområden är enligt direktivet att främja medlemsstaternas möjligheter att uppfylla sina nationella andelar av unionsmålet för förnybar energi för 2030. Enligt direktivet ska medlemsstaterna sträva efter att antalet områden och deras storlek är betydande. Minimikravet är att varje medlemsstat utser minst ett accelerationsområde för förnybar energi.

Avsikten är att Tillstånds- och tillsynsverket bland de områden som kommunerna föreslagit ska välja ut de områden som bäst uppfyller de i lagstiftningen angivna förutsättningarna och är förenliga med de eventuella andra begränsningar som ställs i begäran om förslag till områden.

14 c §. Beslut om utseende av accelerationsområden. Tillstånds- och tillsynsverket ska utse accelerationsområdena utifrån kommunernas förslag. Avsikten är att verket endast ska kunna utse sådana områden som den berörda kommunen har föreslagit och som är förenliga med de begränsningar som anges i 14 a § och som nämns i den begäran om förslag som avses i 14 b §. I beslutet om utseende ska det i fråga om varje område specificeras den eller de former av förnybar energiproduktion för vilka området utses.

I beslutet om utseende ska det enligt 2 mom. dessutom i fråga om varje område fastställas sådana åtgärder för att lindra skadliga miljökonsekvenser med vars hjälp skadliga miljökonsekvenser av enskilda projekt kan undvikas eller, om detta inte är möjligt, avsevärt minskas. Tillämpningen av lindrande åtgärder ska enligt förslaget utgöra en förutsättning för att de kortare tidsfrister för tillståndsförfarandet som avses i tabell 2 i bilaga 1 och de undantag från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturbedömning som avses i 14 d § ska kunna tillämpas. Om det inom ett accelerationsområde skulle planeras ett projekt som inte är förenligt med beslutet om utseende, ska projektet inte kunna omfattas av tillämpningsområdet för undantaget från skyldigheten att genomföra miljöbedömningar och för de kortare tidsfristerna för tillståndsförfarandet. Innehållet i beslutet om utseende ska basera sig på artikel 15c.1 led b i ändringsdirektivet.

Åtgärderna för att lindra skadliga miljökonsekvenser (i direktivets svenska ordalydelse ”lämpliga skyddsåtgärder”) ska enligt artikel 15c.1 b i ändringsdirektivet i enlighet med villkoren i artikel 6.2 i habitatdirektivet i de särskilda bevarandeområdena förhindra försämring

av livsmiljöerna och habitaterna för arterna samt störningar av det arter för vilka områdena har utsetts. Dessutom ska genom åtgärderna enligt artikel 15c.1 b säkerställas att de förbud som gäller skydd av arter enligt artikel 12.1 i habitatdirektivet och skydd av fåglar enligt artikel 5 i fågeldirektivet iakttas. Vidare ska genom åtgärderna säkerställas att skyldigheterna enligt artikel 4.1 led a ii) i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG (nedan *vattenramdirektivet*) i fråga om åtgärder för att förebygga en försämring av statusen i ytvattenförekomster fullgörs och att alla åtgärder genomförs för att undvika en försämring av ytvatten och uppnå en god ekologisk status eller en god ekologisk potential i enlighet med artikel 4.1 a i det direktivet.

Enligt artikel 15c.1 andra stycket i ändringsdirektivet ska skyddsåtgärderna vara inriktade på särdragen hos varje identifierat accelerationsområde för förnybar energiproduktion, på den eller de typer av teknik för förnybar energi som ska användas i respektive område och på den identifierade miljöpåverkan. Med skyddsåtgärder, dvs. lindrande åtgärder, ska i detta sammanhang avses olika åtgärder i samband med lokaliseringen av ett projekt och exempelvis tekniska funktioner hos ett projekt genom vilka negativ miljöpåverkan kan undvikas eller lindras. Vid fastställandet av lindrande åtgärder bör Europeiska kommissionens vägledning som gäller fastställandet av områden och forskning som stöder den utnyttjas⁵.

I enlighet med 3 mom. ska beslutet om utseende av områden, inbegripet åtgärderna för att lindra skadliga miljökonsekvenser, genomgå en miljöbedömning enligt SMB-lagen innan beslutet meddelas. Med miljöbedömning avses enligt 2 § 3 punkten i SMB-lagen bedömning enligt lagens 8–11 § av miljökonsekvenserna av en plan eller ett program, inklusive utarbetande av en miljörapport, genomförande av samråd, beaktande av miljörapporten och resultaten av samråden i beslutsprocessen samt information om beslutet. Enligt 12 § i den lagen förutsätts det dessutom att den myndighet som svarar för beredningen av beslutet ser till att betydande miljökonsekvenser av beslutet övervakas på ett sådant sätt att åtgärder vid behov kan vidtas i syfte att förebygga och minska miljöolägenheter. Förfarandet enligt SMB-lagen förutsätter att allmänheten ges möjlighet att få information och framföra sina åsikter i samband med beredningen av beslutet. Begreppet allmänheten är brett inom ramen för förfarandet enligt SMB-lagen, och avsikten är att göra det möjligt för alla relevanta aktörer att delta på det sätt som avses i den lagen. SMB-lagstiftningen förutsätter uttryckligen att de kommunala hälso- och miljömyndigheterna, andra myndigheter som är verksamma inom verkningsområdet och i vissa situationer miljöministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet, ska höras i förfarandet enligt SMB-lagen.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om åtgärderna för att lindra skadliga miljökonsekvenser. I den ordning som anges i paragrafen ska det också vara möjligt att meddela ett beslut om ändring av ett tidigare meddelat beslut om utseende av ett accelerationsområde.

Vid beredningen av beslutet om utseende av accelerationsområden ska utöver vad som föreskrivs i denna paragraf också skyldigheterna enligt naturvårdslagen beaktas. Om beslutet om utseende kan antas ha betydande skadliga konsekvenser som utsträcker sig till ett område som införlivats i nätverket Natura 2000, bör det i fråga om beslutet också göras en Naturabedömning enligt 35 § i naturvårdslagen. Naturabedömningen ska i detta fall göras i samband med det förfarande enligt SMB-lagen som gäller beslutet om utseende och som Tillstånds- och tillsynsverket ansvarar för. Det bör noteras att accelerationsområden redan i

⁵ [Study on the designation of renewables acceleration areas \(RAAs\) for onshore and offshore wind and solar photovoltaic energy](#)

enlighet med föreslagna 14 a § 1 mom. bör utses så att införandet av förnybar energi inte förväntas ha några betydande miljökonsekvenser i området.

Vid beredningen av beslutet bör hänsyn även tas till skyldigheten enligt 9 § i sametingslagen (974/1995) där det anges att myndigheterna ska förhandla med sametinget om alla vittsyftande och viktiga åtgärder, som på ett direkt och särskilt sätt kan inverka på samernas ställning som ett urfolk och som på samernas hembygdsområde gäller samhällsplanering, skötsel, användning, arrendering och överlåtelse av statens mark, skyddsområden och ödemarksområden, letning efter och utvinning av fyndigheter som innehåller gruvmineral samt guldvaskning som sker på statens mark- och vattenområden, ändring i lagstiftningen eller förvaltningen angående näringar som hör till samisk kultur, utveckling av undervisningen på samiska eller i samiska språket och av social- och hälsovårdstjänsterna samt annat motsvarande ärende som har inverkan på samernas språk, kultur eller deras ställning som urfolk. För att fullgöra förhandlingsplikten ska den behöriga myndigheten bereda sametinget tillfälle att bli hört och förhandla om saken. Om sametinget inte utnyttjar tillfället hindrar detta inte myndigheten att fortsätta behandlingen av ärendet.

14 d §. Bedömning av miljökonsekvenserna inom accelerationsområden. Enligt förslaget ska projekt som genomförs i accelerationsområden inte behöva bedömas i ett MKB-förfarande enligt 3 kap. i MKB-lagen eller i en Naturabedömning enligt 35 § i naturvårdslagen, när de förutsättningar som anges i paragrafen uppfylls. Detta ska enligt 1 mom. 1 punkten gälla sådana projekt där man tillämpar de åtgärder för att lindra skadliga miljökonsekvenser som anges i beslutet om utseende av området. Avsikten är att de särskilda bestämmelserna ska gälla endast inom accelerationsområdets gränser. Enligt den föreslagna 2 punkten i 1 mom. ska en ytterligare förutsättning vara att projektet inte antas ha betydande miljökonsekvenser i en annan stat på det sätt som avses i 28 § i MKB-lagen. I enlighet med den hänvisade paragrafen ska, om ett projekt som genomförs i Finland kan antas ha betydande miljökonsekvenser på ett område under jurisdiktionen för en part i konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (FördrS 67/1997) eller på ett område under jurisdiktionen för en medlemsstat i Europeiska unionen, myndigheterna i den stat som är part i konventionen samt de vars förhållanden eller intressen kan påverkas av projektet, sammanslutningar och stiftelser ges tillfälle att ta del i förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Tillfälle att ta del i förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ska också ges om en annan sådan medlemsstat i Europeiska unionen mot vilken en betydande miljökonsekvens kan antas rikta sig kräver det. Det föreslagna innehållet i 14 d § 1 mom. grundar sig på artikel 16a.3 i ändringsdirektivet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de typer av projekt som ska omfattas av de särskilda bestämmelserna om MKB-förfarandet och Naturabedömningen. Typerna av projekt är följande:

- industriella anläggningar för produktion av elektricitet, ånga och hetvatten som inte omfattas av bilaga I till MKB-direktivet (punkt 3 a i bilaga II till MKB-direktivet),
- anläggningar för transport av gas, ånga och hetvatten och överföring av elektrisk energi med luftledningar, vilka inte omfattas av bilaga I till MKB-direktivet (punkt 3 b i bilaga II till MKB-direktivet),
- lagring under jord av brännbara gaser (punkt 3 d i bilaga II till MKB-direktivet),
- anläggningar för produktion av vattenkraftsbaserad energi, dvs. vattenkraftverk (punkt 3 h i bilaga II till MKB-direktivet),
- anläggningar för utnyttjande av vindkraft för energiproduktion (grupper av vindkraftverk) (punkt 3 i) i bilaga II till MKB-direktivet), samt
- anläggningar för lagring av olja, petrokemiska och kemiska produkter (punkt 6 c i bilaga II till MKB-direktivet).

Enligt förslaget ska de särskilda bestämmelser som gäller MKB-förfarandet och Naturabedömning kunna gälla endast sådana typer av projekt som avses i de ovannämnda punkterna i MKB-direktivet.

14 e §. Granskning av projekt som genomförs i accelerationsområden. I paragrafen föreslås bestämmelser om det förfarande som ska tillämpas på de projekt som med stöd av 14 d § har kommit att omfattas av de särskilda bestämmelserna om miljökonsekvensbedömning. Enligt 1 mom. ska Tillstånds- och tillsynsverket genom en granskning fastställa huruvida ett i 14 d § avsett projekt medför sådana högst sannolika och betydande skadliga konsekvenser som inte identifierades vid den miljöbedömning enligt SMB-lagen som gjordes i samband med beslutet om utseende av området. Med hög sannolikhet ska i enlighet med artikel 16a.4 i ändringsdirektivet avses att det är högst sannolikt att projektet kommer att ge upphov till betydande negativ påverkan. Vid granskningen kommer tröskeln för sannolikheten att projektet kommer att ha konsekvenser att vara högre än i den lagstiftning som gäller MKB-förfarandet. Oförutsedda konsekvenser, dvs. konsekvenser som inte tidigare identifierats, kan vara exempelvis information om en art som förekommer i området men som inte observerades vid den miljöbedömning som gjordes i samband med beredningen av beslutet om utseende av området. Också gränsöverskridande miljökonsekvenser kan vara sådana oförutsedda konsekvenser.

Granskningen är ett sådant nytt förfarande för konsekvensbedömning som förutsätts i artikel 16a.4 i ändringsdirektivet. Avsikten med granskningen är att identifiera om projektet har oförutsedda och betydande skadliga konsekvenser som högst sannolikt kommer att realiseras. Detta har likheter med den bedömning enligt 13 § i MKB-lagen där det utreds om ett projekt kan antas medföra sådana betydande miljökonsekvenser att ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning enligt den lagen bör tillämpas på projektet. I fråga om den granskning som avses i den föreslagna paragrafen ska det med avvikelse från beslutsfattandet enligt MKB-lagen emellertid fokuseras på huruvida projektet högst sannolikt kommer att medföra sådana betydande skadliga konsekvenser som inte identifierades i samband med utseendet av accelerationsområdet. Granskningsskyldigheten ska endast gälla projekt som i enlighet med 14 d § undantagits kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning. Granskningsförfarandet ska således inte tillämpas på projekt för vilka det inte heller i övrigt skulle krävas ett MKB-förfarande eller en Naturabedömning.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska, om granskningen gäller uppgradering av ett befintligt kraftverk för förnybar energi eller om anslutningen av ett kraftverk för förnybar energi till nätet kräver en förstärkning av nätinfrastrukturen, granskningen inriktas på effekterna av uppgraderingen av anläggningen eller förstärkningen av infrastrukturen jämfört med det ursprungliga projektet. Momentet baserar sig på artiklarna 16c.2 och 15e.5 i ändringsdirektivet. Enligt 3 mom. ska granskning inte tillämpas på sådan uppgradering av ett solkraftverk som inte kräver ytterligare areal och där de tillståndsvillkor som gäller det ursprungliga kraftverket och som avser miljökonsekvenserna iakttas. Bestämmelsen baserar sig på artikel 16d.1 i ändringsdirektivet.

14 f §. Beslut om granskning. I paragrafen föreslås bestämmelser om det beslut som meddelas om granskning. Enligt 1 mom. ska Tillstånds- och tillsynsverket ge projektutvecklaren ett beslut om i 14 e § avsedd granskning inom 45 dagar från det att myndigheten har fått tillräcklig information om projektet och dess miljökonsekvenser. I fråga om anläggningar med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt och i fråga om uppgradering av kraftverk för förnybar energi ska tidsfristen dock vara 30 dagar. Momentet baserar sig på artikel 16a.4 och 16a.5 i ändringsdirektivet. Om granskningen skulle visa att projektet medför högst sannolika och betydande, oförutsedda skadliga miljökonsekvenser, ska beslutet om granskning enligt det föreslagna 2 mom. innehålla en bedömning av om konsekvenserna kan lindras. Konsekvenserna

kan lindras exempelvis med hjälp av lindrande åtgärder som vidtas i accelerationsområdena eller genom åtgärder som den som genomför projekt föreslår. Paragrafens 2 mom. baserar sig på artikel 16a.5 i direktivet.

Enligt 3 mom. ska Tillstånds- och tillsynsverket innan beslutet meddelas ge kommunerna inom anläggningens verkningsområde tillfälle att yttra sig i ärendet. Detta ska dock ske inom den tidsfrist som avses i 1 mom. En möjlighet att yttra sig kan också ges exempelvis genom att det ordnas ett samråd i ärendet. Enligt 4 mom. ska beslutet delges genom offentlig kungörelse enligt 62 a § i förvaltningslagen.

14 g §. Bedömning av oförutsedda skadliga miljökonsekvenser. I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldigheten att i ett MKB-förfarande enligt 3 kap. i MKB-lagen och vid behov i en Naturabedömning enligt 35 § i naturvårdslagen göra en bedömning av sådana projekt som i samband med en granskning enligt 14 e § har konstaterats medföra sådana högsta sannolika och betydande oförutsedda skadliga miljökonsekvenser som inte kan lindras genom sådana lindrande åtgärder som sökanden lägger fram eller genom i 14 c § avsedda lindrande åtgärder. Bestämmelsen grundar sig på artikel 16a.5 i ändringsdirektivet.

14 h §. Uppgifter som krävs av projektutvecklaren. I paragrafen föreslås bestämmelser om projektutvecklarens skyldighet att lämna Tillstånds- och tillsynsverket tillräckliga uppgifter för den granskning som avses i 14 e §. Enligt 1 punkten ska uppgifter lämnas om projektet och dess särdrag. Uppgifter ska dessutom enligt 2 punkten lämnas om huruvida det i projektet tillämpas sådana lindrande åtgärder som avses i 14 c § 2 mom., enligt 3 punkten lämnas om de skadliga miljökonsekvenserna av projektet och enligt 4 punkten lämnas om eventuella ytterligare åtgärder som projektutvecklaren planerar och hur de kommer att användas för att hantera projektets miljökonsekvenser. Bestämmelsen grundar sig på artikel 16a.4 andra stycket i ändringsdirektivet. Avsikten är att Tillstånds- och tillsynsverket ska kunna be projektutvecklaren lämna behövliga ytterligare uppgifter. I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning om de uppgifter som ska lämnas.

15 §. Innehållet i handboken. Till 1 mom. fogas ett omnämnande av att handboken också ska innefatta information om projekt som genomförs av egenanvändare av förnybar energi och information i fråga om gemenskaper för förnybar energi. Bestämmelsen grundar sig på artikel 16.4 i ändringsdirektivet. Enligt artikel 2 andra stycket led 14 i förnybarhetsdirektivet avses med egenanvändare av förnybar energi en slutkund som är verksam inom den egna fastigheten vilken är belägen på ett avgränsat område, eller, om en medlemsstat tillåter detta, på annan plats, och som producerar förnybar el för egen användning och som får lagra eller sälja egenproducerad förnybar el, förutsatt, för en egenanvändare av förnybar energi som inte är ett hushåll, att denna verksamhet inte är dess primära kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet.

Enligt artikel 2 andra stycket led 16 i förnybarhetsdirektivet avses med gemenskap för förnybar energi en juridisk person som i enlighet med tillämplig nationell rätt grundas på öppet och frivilligt deltagande, är oberoende, faktiskt kontrolleras av aktieägare eller medlemmar som finns i närheten av de projekt för förnybar energi som ägs och utvecklas av den juridiska personen (led 16 a), vars aktieägare eller medlemmar är fysiska personer, små och medelstora företag eller lokala myndigheter, inklusive kommuner (led 16 b) och vars främsta syfte är att ge sina aktieägare eller medlemmar eller de lokala områden där den är verksam miljömässiga, ekonomiska eller sociala samhällsfördelar, snarare än ekonomisk vinst (led 16 c).

17 a §. Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning i vissa situationer. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om undantag från kravet på ett MKB-förfarande i fråga om solenergiutrustning som installeras i befintliga eller framtida konstruktioner. Undantaget ska dock inte gälla

solenergiutrustning som installeras på konstgjorda vattenytor och inte heller installation av solenergiutrustning i konstruktioner vars primära syfte är solenergiproduktion. Bestämmelsen baserar sig på artikel 16d.1 i ändringsdirektivet.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att ett MKB-förfarande inte ska tillämpas på sådan uppgradering av ett solkraftverk som inte kräver ytterligare areal och där de tillståndsvillkor som gäller det ursprungliga solkraftverket och som avser miljökonsekvenserna iakttas. Bestämmelsen baserar sig på artikel 16c.3 i ändringsdirektivet. Den utrustning som omfattas av momentet förutsätter i regel inte ens med stöd av MKB-lagen något MKB-förfarande.

Till 3 mom. föreslås bli fogat ett krav som preciserar regleringen i MKB-lagen och enligt vilket bedömning enligt MKB-lagen av projekt för ändring av befintliga kraftverk ska begränsas till att gälla effekterna till följd av en ändring jämfört med det ursprungliga projektet. Samma krav ska gälla situationer där det för integrering av förnybar energi i nätet krävs ett projekt för att förstärka nätinfrastrukturen. Bedömningen av konsekvenserna av ändringsprojekt begränsas redan i nuvarande tillämpningspraxis för MKB-lagen till att gälla konsekvenserna av ändringen. Bestämmelserna baserar sig på artiklarna 15e.5 och 16c.2 i ändringsdirektivet.

17 b §. *När tillstånd för installation av solenergiutrustning anses ha beviljats.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om att en tillståndsansökan som gäller installation av solenergiutrustning med en kapacitet på högst 11 kilowatt blir beviljad som en följd av uteblivet svar från myndigheten. Enligt 1 mom. ska ett tillstånd för installation av solenergiutrustning med en kapacitet på högst 11 kilowatt anses ha beviljats, om den behöriga myndigheten inte inom en månad från bekräftelsen av tillståndsansökans fullständighet har lämnat svar på tillståndsansökan. Bestämmelsen baserar sig på artikel 16d.2 i ändringsdirektivet.

Enligt 2 mom. ska sökanden utan obefogat dröjsmål ges en handling av vilken det framgår att tillståndet anses ha beviljats. Enligt 3 mom. ska den behöriga myndigheten ha rätt att återkalla ett tillstånd som beviljats i enlighet med 1 mom. inom en månad från det att tillståndet blev beviljat, om den behöriga myndigheten konstaterar att tillståndet strider mot de väsentliga tekniska krav som avses i 4 kap. i bygglagen, mot kommunens byggnadsordning som avses i 17 § i den lagen, en plan med rättsverkningar som avses i lagen om områdesanvändning eller ett beslut enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska på en i 2 mom. avsedd handling som anger att tillstånd har blivit beviljat och på ett beslut om upphävande enligt 3 mom. tillämpas vad som i 70 § i bygglagen föreskrivs om tillståndsbeslut. Bygglagens 70 § gäller kungörelseförfarandet i fråga om tillståndsbeslut.

18 §. *Styrning och uppföljning.* Den gällande lagen bereddes vid arbets- och näringsministeriet. Ändringarna i denna proposition har beretts vid miljöministeriet, och lagen har överförs till miljöministeriets förvaltningsområde. Det föreslås att miljöministeriet i fortsättningen ska svara för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamhet som avses i lagen. Däremot ska miljöministeriet tillsammans med arbets- och näringsministeriet svara för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av den elektroniska kommunikation och rådgivning som avses i 2 kap. Detta förslag föranleds av att arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet tillsammans utvecklar den elektroniska kommunikation som krävs enligt lagen.

19 §. *Ändringssökande.* Paragrafens rubrik ändras så att den gäller sökande av ändring över lag i stället för sökande av ändring i kontaktpunktmyndighetens beslut. Tillämpningsområdet för begäran om omprövning ändras inte, men 1 mom. föreslås en precisering av att det är beslut enligt 13 och 14 § som omfattas av tillämpningsområdet för begäran om omprövning.

Preciseringen behövs eftersom till lagen föreslås bli fogade nya typer av beslut som inte ska omfattas av tillämpningsområdet för begäran om omprövning. Omprövning ska enligt förslaget inte få begäras i andra beslut än de som nämns i 1 mom.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska på den handling som avses i 17 b § 2 och 3 mom. tillämpas vad som i bygglagen föreskrivs om sökande av ändring i beslut om bygglov.

Enligt 3 mom. ska i fråga om ett beslut som avses i 14 f § även en sådan registrerad lokal eller regional sammanslutning vars syfte är att främja naturvården eller miljövården få söka ändring genom besvär inom sitt verksamhetsområde. När besvär anförs över ett sådant beslut ska enligt förslaget den behöriga förvaltningsdomstolen vara den förvaltningsdomstol inom vars domkrets huvuddelen av det berörda projektet är belägen. Beslutet hänför sig till tillämpningen av MKB-förfarandet, och därför bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen på samma sätt som vid sökande av ändring i ett beslut om tillämpning av förfarandet vid miljökonsekvensbedömning enligt 37 § i MKB-lagen. Enligt 4 mom. på sökande av ändring i förvaltningsdomstol ska i övrigt tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Bilaga 1 *Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om produktionsanläggningar för förnybar energi.* Till lagen fogas en ny bilaga 1 där det anges bindande tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden för produktionsanläggningar för förnybar energi. Motiveringen till bilagan ges i specialmotiveringen till 10 §.

Bilaga 2 *Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om installation av solenergiutrustning och värmepumpar.* Till lagen fogas en ny bilaga 2 där det anges bindande tidsfrister för tillståndsförfarandena för installation av solenergiutrustning och värmepumpar. Motiveringen till bilagan ges i specialmotiveringen till 10 a §.

6.2 Lagen om ändring av 3 och 5 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

3 §. *Lagens tillämpningsområde och tillämpning av förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.* I paragrafen föreslås ett nytt moment där det föreskrivs om de undantag från tillämpningen av MKB-lagen som anges i 17 a § 1 och 2 mom. i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi.

5 §. *Miljökonsekvensbedömning genom förfaranden enligt någon annan lag.* Till paragrafen fogas ett nytt moment som gör det möjligt att tillämpa de särskilda bestämmelserna i 3 a kap. i lagen om tillståndsförfarandet för förnybar energi i stället för bestämmelserna i 3 § 1 och 2 mom. i MKB-lagen.

6.3 Naturvårdslagen

35 §. *Bedömning av projekt och planer.* Skyldigheten enligt 4 mom. att alltid göra en Naturabedömning i samband med ett MKB-förfarande föreslås bli ändrad till att gälla sådana produktionsanläggningar för förnybar energi som avses i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Bestämmelserna i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi tillämpas på energilagring som är samlokaliserad med en anläggning för förnybar energi samt på anslutning av anläggningen och lagringen till nätet. Avsikten är inte att genom ändringen ändra bestämmelsens tillämpningsområde. Vidare fogas till paragrafen ett nytt moment som möjliggör ett i 14 d § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi avsett undantag från tillämpning av en Naturabedömning.

7 Ikraftträdande

Artiklarna 16, 16b, 16c och 16d i RED III-direktivet borde ha satts i kraft i medlemsstaterna senast den 1 juli 2024. Kommissionen inledde i september 2024 ett överträdelseförfarande mot Finland för fördröjt genomförande av direktivet. Av denna anledning bör de föreslagna lagarna sättas i kraft så snabbt som möjligt. Det föreslås dock att 7 § 4 mom. och 14 a–14 h § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi samt 35 § 4 mom. i naturvårdslagen ska träda i kraft den 1 januari 2026, då Tillstånds- och tillsynsverket avses inleda sin verksamhet.

Ett förfarande enligt 9 § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi som varit anhängigt före ikraftträdandet av bestämmelserna i lagarna ska enligt förslaget behandlas med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen om ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi.

8 Verkställighet och uppföljning

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om en reform av statens regionförvaltning föreslås det att statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter överförs till det Tillstånds- och tillsynsverk som inrättas vid ingången av 2026 och där uppgifterna inom ansvarsområdet för miljö bildar en samlad helhet. Målet för miljöministeriets projekt för tjänster från ett enda serviceställe, som anknyter till den propositionen, är att utöver den strukturella reformen även i praktiken genomföra modellen med tjänster från ett enda serviceställe vid det nya ämbetsverket.

För att främja detta inledde miljöministeriet våren 2024 inom ramen för ett övergripande projekt avseende tjänster från ett enda serviceställe ett genomförandeprojekt, som gäller tjänster från ett enda serviceställe och anknyttande miljörelaterade uppgifter inom ministeriets förvaltningsområde (projektet för genomförande av tjänster från ett enda serviceställe). Genomförandeprojektet stöder beredningen av inrättandet av det nya ämbetsverket så att principen om tjänster över ett enda serviceställe blir så väl integrerad som möjligt i verksamhetsmodellen för och serviceprocesserna inom ämbetsverkets miljörelaterade uppgifter. I arbetet inom genomförandeprojektet beaktas också de krav som ställs på kontaktpunktsmyndigheten enligt RED III-direktivet. Miljöministeriet följer upp och utvecklar lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi som en del av den helhet som gäller ett enda serviceställe.

9 Förhållande till andra propositioner

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om en reform av statens regionförvaltning (RP 13/2025 rd) föreslås det att statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter samlas i ett nytt riksomfattande ämbetsverk. Samtidigt inrättas det nya, regionala livskraftscentraler. Syftet med reformen är att stärka och förenhetliga tillstånds- och tillsynsförfarandena så att de inte varierar beroende av område och att göra tillståndsprocesserna och servicen smidigare. Avsikten är att genom propositionen om regionförvaltningsreformen överföra uppgifterna som kontaktpunktsmyndighet inom förnybar energi till det nya Tillstånds- och tillsynsverket.

Vid miljöministeriet har man inlett ett projekt (VN/21409/2023) för att stödja och främja miljörelaterade tillståndsförfaranden enligt modellen med ett enda serviceställe i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Syftet med projektet är att till den del som gäller miljötillståndsförfarandena verkställa reformen av den statliga regionförvaltningen enligt regeringsprogrammet och genomföra därtill hörande

utvecklingsåtgärder. I den proposition med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och till vissa andra lagar som har samband med den ska föreslås flera ändringar av bestämmelser genom vilka man genomför möjligheten att sköta miljörelaterade ärenden via ett enda serviceställe vid statens nya Tillstånds- och tillsynsverk, som föreslås bli inrättat i den regionförvaltningsreform som nämns ovan. Syftet med propositionen är att i behandlingen av miljöärenden vid det nya Tillstånds- och tillsynsverket genomföra principen om ett enda serviceställe och främja en enhetlig och smidig behandling av tillståndsärenden.

Det nuvarande förfarandet enligt vilket projekt för grön omställning ges företräde vid behandlingen av miljötillstånd och av tillstånd enligt vattenlagen ska enligt den ovannämnda propositionen förlängas till utgången av 2030, och i lagen föreslås en ny bestämmelse om företräde för strategiska projekt enligt vissa EU-förordningar. Genom propositionen föreslås vissa bestämmelser i EU-rättsakter som gäller tillståndsförfaranden, särskilt bestämmelserna om utseende av en samordnande myndighet i tillståndsförfaranden, bli genomförda på nationell nivå. Avsikten är att Tillstånds- och tillsynsverket ska vara den nationella kontaktpunktsmyndighet som utses på det sätt som förutsätts i rättsakterna.

Samband med andra propositioner

I regeringens proposition med förslag till lagstiftning om en reform av statens regionförvaltning föreslås det att det inrättas ett Tillstånds- och tillsynsverk. Denna proposition har samband med den regeringspropositionen till den del det i denna proposition föreslås uppgifter för Tillstånds- och tillsynsverket.

Denna regeringsproposition har dessutom samband med regeringsproposition med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och till vissa andra lagar som har samband med den. Den regeringspropositionen ska ges till riksdagen samtidigt med denna proposition. Den ändring av 7 § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi som föreslås i denna proposition har samband med 5 § i lagförslag 1 i den regeringspropositionen. Det finns överlappningar mellan lagförslag 2 och 3 i denna regeringsproposition och lagförslag 6 och 7 i den regeringspropositionen. Meningen är att ändringar av bestämmelser som föreslås i denna regeringsproposition fattas i lagar sådana de lyder i lagförslag i den regeringspropositionen.

Dessutom har denna regeringsproposition samband med den regeringspropositionen till den del det i det förslaget till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket en allt starkare roll för statens Tillstånds- och tillsynsverk inom samordningen av olika förfaranden, samt till den del det i det lagförslaget föreslås bestämmelser om en förlängning till utgången av 2030 av förfarandet med företräde för projekt för grön omställning.

Förhållande till budgetpropositionen

I samband med stiftandet av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi bedömde man att inrättandet av en kontaktpunktsmyndighet för förnybar energi vid NTM-centralen i Södra Österbotten skulle föranleda behov av ytterligare resurser. Det årliga behovet av personal bedömdes vara två årsverken från och med 2022. Eftersom avsikten är att uppgiften som kontaktpunktsmyndighet för förnybar energi vid det nya Tillstånds- och tillsynsverket ska vara en del av kontaktpunktsmyndighetens övergripande verksamhet, bedöms propositionens konsekvenser för kontaktpunktsmyndighetens resurser och eventuella ytterligare resursbehov inom ramen för det mer omfattande projektet för tjänster från ett enda serviceställe. Propositionen har inget samband med budgetpropositionen.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

10.1 Inledning

De föreslagna lagarna om ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi, naturvårdslagen och MKB-lagen innehåller bestämmelser som behöver granskas med hänsyn till grundlagen. I synnerhet 10 och 10 a § i lagförslaget om ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi behöver bedömas med hänsyn till jämlikheten enligt 6 § i grundlagen, de grundläggande miljö rättigheterna enligt grundlagens 20 § och rättsskyddet enligt grundlagens 21 §, men också med hänsyn till andra eventuellt relevanta bestämmelser i grundlagen, såsom den kommunala självstyrelsen enligt lagens 121 §. De särskilda bestämmelser om miljöbedömning som ska tillämpas på accelerationsområden behöver bedömas med hänsyn till de grundläggande miljö rättigheterna enligt grundlagens 20 § och rättsskyddet enligt lagens 21 §. Den nya 17 b § som föreslås i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi behöver bedömas med tanke på rätten att få motiverade beslut enligt 21 § i grundlagen. Dessutom behöver utnyttjandet av det nationella handlingsutrymme som RED-direktivet möjliggör bedömas med tanke på grundlagen.

10.2 Jämlikheten

Genom förslaget till ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi påskyndas också andra projekt som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi än de nuvarande projekten som gäller kraftverk för förnybar energi. Projektutvecklare inom förnybar energi kan dra nytta av att det på ett mer heltäckande sätt fastställs tidsfrister för vissa förfaranden i samband med projekten och att tidsfristerna blir kortare än tidigare. Eftersom påskyndandet inte kommer att gälla andra projekt än produktionsanläggningar för förnybar energi kommer aktörer inom andra projekt att försättas i en ojämlig ställning i förhållande till utvecklare av projekt för förnybar energi. Förslaget behöver således granskas med avseende på jämlikhetsklausulen i 6 § i grundlagen.

Bestämmelserna i 6 § i grundlagen bör prövas i förhållande till grundlagens 20 § som gäller ansvar för miljön. Enligt 20 § bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Enligt 20 § 2 mom. ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Det ansvar som avses i grundlagens 20 § 1 mom. riktar sig enligt detaljmotiveringen till regeringspropositionen om grundlagarna (RP 309/1993 rd) till såväl det allmänna som fysiska personer och juridiska personer. Bestämmelsen omfattar både åtgärder för att förhindra miljöförstöring och miljöföroreningar och aktiva åtgärder som är gynnsamma för miljön. Bestämmelsen uttrycker således människornas alltomfattande ansvar för en sådan helhetslinje inom den ekonomiska och samhällsliga verksamheten att den levande och livlösa naturens mångfald kan bevaras. Bestämmelsen i 1 mom. har enligt detaljmotiveringen till regeringspropositionen närmast karaktären av en deklaration, men grundlagsutskottet har sedermera ansett att den rättsliga innebörden av denna grundläggande rättighet i fråga om miljön har stärkts sedan grundlagen stiftades och dess motiv med karaktär av deklaration framfördes (t.ex. GrUU 69/2018 rd).

Syftet med ändringen av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi är att påskynda tillståndsförfarandena och andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi. Den föreslagna ändringen bidrar till att bland andra projekt som har miljökonsekvenser främja sådana investeringar som stöder påskyndandet av den gröna omställningen. De lagförslag som föreslås i propositionen baserar sig på RED III-direktivet, som utfärdats mot bakgrund av delmålet inom unionens klimat- och energimål om

att höja andelen energi förnybar energi i den totala slutliga energianvändningen, paketet om den europeiska gröna given samt behovet av att påskynda utfasningen av fossil energi och stödja införandet av ny teknik. Sådana mål kan anses väl överensstämmande med den i 20 § i grundlagen avsedda grundläggande rättighet som gäller ansvaret för miljön. Med beaktande av det bakom lagförslaget liggande målet för RED III-direktivet att främja förnybar energi, som är kopplat till klimat- och miljöskyddet och således till 20 § i grundlagen, kan det anses att man i lagförslaget har uppnått en balans mellan jämlikhetsbestämmelsen i 6 § och det allmännas skyldighet enligt 20 § att tillförsäkra alla en sund miljö.

Ett annat betydande samhälleligt mål bakom de föreslagna bestämmelserna är att öka självförsörjningen inom energi i förhållande till importerad energi. Det kan således anses finnas samhälleligt godtagbara grunder för de föreslagna tidsfristerna enligt 10 och 10 a § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Avsikten med förslagen är att trygga samhällsutvecklingen i fråga om gröna investeringar. De i propositionen föreslagna tidsfristerna för tillståndsförfarandena kan därmed anses vara förenliga med 6 § i grundlagen.

10.3 Ansvaret för miljön samt delaktighet

Enligt 20 § 1 mom. i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Ansvaret för miljön enligt bestämmelsen konkretiseras genom materiell lagstiftning. Bestämmelsen omfattar både åtgärder för att förhindra miljöförstöring och miljöföroreningar och aktiva åtgärder som är gynnsamma för miljön. Enligt 20 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Grundlagens 20 § 2 mom. har ansetts innebära ett i grundlag givet uppdrag att utveckla miljölagstiftningen så att människor får en större möjlighet att påverka beslut som gäller den egna livsmiljön (RP 309/1993 rd, s 71/I, GrUU 38/1998 rd, s. 2/I). Bestämmelsen i 20 § 2 mom. i grundlagen har ett nära samband med grundlagens 2 § 2 mom., enligt vilket det till demokratin hör att individen har rätt att ta del i och påverka samhällets och livsmiljöns utveckling (RP 1/1998 rd, GrUU 29/2017 rd).

Den rättsliga betydelsen av den grundläggande rätten till en sund miljö har förstärkts sedan grundlagen stiftades. I den juridiska litteraturen och i grundlagsutskottets utlåtanden (bl.a. GrUU 21/1996 rd, GrUU 38/1998 rd, GrUU 10/2014 rd, GrUU 69/2018 rd och GrUU 55/2018 rd) har den tolkningen omfattats att det är fråga om en i normativt hänseende förpliktande bestämmelse om en grundläggande rättighet. De miljövärden som uttrycks i bestämmelsen om grundläggande miljö rättigheter ska beaktas i all lagstiftning och rättskipning som har betydelse från miljösynpunkt. Också högsta förvaltningsdomstolen har i sitt avgörande (HFD 2002:86) konstaterat att bestämmelsen om grundläggande miljö rättigheter för sin del styr tillämpningen och tolkningen av lagen.

På de tillståndsförfaranden och administrativa godkännandeförfaranden som omfattas av tillämpningsområdet för 9 § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ska enligt förslaget tillämpas de tidsfrister för tillståndsförfarandenas totala varaktighet som avses i 10 och 10 a § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Vid varje enskilt förfarande ska trots detta iakttas de bestämmelser om samråd och om parter som ska höras som utfärdats i andra lagar som gäller förfarandet i fråga. De föreslagna bestämmelserna om tidsfrister kommer således inte att ha några konsekvenser för de lagstadgade hörandena, och tidsfristerna anses inte ha några konsekvenser med tanke på 20 § 2 mom. i grundlagen.

Genom det beslut om utseende av ett accelerationsområde som avses i 14 c § i det lagförslag som gäller ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ska det fastställas att

vissa typer av projekt för förnybar energi som genomförs på en specifik plats kan undantas från kravet på ett MKB-förfarande och en Naturabedömning. I dessa områden kommer medborgarnas rätt till delaktighet i MKB-förfaranden och Naturabedömningar som gäller projekten i fråga att upphöra. Avsikten är att medborgarnas möjligheter att bli hörda om utseendet av accelerationsområden och om de lindrande åtgärder som ska vidtas för att ett undantag från kravet på ett MKB-förfarande ska kunna göras ska säkerställas genom SMB-förfaranden, som görs i samband med utseendet av accelerationsområdena. SMB-förfarandet inbegriper en rätt till samråd, och allmänheten har således möjlighet att påverka beslutet om utseende av accelerationsområden och därigenom att påverka ramvillkoren för de projekt som genomförs i områdena och som kommer att undantas från tillämpningen av ett MKB-förfarande och en Naturabedömning.

När det gäller de särskilda bestämmelserna om accelerationsområdena bör det med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna noteras att områdena i enlighet med 14 a § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ska utses så att de inte förväntas ha några betydande miljökonsekvenser. De åtgärder för att lindra skadliga miljökonsekvenser som utgör ett villkor för undantag från kravet på ett MKB-förfarande ska i enlighet med 14 c § fastställas så att skadliga miljökonsekvenser av projekt som genomförs i accelerationsområden kan undvikas eller avsevärt lindras. Projekten förväntas således inte vara av stor betydelse med tanke på miljökonsekvenserna.

De särskilda bestämmelser om miljöbedömning som ska tillämpas i accelerationsområden anses vara förenliga med 20 § i grundlagen.

I 17 a § i det lagförslag som gäller ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi undantas också vissa andra solenergiprojekt från tillämpning av MKB-lagen. Detta anses dock inte ha någon faktisk betydelse med tanke på rätten att delta i och söka ändring i ärenden som gäller miljökonsekvensbedömning, eftersom sådana projekt inte heller i övrigt enligt tillämpningspraxis för MKB-lagen förutsätter ett MKB-förfarande.

Med anledning av det som anförts ovan bedöms förslagen till ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi, lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och naturvårdslagen vara förenliga med 20 § 2 mom. i grundlagen.

10.4 Rättsskyddet

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt 21 § 2 mom. ska offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag.

Rätten till handläggning utan dröjsmål är en grundläggande rättighet som tillkommer var och en. Kravet i 21 § i grundlagen på att handläggningen ska ske utan dröjsmål upprepas i 23 § i förvaltningslagen. Dessutom föreskrivs det i 23 a § i förvaltningslagen om angivande av handläggningstid. I statstjänstemannalagen (750/1994) och lagen om tjänsteinnehavare i kommuner och välfärdsområden (304/2003) föreskrivs det om tjänstemännens och tjänsteinnehavarnas allmänna skyldighet att utföra sina uppgifter på behörigt sätt och utan dröjsmål.

Genom den föreslagna ändringen av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi kommer det att fastställas tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden för projekt som gäller anläggningar som producerar energi från förnybara energikällor. I den nationella lagstiftningen är det exceptionellt att man utfärdar bestämmelser om tidsfrister. En behandling utan dröjsmål tryggas i den nationella lagstiftningen redan med stöd av 21 § i grundlagen och de ovannämnda bestämmelserna i förvaltningslagen. Bestämmelserna om den maximala varaktigheten för förvaltningsförfarandena bottnar i typfall i EU-lagstiftning, liksom också i detta fall.

Grundlagsutskottet har i sin tidigare utlåtandepraxis inte ansett att bestämmelser om tidsfrister strider mot 21 § i grundlagen utan snarare ansett att de främjar kravet på behandling utan dröjsmål.

Till exempel GrUU 40/2010 rd gällde en regeringsproposition (RP 88/2010 rd) där det föreslogs att marknadsdomstolen inom tre månader ska meddela sitt beslut i ärendet när Konkurrensverket har gjort en framställning om förbud mot ett företagsförvärv. Grundlagsutskottet lyfte inte fram något problem med bestämmelserna om tidsfrister, utan konstaterade att behandlingsfristerna främjar bestämmelsen i 21 § 1 mom. i grundlagen om att en sak ska behandlas utan ogrundat dröjsmål. I sitt utlåtande GrUU 6/2010 rd ansåg grundlagsutskottet att det var behövligt att fastställa en tidsfrist, trots att det i regeringspropositionen föreslogs att tidsfristen skulle slopas. I det fallet handlade det om skyddsbeslut för byggnader. För en tidsfrist i sådana fall talade enligt utskottet också 21 § 1 mom. i grundlagen, som föreskriver att var och en har rätt att få sin sak behandlad utan ogrundat dröjsmål. För att bland annat proportionalitetsprincipen samt ägarens rättssäkerhet och principen om god förvaltning ska tillgodoses ansåg grundlagsutskottet att det finns skäl att i lagförslaget ta in en bestämmelse motsvarande bestämmelsen i den dåvarande byggnadsskyddslagen, enligt vilken ett skyddsärende ska behandlas inom två år från det att förbudet meddelades.

Syftet med de föreslagna tidsfristerna är inte att skapa en målsatt handläggningstid utan att fastställa en övre gräns för handläggningstiden. Genom lagförslaget ingriper man således inte i kraven enligt 21 § i grundlagen och förvaltningslagen på att behandlingen ska ske utan dröjsmål. Med andra ord, även om handläggningstiden understiger den tidsfrist som anges i lagförslaget, är det fortfarande möjligt att med stöd av förvaltningslagen och grundlagen ifrågasätta om behandlingen av ärendet sker utan dröjsmål.

De föreslagna tidsfristerna kan leda till att andra projekt än sådana som omfattas av tillämpningsområdet för tidsfristerna fördröjs, eftersom myndigheterna kan bli tvungna att prioritera tillståndsförfarandena för anläggningar som omfattas av tillämpningsområdet för den föreslagna lagen. Myndigheterna omfattas dock av kraven på skyndsam behandling enligt grundlagen och förvaltningslagen även när de behandlar andra förvaltningsärenden.

Med beaktande av det som anförts ovan kan bestämmelserna om tidsfrister i förslaget anses vara godtagbara med hänsyn till 21 § i grundlagen.

Genom propositionen ingriper man inte i de gällande bestämmelserna om ändringssökande i de författningar som gäller tillståndsförfaranden för projekt som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi. Till lagen föreslås dock bli fogade två nya typer av beslut, nämligen ett beslut om utseende av ett accelerationsområde för förnybar energi enligt 14 c § och ett beslut om granskning enligt 14 f §. Utseendet av accelerationsområdet innebär inte att det görs några reserveringar i fråga om områdesanvändningen eller att förutsättningarna för beviljande av tillstånd för projekt ändras. Avsikten är att det genom beslutet ska fastställas att vissa typer av projekt för förnybar energi

som genomförs på en specifik plats kan undantas från tillämpningen av ett MKB-förfarande och en Naturabedömning. Sökandet av ändring i beslutet ska enligt förslaget bestämmas i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Det undantag från kravet på ett MKB-förfarande som följer av utseendet av ett område som accelerationsområde kan indirekt påverka rätten att söka ändring i ett tillståndsbeslut som gäller ett enskilt projekt, när rätten att söka ändring i det egentliga tillståndsbeslutet bundits till att ett MKB-förfarande ska tillämpas på projektet.

Även projekt som genomförs i ett accelerationsområde och som undantagits ett MKB-förfarande ska enligt den föreslagna 14 e § i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi granskas med avseende på sådana högst sannolika och betydande skadliga miljökonsekvenser som inte upptäcktes vid en miljöbedömning enligt SMB-lagen, och projekt som högst sannolikt medför oförutsedda betydande miljökonsekvenser ska underställas ett normalt MKB-förfarande. Ändring i ett i 14 f § avsett beslut om granskning ska få sökas av sådana registrerade lokala eller regionala sammanslutningar vars syfte är att främja naturvården eller miljövården. Med detta vill man säkerställa att sammanslutningarnas rätt att söka ändring kvarstår i den omfattning Århuskonventionen och MKB-direktivet förutsätter, också i fråga om projekt som genomförs i accelerationsområden. Bestämmelserna om beslut om utseende av accelerationsområden och beslut om granskning kan anses vara godtagbara med tanke på 21 § i grundlagen.

Enligt den nya 17 b § som föreslås i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ska ett tillstånd att installera solenergiutrustning med en kapacitet på högst 11 kilowatt anses ha beviljats, om den behöriga myndigheten inte inom en månad har lämnat svar på en fullständig ansökan. Rätten att få motiverade beslut hör till de garantier för god förvaltning som nämns i 21 § 2 mom. i grundlagen och som tryggas genom lag. Ett tillstånd som blivit tyst godkänt motsvarar inte grundlagens krav på att få ett motiverat beslut. För att säkerställa kravet på god förvaltning har det i 17 b § i den föreslagna lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi tagits in en uttrycklig bestämmelse om myndighetens skyldighet att ge den som ansöker om tillstånd en handling av vilken det framgår att tillståndet anses vara beviljat. Dessutom är det förenat med samma rätt att söka ändring som i bygglovet.

I EU-domstolens vedertagna rättspraxis har unionslagstiftningen företrädde framför nationell rätt i överensstämmelse med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (t.ex. GrUU 51/2014 rd). Man bör inte i den nationella lagstiftningen gå in för lösningar som strider mot unionsrätten (t.ex. GrUU 15/2018 rd, GrUU 26/2017 rd). I fråga om konsekvenserna av den bestämmelsen för de grundläggande fri- och rättigheterna bör det beaktas att sådan solenergiutrustning med en kapacitet på högst 11 kilowatt som omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde i många fall inte omfattas av något tillståndsförfarande alls. Dessutom kommer principen om tyst godkännande att bli tillämplig först efter det att den behöriga myndigheten först har bekräftat ansökans fullständighet och inte har beviljat tillstånd inom den tidsfrist som anges i lagen. Sannolikheten för att beslut om en ansökan som konstaterats vara fullständig inte meddelas inom den tidsfrist som anges i lagen bedöms vara mycket liten. Det tysta godkännandet enligt bestämmelsen bedöms således bli tillämpligt mycket sällan. Med beaktande av unionslagstiftningens företrädde, de ovannämnda nationella tilläggskraven för tryggnad av de grundläggande fri- och rättigheterna samt den förväntade mycket sällsynta tillämpningen av principen om tyst godkännande anses bestämmelserna om principen om tyst godkännande vid installation av solenergiutrustning vara godtagbara med hänsyn till 21 § i grundlagen.

10.5 Kommunernas självstyrelse

Enligt 121 § 1 mom. i grundlagen är Finland indelat i kommuner, vilkas förvaltning ska grunda sig på självstyrelse för kommunens invånare. Enligt paragrafens 2 mom. utfärdas bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna genom lag. I detaljmotiveringen till den bestämmelsen i regeringspropositionen om grundlagen (RP 1/1998 rd) konstateras att det till principen om självstyrelse för kommuninvånare hör att en kommun själv ska kunna besluta om uppgifter som den med stöd av sin självstyrelse åtar sig att sköta, och att en kommun annars kan tilldelas uppgifter endast genom lag.

I lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi föreslås bestämmelser om de behöriga myndigheternas uppgifter avseende övervakning av att tidsfristerna för tillståndsförfarandena iakttas. Det bör göras en bedömning med avseende på grundlagen om huruvida uppgifterna är nya uppgifter, och om så är fallet, en bedömning av om de kan ges till kommuner inom ramen för 121 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har i sin etablerade praxis om den kommunala självstyrelsen (t.ex. GrUU 16/2014 rd, GrUU 15/2020 rd) betonat att när bestämmelser om kommunernas uppgifter införs, gäller det att samtidigt se till att kommunerna i enlighet med finansieringsprincipen har faktiska möjligheter att klara av dem. Finansieringsprincipen ingår också i artikel 9.2 i europeiska stadgan om lokal självstyrelse. Enligt den artikeln ska de lokala myndigheternas ekonomiska resurser motsvara de uppgifter som tilldelats dem i grundlag och annan lag. Finansieringsprincipen ska också tillämpas om de lagstadgade uppgifter som kommunerna redan har börjar beröras av ny lagstiftning som påverkar kommunens förutsättningar att fullgöra dessa nya skyldigheter (t.ex. GrUU 41/2014 rd, GrUU 13/2020 rd).

I grundlagsutskottets praxis har det ansetts att det centrala innehållet i bestämmelsen i 121 § 1 mom. i grundlagen är att det inte genom vanlig lag går att göra sådana ingrepp i självstyrelsens mest centrala särdrag att den urholkas i sak (t.ex. GrUU 26/2017 rd och GrUU 41/2017 rd).

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 30/2013 rd granskat definitionen av en uppgift som en ny uppgift. Utlåtandet gällde en proposition där avsikten var att fastställandet av ett tjänsteutbud inom hälso- och sjukvården som skulle leda till en samordning i hela landet av tjänsteutbudet inom den kommunala hälso- och sjukvården. Utskottet konstaterade att besluten av det föreslagna organ som skulle definiera tjänsteutbudet åtminstone indirekt kan påverka innehållet i kommunernas och samkommunernas ansvar för organiseringen av hälso- och sjukvård. Enligt utskottets uppfattning var det dock inte fråga om några nya uppgifter för kommunerna i den mening som grundlagens 121 § 2 mom. avser utan att det snarare handlar om sättet att ordna de nuvarande lagstadgade uppgifterna.

Genom ändringen av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi utvidgas kretsen av förfaranden som omfattas av de gällande tidsfristerna. Dessutom föreslås tidsfristerna bli ändrade så att de till vissa delar blir kortare och till vissa delar längre. Tidsfristerna härleds direkt ur artiklarna 16.a–16.e i RED III-direktivet och tillämpningsområdet för tidsfristerna kommer i fråga om förfarandena att överensstämma med de artiklarna. I EU-domstolens vedertagna rättspraxis har unionslagstiftningen företrädde framför nationell rätt i överensstämmelse med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (t.ex. GrUU 51/2014 rd). Man bör inte i den nationella lagstiftningen gå in för lösningar som strider mot unionsrätten (t.ex. GrUU 15/2018 rd, GrUU 26/2017 rd).

Finansieringsprincipen ska tillämpas, om de lagstadgade uppgifter som kommunerna redan har börjar beröras av ny lagstiftning som påverkar kommunens förutsättningar att fullgöra dessa nya skyldigheter (t.ex. GrUU 16/2014 rd, GrUU 15/2020 rd).

Det är möjligt att det utvidgade tillämpningsområdet för de bindande tidsfristerna och de i vissa fall förkortade tidsfristerna till vissa delar kommer att öka arbetsbördan för de behöriga myndigheterna och påverka kommunens förutsättningar att fullgöra sina nya eller befintliga skyldigheter. Iakttagandet av de gällande tidsfristerna har dock inte i kommunerna orsakat problem, och kommunerna ska redan med stöd av den gällande lagstiftningen i vilket fall som helst behandla ärenden som gäller tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden utan obefogat dröjsmål. De föreslagna nya tidsfristerna förväntas inte nämnvärt försvaga de lokala myndigheternas resurser i förhållande till deras lagstadgade skyldigheter i strid med artikel 9.2 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse. Propositionen anses inte heller i strid med grundlagsutskottets utlåtandepraxis ingripa i den kommunala självstyrelsen så att den urholkas i sak.

Kartläggningen och utseendet av accelerationsområden för förnybar energi påminner till vissa delar om den kommunala planeringen och det kommunala beslutsfattandet i anslutning till områdesanvändningen. Avsikten är emellertid inte att genom att utse accelerationsområden göra områdesreserveringar. Syftet är endast att fastställa de områden där ett MKB-förfarande och en Naturabedömning inte behöver genomföras och där man kan tillämpa kortare tidsfrister i tillståndsförfarandet än i andra områden. Syftet med utseendet av områdena är således inte att i strid med grundlagsutskottets ovan angivna utlåtandepraxis ingripa i de centrala särdragen i självstyrelsen på ett sätt som skulle göra självstyrelsen betydelselös i sak. Eftersom områdena enligt förslaget ska utses efter förslag från kommunerna kommer kommunerna själva att kunna påverka var områdena lokaliseras. Kommunerna kommer även efter det att beslutet om utseende av accelerationsområdena har fattats att ha rätt att genom sitt eget beslutsfattande anvisa även annan verksamhet i områdena.

Förslagen bedöms vara förenliga med kraven i 121 § 4 mom. i grundlagen.

10.6 Samernas rättigheter

Samerna har såsom urfolk enligt 17 § 3 mom. i grundlagen rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Samernas kulturformer innebär enligt etablerad praxis bland annat samernas traditionella näringar, såsom renskötsel, fiske och jakt, samlande och samernas hantverk samt deras moderna uttrycksformer (se RP 309/1993 rd, s. 65/II och exempelvis GrUU 3/1990 rd, s. 2–3, GrUU 29/2004 rd, s. 2 och GrUU 40/2009 rd, s. 2 samt GrUU 5/2017 rd, s. 6, GrUU 1/2016 rd, s. 4 och GrUU 38/2004 rd, s. 4/II). Dessutom har samerna med stöd av 121 § 4 mom. i grundlagen inom sitt hembygdsområde språklig och kulturell autonomi enligt vad som bestäms i lag.

Enligt FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna innebär artikel 27 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (den s.k. MP-konventionen, FördrS 6/1976) bland annat en skyldighet att planera och genomföra ekonomiska åtgärder så att samernas traditionella näringar kan förbli ekonomiskt lönsamma.

Eftersom grundlagsutskottet i praktiken har förhållit sig strikt till begränsningar av samernas rättigheter som urfolk är det skäl att ägna särskild uppmärksamhet åt regleringen. Lagstiftningen om samernas rättigheter ska läsas så att den är positiv till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, vilket innebär att de mänskliga rättigheterna ger ett minimiskydd för tolkningen och tillämpningen av den nationella lagstiftningen.

Accelerationsområden som utses i enlighet med 14 a § i den föreslagna lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi kan komma att placeras inom samernas hembygdsområde. I synnerhet det undantag från kravet på ett MKB-förfarande som får tillämpas i accelerationsområden kan vara av relevans med tanke på urfolkens rättigheter. I fråga om accelerationsområden ska innan de utses dock göras en miljöbedömning enligt SMB-lagen och föras förhandlingar med sametinget om kraven enligt 9 § i sametingslagen uppfylls. Förslagen bedöms således vara förenliga med kraven i 17 § 3 mom. i grundlagen.

10.7 Krav som följer av 2 § 3 mom., 80 § och 119 § 2 mom. i grundlagen

Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. I all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Enligt 80 § i grundlagen ska det genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag.

I 119 § i grundlagen föreskrivs det om statsförvaltningen. Av relevans med tanke på propositionen är 119 § 2 mom. i grundlagen, där det föreskrivs att bestämmelser om de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ ska utfärdas genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Enligt detaljmotiveringen till bestämmelsen (RP 1/1998 rd, s. 174/II, GrUU 5/2008 rd, s. 2/I) ska med de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ avses närmast enhetens huvudsakliga uppgifter samt dess behörighet. Det rör sig om utövning av offentlig makt exempelvis när en enhet kan utfärda rättsnormer som avses i 80 § 2 mom. i grundlagen eller fatta beslut om individens rättigheter och skyldigheter

Tillämpningen av rättsstatsprincipen förutsätter att den som utövar offentlig makt alltid har en behörighetsgrund som i sista hand återgår på en av riksdagen stiftad lag. Utgångspunkten är att det alltid av lagen ska framgå vilken myndighet som är behörig myndighet. I den föreslagna lagen om ändring av lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi finns det flera paragrafer som innehåller bestämmelser om kontaktpunktsmyndighetens uppgifter. Dessutom föreslås i lagen för det nya Tillstånds- och tillsynsverket uppgifter i anslutning till utseendet av accelerationsområden för förnybar energi och det förfarande som ska iakttas i områdena. I lagen föreslås bestämmelser om begränsningar och förfarandekrav i samband med utseendet av accelerationsområdena. Regleringen kan anses utgöra en tillräcklig grund för utövandet av offentlig makt.

I det lagförslag som gäller lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ingår i de föreslagna 12, 14 c och 14 h § också bemyndiganden för statsrådet att utfärda förordning, varför propositionen behöver bedömas med hänsyn till 80 § 1 mom. i grundlagen. Enligt momentet kan förordningar utfärdas med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Grundlagsutskottet har av hävd krävt att bestämmelser om bemyndigande genom lag ska vara exakta och noggrant avgränsade (t.ex. GrUU 25/2005 rd och GrUU 1/2004 rd). Innehållet i ett bemyndigande att utfärda förordning ska klart framgå av lagen och det ska också avgränsas tillräckligt tydligt. Grundlagsutskottet har också ägnat uppmärksamhet åt att det utifrån 80 § i grundlagen är väsentligt att det finns tillräckligt uttömmande grundläggande bestämmelser i lag om det man lagstiftar om och att ett bemyndigande att utfärda förordning i regel bör placeras i samband med den grundläggande bestämmelsen (t.ex. GrUU 49/2014 rd och GrUU 10/2016 rd).

Genom förordning av statsrådet ska det med stöd av 12, 14 c och 14 h § i den föreslagna lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi kunna utfärdas närmare bestämmelser närmast om

förfarandena och om tillämpningen av lagen. De föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning har placerats i anslutning till den relevanta bestämmelsen, som innehåller grundläggande bestämmelser om det som ska regleras. Bemyndigandena kan anses basera sig på tillräcklig exakta och noggrant avgränsade bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Bemyndigandena att utfärda förordning anses uppfylla kraven i 80 § 1 mom. i grundlagen.

10.8 Användningen av det nationella handlingsutrymmet

Grundlagsutskottet har i sin avgörandepraxis betonat att det i den mån som EU-lagstiftningen kräver reglering på det nationella planet eller möjliggör sådan tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (se t.ex. GrUU 1/2018 rd, GrUU 25/2005 rd). Utskottet har framhållit att det i regeringens propositioner finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (GrUU 1/2018 rd, s. 3, GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2, GrUU 44/2016 rd, s. 4).

Bestämmelserna om tidsfrister i lagen om tillståndsförfaranden för förnybar energi ska enligt förslaget grunda sig på EU-lagstiftning, nämligen artiklarna 16a–16e i ändringsdirektivet. I fråga om tidsfristerna ger direktivet nationellt handlingsutrymme i artikel 16d.1 andra stycket, som gör det möjligt att undanta vissa områden eller konstruktioner från tidsfristen för tillståndsförfaranden för installation av solenergiutrustning i syfte att skydda det kulturella eller historiska arvet eller av nationella försvarsintressen, eller av säkerhetsskäl. En liknande möjlighet ges i artikel 16e.3 i fråga om tidsfristen för förfaranden för installation av värmepumpar med en elkapacitet på upp till 50 megawatt. Det föreslås att dessa handlingsutrymmen används så att vissa byggnader eller konstruktioner som är kulturhistoriskt betydelsefulla eller av betydelse med hänsyn till byggnadsskyddet undantas från tillämpningsområdet för tidsfristerna. På detta sätt möjliggörs det att kulturhistoriska miljöaspekter och miljöaspekter som hänför sig till byggnadsskyddet blir beaktade i beslutsfattandet.

I artiklarna 16a.6 och 16d.2 i ändringsdirektivet finns bestämmelser om en princip om tyst godkännande. Enligt den förstnämnda artikeln ska de mellanliggande administrativa stegen för projekt som genomförs inom accelerationsområden för förnybar energi betraktas som godkända, om den behöriga myndigheten inte inom den fastställda tidsfristen lämnar ett svar på tillståndsansökan. Enligt artikeln kan man dock avvika från detta, om principen om administrativt tyst medgivande inte finns i det nationella rättssystemet i den berörda medlemsstaten. I Finland används inte allmänt principen om tyst godkännande. Därför föreslås det att det nationella handlingsutrymmet utnyttjas så att principen om tyst godkännande inte ska tillämpas till den del som gäller accelerationsområden.

Artikel 16d.2 i ändringsdirektivet innehåller en tidsfrist för tillståndsförfarandet för installation av solenergiutrustning med en kapacitet på högst 100 kilowatt. I artikeln är principen om tyst godkännande bunden till tillämpningen av tidsfristen på så sätt att om de behöriga myndigheterna inte svarar inom den fastställda tidsfristen efter det att en fullständig ansökan har lämnats in, ska tillståndet anses ha beviljats. I det andra stycket i artikeln öppnas det dock för möjligheten att sänka tröskelvärdet för kapaciteten till minst 10,8 kilowatt, om tillämpningen av tröskelvärdet skulle leda till en betydande administrativ börda för medlemsstaten. Det föreslås att detta handlingsutrymme utnyttjas fullt ut så att tidsfristen endast ska gälla solenergiutrustning med en kapacitet på högst 11 kilowatt. Detta motiveras av att principen om tyst godkännande i vårt nationella system kan leda till en betydande administrativ börda,

eftersom den principen och tillhörande administrativa förfaranden inte har tagits in i vår nationella förvaltningslagstiftning.

Regeringen anser att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Eftersom ändringsdirektivet innehåller bestämmelser som föreslås bli genomförda genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) 14 § 1 mom.,
ändras 2 §, 3 § 4, 5 och 9 punkten, 4 § 2 och 3 mom., 9 § 1 mom. 3, 9 och 10 punkten samt 9 § 2 mom., 10 §, 11 § 1 och 2 mom., 12 §, 13 § 1 och 3 mom., 15 § 1 mom. samt 18 § och 19 §, av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 759/2023, 9 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 38/2023 och 13 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lag 38/2023, samt *fogas* till 3 § en ny 10 punkt, till 7 § ett nytt 4 mom., till 9 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 38/2023 och 759/2023, nya 11 och 12 punkter samt till lagen nya 10 a § och 10 b §, ett nytt 3 a kap., nya 17 a § och 17 b § samt nya bilagor 1 och 2 som följer:

2 §

Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

I denna lag föreskrivs det om elektronisk kommunikation och rådgivning i samband med tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi samt om de tidsfrister som ska tillämpas i samband med dem.

Denna lag tillämpas på produktionsanläggningar för förnybar energi och på sådana anläggningars samlokaliserade energilagring samt på konstruktioner som behövs för anslutning av en anläggning till el-, gas-, värme- eller kylnätet.

Denna lag tillämpas på i denna lag särskilt angivna tillståndsförfaranden och på andra administrativa förfaranden enligt miljöskyddslagen (527/2014), vattenlagen (587/2011), naturvårdslagen (9/2023), lagen om fornminnen (295/1963), lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005), lagen om gödselmedel (711/2022), lagen om animaliska biprodukter (517/2015), Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (*förordning om animaliska biprodukter*), luftfartslagen (864/2014), lagen om områdesanvändning (132/1999), bygglagen (751/2023), lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977), lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön (768/2004), lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004), elmarknadslagen (588/2013), lagen om utsläppshandel (1270/2023), lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013), territorialövervakningslagen (755/2000), lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) och lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016), enligt det som nedan föreskrivs närmare i denna lag.

I fråga om tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som nämns i denna lag iakttas vad som föreskrivs i de författningar som nämns i 2 mom., om inte något annat föreskrivs i denna lag.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) *förnybar energi* vindenergi, solenergi, geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft och biomassa samt deponigas och gas från avloppsreningsverk och biogas, som inte härstammar från fossila källor,

5) *produktionsanläggning för förnybar energi* en anläggning som producerar energi som med undantag för användning av eventuella start- och reservbränslen är förnybar energi,

9) *projektutvecklare* en fysisk eller juridisk person som förbereder genomförandet av ett produktionsanläggningsprojekt,

10) *accelerationsområde* ett område eller en plats som med stöd av 14 c § har utsetts såsom särskilt lämpligt eller särskilt lämplig för produktion av förnybar energi med hänsyn till miljökonsekvenserna.

4 §

Kontaktpunktsmyndighet

Kontaktpunktsmyndigheten sörjer för den förfarandemässiga rådgivningen i anslutning till de tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som avses i 5 §. För den rådgivning enligt 8 § som ges till den sökande via den elektroniska kontaktpunkten sörjer kontaktpunktsmyndigheten i samarbete med de behöriga myndigheterna.

Kontaktpunktsmyndigheten ska vidare säkerställa att de tidsfrister som anges i denna lag iakttas.

7 §

Elektronisk kommunikation

Bestämmelser om elektronisk kommunikation vid behandlingen av sådana miljöärenden som det har föreskrivits att ska höra till Tillstånds- och tillsynsverkets behörighet finns dessutom i 5 § i lagen om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket (/).

9 §

Tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som omfattas av en tidsfrist

De tidsfrister som anges i detta kapitel tillämpas på

3) förfarandet i fråga om undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper enligt 66 § i naturvårdslagen och förfarandet i fråga om undantag från bestämmelserna om artskydd enligt 83 § i den lagen,

9) förfaranden för utnyttjanderätt enligt 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon och förfaranden för samtycke till byggande i den ekonomiska zonen enligt 7 § i den lagen,

10) förfaranden för projekttillstånd för byggande av högspänningsledning enligt 14 § i elmarknadslagen,

11) förfaranden för utsläppstillstånd enligt 6 kap. i lagen om utsläppshandel, samt

12) sådana förfaranden för inlösningstillstånd som baserar sig på lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön, om de avser anslutning av en produktionsanläggning för förnybar energi till nätet.

De tidsfrister som föreskrivs i detta kapitel tillämpas också på ändringsförfaranden i fråga om sådana tillstånd och andra administrativa godkännanden som avses i 1 mom., om de är en förutsättning för uppförande, uppgradering, anslutning till nätet eller drift av en produktionsanläggning för förnybar energi.

10 §

Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om produktionsanläggningar för förnybar energi

Den sammanlagda varaktigheten av de i 9 § avsedda förfaranden som utgör förutsättning för uppförande, uppgradering, anslutning till nätet och drift av en produktionsanläggning för förnybar energi får inte överskrida de tidsfrister som anges i tabell 1 i bilaga 1. På anläggningar som finns i accelerationsområden tillämpas dock tidsfristerna enligt tabell 2 i bilaga 1 då sådana åtgärder för att lindra skadliga miljökonsekvenser som anges i beslutet om utseende av området iakttas vid anläggningarna.

10 a §

Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om installation av solenergiutrustning och värmepumpar

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 10 § får den sammanlagda varaktigheten av i 9 § avsedda förfaranden som gäller installation av solenergiutrustning och värmepumpar inte överskrida de tidsfrister som anges i bilaga 2.

De tidsfrister som avses i 2–4 punkten i bilaga 2 tillämpas inte, om utrustningen installeras i en byggnad eller konstruktion som är skyddad med stöd av lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010), kyrkolagen (652/2023) eller lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006) eller omfattas av en skyddsbestämmelse i en generalplan med rättsverkningar eller en detaljplan enligt lagen om områdesanvändning eller har tagits upp på världsarvslistan enligt konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv (FördrS 19/1987) eller är belägen på ett område för en fredad fast fornlämning enligt lagen om fornminnen.

10 b §

Bekräftelse av ansökans eller anmälans fullständighet

Den behöriga myndigheten ska inom 45 dagar från mottagandet av en ansökan eller anmälan som gjorts i ett i 9 § avsett förfarande bekräfta ansökans eller anmälans fullständighet, om myndigheten inte utan obefogat dröjsmål framställer kompletteringskrav till sökanden i fråga om ansökan eller anmälan. I accelerationsområden är tidsfristen för bekräftelse av fullständigheten dock 30 dagar.

11 §

Beräkning av tidsfrist

De tidsfrister som anges i 10 och 10 a § omfattar alla faser i de förfaranden som avses i 9 § från bekräftelse av ansökans eller anmälan fullständighet till delgivning av det slutliga beslutet.

Tidsfristen börjar löpa från tidpunkten för bekräftelsen av fullständigheten för den första ansökan eller anmälan som gäller ett i 9 § avsett förfarande.

12 §

Iakttagande av tidsfristerna

Om fler än ett av de förfaranden som avses i 9 § utgör förutsättning för uppförande, uppgradering, anslutning till nätet och drift av en produktionsanläggning för förnybar energi, ska de behöriga myndigheterna genom samarbete sörja för att tidsfristerna iakttas och vid behov komma överens om handläggningstiderna. Kontaktpunktsmyndigheten ska vid behov bistå de behöriga myndigheterna med att komma överens om handläggningstiderna vid olika förfaranden.

En behörig myndighet ska se till att den elektroniska kontaktpunkten har uppdaterade uppgifter om behandlingsfasen för ett i 9 § avsett förfarande, om sökanden sköter sina ärenden via den elektroniska kontaktpunkten.

En behörig myndighet ska inom en skälig tid underrätta kontaktpunktsmyndigheten om bekräftelse av fullständigheten för en ansökan eller anmälan som gäller ett i 9 § avsett förfarande i fråga om en produktionsanläggning för förnybar energi och om delgivning till sökanden av ett beslut i ärendet, om den sökande inte sköter förfarandet i fråga via den elektroniska kontaktpunkten. Underrättelseskyldigheten gäller dock inte i 9 § avsedda förfaranden för installation av solenergiutrustning och värmepumpar.

Närmare bestämmelser om förfarandet mellan de behöriga myndigheterna i situationer som avses i 1 mom. och om innehållet i de behöriga myndigheternas underrättelseskyldighet enligt 3 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Förlängning av tidsfristen och avbrott i tidsfristen

De tidsfrister som anges i 10 och 10 a § förlängs med motsvarande tid som åtgår till ändringssökande i fråga om beslut som gäller i 9 § avsedda förfaranden.

Kontaktpunktsmyndigheten kan förlänga de tidsfrister som avses i 10 §, om det är motiverat på grund av exceptionella omständigheter. Tidsfristerna får dock förlängas med högst de maximala förlängningar som anges i bilaga 1.

3 a kap.

Accelerationsområden för förnybar energi

14 a §

Accelerationsområden

Ett accelerationsområde kan utses i ett sådant område där ibruktagandet av förnybar energi inte förväntas ha några betydande miljökonsekvenser.

Vid utseendet av områdena ska byggda ytor samt områden som modifierats genom mänsklig verksamhet prioriteras. Vid valet ska tillgången till energinfrastruktur beaktas.

Som accelerationsområden kan inte utses

- 1) områden som i betydande utsträckning består av produktiv skogsmark eller av åkrar som brukas för matproduktion,
- 2) odikade myrmarker i naturtillstånd,
- 3) områden som hör till Europeiska unionens nätverk Natura 2000,
- 4) områden som ingår i de naturskyddsområden som avses i 43 § i naturvårdslagen eller som ingår i naturskyddsprogram som avses i 15 eller 144 § i den lagen,
- 5) områden på vilka 64, 65, 73, 77–79 eller 81 § i naturvårdslagen tillämpas,
- 6) de viktigaste flyttvägarna för fåglar och marina däggdjur, samt
- 7) andra än i 1–6 punkten avsedda områden som i känslighetskartläggningar som gäller vilda djur och växter eller motsvarande naturvetenskapliga utredningar har konstaterats vara utsatta för en risk för betydande miljökonsekvenser.

14 b §

Förslag till accelerationsområden

Kommunerna kan på Tillstånds- och tillsynsverkets begäran föreslå att ett område utses som accelerationsområde.

Tillstånds- och tillsynsverket ska i sin begäran nämna för vilken form av förnybar energiproduktion områden kan föreslås. Dessutom får verket i sin begäran ställa andra begränsningar i fråga om de områden som föreslås.

14 c §

Beslut om utseende av accelerationsområden

Tillstånds- och tillsynsverket utser ett accelerationsområde utifrån kommunens förslag. I beslutet om utseende ska det i fråga om varje område specificeras den eller de former av förnybar energiproduktion för vilka området utses.

Tillstånds- och tillsynsverket ska dessutom i fråga om varje område förelägga sådana åtgärder för att lindra skadliga miljökonsekvenser med vars hjälp skadliga miljökonsekvenser av projekt som genomförs i området kan undvikas eller, om detta inte är möjligt, avsevärt minskas.

Innan Tillstånds- och tillsynsverket meddelar beslutet ska verket bedöma konsekvenserna av beslutet i enlighet med 8–11 § i lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005).

Närmare bestämmelser om de lindrande åtgärder som avses i 2 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 d §

Bedömning av miljökonsekvenserna inom accelerationsområden

På projekt som avser produktionsanläggningar för förnybar energi och som genomförs i accelerationsområden tillämpas i stället för bestämmelserna i 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och i 35 § i naturvårdslagen bestämmelserna i denna lag, om

- 1) det i projektet tillämpas sådana lindrande åtgärder som avses i 14 c § 2 mom., och

2) det inte är sannolikt att projektet har betydande miljökonsekvenser i en annan stat på det sätt som avses i 28 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller projekt som avses i punkterna 3 a, b, d, h, i och 6 c i bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt.

14 e §

Granskning av projekt som genomförs i accelerationsområden

Tillstånds- och tillsynsverket ska genom en granskning fastställa huruvida ett i 14 d § avsett projekt medför sådana högst sannolika och betydande skadliga miljökonsekvenser som inte identifierades i samband med beslutet om utseende av området.

Om projektet gäller uppgradering av ett befintligt kraftverk för förnybar energi eller om anslutningen av ett kraftverk för förnybar energi till nätet kräver en förstärkning av nätinfrastrukturen, ska granskningen av uppgraderingen av kraftverket eller förstärkningen av nätinfrastrukturen inriktas på effekterna av uppgraderingen eller förstärkningen jämfört med det ursprungliga projektet.

Granskning ska inte tillämpas på sådan uppgradering av ett solkraftverk som inte kräver ytterligare areal och där de tillståndsvillkor som gäller det ursprungliga kraftverket och som avser miljökonsekvenserna iaktas.

14 f §

Beslut om granskning

Tillstånds- och tillsynsverket ska ge projektutvecklaren ett beslut om i 14 e § avsedd granskning inom 45 dagar från det att verket har fått tillräcklig information om projektet och dess miljökonsekvenser. I fråga om anläggningar med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt och i fråga om uppgradering av kraftverk för förnybar energi är tidsfristen dock 30 dagar.

Om det vid granskningen identifieras i 14 e § 1 mom. avsedda oförutsedda skadliga miljökonsekvenser, ska beslutet innehålla en bedömning av om konsekvenserna kan lindras.

Innan beslut meddelas ska Tillstånds- och tillsynsverket ge kommunerna inom verkets eller anläggningens verkningsområde tillfälle att yttra sig i ärendet.

Beslutet ska delges genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen.

14 g §

Bedömning av oförutsedda skadliga miljökonsekvenser

Projekt som i en granskning enligt 14 e § har konstaterats medföra oförutsedda högst sannolika och betydande skadliga miljökonsekvenser som inte kan lindras genom åtgärder som projektutvecklaren lägger fram eller genom i 14 c § avsedda lindrande åtgärder, ska med avvikelse från det som anges i 14 d § bedömas i ett förfarande enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och vid behov i ett förfarande enligt 35 § i naturvårdslagen.

14 h §

Uppgifter som krävs av projektutvecklaren

Projektutvecklaren ska på Tillstånds- och tillsynsverkets begäran för den granskning som avses i 14 e § lämna Tillstånds- och tillsynsverket tillräckliga uppgifter om

- 1) projektet och dess särdrag,
- 2) huruvida det i projektet tillämpas sådana lindrande åtgärder som avses i 14 c § 2 mom.,
- 3) de skadliga miljökonsekvenserna av projektet samt
- 4) ytterligare åtgärder som projektutvecklaren planerar i syfte att hantera projektets miljökonsekvenser.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som projektutvecklaren ska lämna till Tillstånds- och tillsynsverket får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §

Innehållet i handboken

Handboken innehåller övergripande anvisningar för alla projektutvecklare om tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi och anvisningar i fråga om projekt som genomförs av egenförbrukare av förnybar energi och i fråga om gemenskaper för förnybar energi.

17 a §

Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning i vissa situationer

På solenergiutrustning som installeras i befintliga eller nya konstruktioner tillämpas inte förfarandet vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, med undantag för konstruktioner vars primära syfte är solenergiproduktion samt solenergiutrustning som installeras på konstgjorda vattenytor.

På uppgradering av befintliga solkraftverk tillämpas inte förfarandet vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i den lag som nämns i 1 mom., om uppgraderingen inte kräver ytterligare areal och de tillståndsvillkor som gäller det ursprungliga solkraftverket och som avser miljökonsekvenserna iakttas vid uppgraderingen.

Om en uppgradering av ett kraftverk för förnybar energi eller en sådan förstärkning av nätinfrastrukturen som krävs för anslutning av ett kraftverk för förnybar energi till nätet förutsätter ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i den lag som nämns i 1 mom., ska miljökonsekvensbedömningen begränsas till de potentiella effekterna till följd av uppgraderingen eller förstärkningen jämfört med det ursprungliga projektet.

17 b §

När tillstånd för installation av solenergiutrustning anses ha beviljats

Om den behöriga myndigheten inte inom en månad från bekräftelsen av ansökans fullständighet har lämnat svar på en ansökan om installation av solenergiutrustning med en kapacitet på högst 11 kilowatt som lämnats i ett i 9 § avsett förfarande, ska det tillstånd som ansökan avser anses ha beviljats.

I en situation som avses i 1 mom. ska sökanden utan obefogat dröjsmål ges en handling av vilken det framgår att tillståndet anses ha beviljats.

Den behöriga myndigheten kan upphäva ett i 1 mom. avsett tillstånd inom en månad från det att tillståndet blev beviljat, om tillståndet konstateras strida mot de väsentliga tekniska krav som

avses i 4 kap. i bygglagen, kommunens byggnadsordning som avses i 17 § i den lagen, en plan med rättsverkningar som avses i lagen om områdesanvändning eller ett beslut enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet.

På en i 2 mom. avsedd handling och ett beslut om upphävande enligt 3 mom. tillämpas vad som i 70 § i bygglagen föreskrivs om delgivning av tillståndsbeslut.

18 §

Styrning och uppföljning

Miljöministeriet svarar för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamhet som avses i denna lag. För den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av den elektroniska kommunikation och rådgivning som avses i 2 kap. svarar dock miljöministeriet tillsammans med arbets- och näringsministeriet.

19 §

Ändringssökande

I fråga om beslut som kontaktpunktmyndigheten fattat med stöd av 13 § och 14 § får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

På den handling som avses i 17 b § 2 och 3 mom. tillämpas vad som i bygglagen föreskrivs om sökande av ändring i fråga om bygglov.

I ett sådant beslut som avses i 14 f § får inom sitt verksamhetsområde också en sådan registrerad lokal eller regional sammanslutning vars syfte är att främja naturvården eller miljövården söka ändring genom besvär. När besvär anförs över ett sådant beslut är den behöriga förvaltningsdomstolen den förvaltningsdomstol inom vars domkrets huvuddelen av det projekt som besväret gäller är belägen.

I övrigt tillämpas på sökande av ändring i förvaltningsdomstol vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 7 § 4 mom. och 14 a–14 h § träder dock i kraft den 1 januari 2026.

På tillståndsförfaranden eller andra administrativa godkännandeförfaranden som var anhängiga före ikraftträdandet av bestämmelserna i denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Bilaga 1

Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om produktionsanläggningar för förnybar energi

Tabell 1 Tidsfrister utanför accelerationsområden för förnybar energi	
1. Produktionsanläggningar för förnybar energi på land med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt samt uppgradering av kraftverk för förnybar energi på land	ett år*
2. Andra produktionsanläggningar för förnybar energi på land än de som avses i 1 punkten	två år*
3. Produktionsanläggningar för förnybar energi till havs med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt samt uppgradering av kraftverk för förnybar energi till havs	två år**
4. Andra produktionsanläggningar för förnybar energi till havs än de som avses i 3 punkten	tre år**
Tabell 2 Tidsfrister inom accelerationsområden för förnybar energi	
1. Produktionsanläggningar för förnybar energi på land med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt samt uppgradering av kraftverk för förnybar energi på land	sex månader*
2. Andra produktionsanläggningar för förnybar energi på land än de som avses i 1 punkten	ett år**
3. Vindkraftverk till havs med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt samt uppgradering av vindkraftverk till havs	ett år**
4. Andra produktionsanläggningar för förnybar energi till havs än de som avses i 3 punkten	två år**

* tidsfristen får förlängas med högst tre månader

** tidsfristen får förlängas med högst sex månader

Bilaga 2

Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om installation av solenergiutrustning och värmepumpar

1. Installation av solenergiutrustning med en kapacitet på högst 11 kilowatt	en månad
2. Installation av annan än i 1 punkten avsedd solenergiutrustning och tillhörande samlokaliserad energilagring i befintliga eller framtida konstruktioner, utom konstgjorda vattenytor, som primärt är avsedda för andra ändamål än solenergiproduktion eller energilagring	tre månader
3. Installation av värmepumpar med en kapacitet på mindre än 50 megawatt, utom installation av jordvärmepumpar	en månad
4. Installation av jordvärmepumpar med en kapacitet på mindre än 50 megawatt	tre månader

2.

Lag

om ändring av 3 och 5 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 3 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lag xx/20xx, ett nytt 5 mom. samt till 5 §, sådan den lyder i lagarna 768/2019, 556/2021 och 804/2023, ett nytt 5 mom., som följer:

3 §

Lagens tillämpningsområde och tillämpning av förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

I de situationer som avses i 17 a § 1 och 2 mom. i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) tillämpas med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. i denna paragraf 17 a § i den lagen.

5 §

Miljökonsekvensbedömning genom förfaranden enligt någon annan lag

På sådana accelerationsområden som avses i 3 a kap. i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi tillämpas med avvikelse från vad som föreskrivs i 3 § 1 och 2 mom. i denna lag 3 a kap. i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 35 § i naturvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i naturvårdslagen (9/2023) 35 § 4 mom., sådant det lyder i lag xx/20xx, och
fogas till 35 §, sådan den lyder delvis ändrat i lag xx/20xx, ett nytt 5 mom. som följer:

35 §

Bedömning av projekt och planer

Om ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) tillämpas på projektet, ska en bedömning enligt 1 mom. i denna paragraf göras i samband med det förfarandet. Bedömningen får dock av särskilda skäl genomföras separat från förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Om det är fråga om en produktionsanläggning för förnybar energi som avses i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020), ska bedömningen alltid göras i samband med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Den kontaktmyndighet som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ska i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i den lagen ta in de i 2 mom. i denna paragraf avsedda utlåtandena av Tillstånds- och tillsynsverket och av den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är.

I de accelerationsområden för förnybar energi som avses i 3 a kap. i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi tillämpas med avvikelse från vad som föreskrivs i 1–3 mom. i denna paragraf 3 a kap. i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 30 april 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Miljö- och klimatminister Sari Multala

Lag

om ändring av lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) 14 § 1 mom.,
ändras 2 §, 3 § 4, 5 och 9 punkten, 4 § 2 och 3 mom., 9 § 1 mom. 3, 9 och 10 punkten samt 9 § 2 mom., 10 §, 11 § 1 och 2 mom., 12 §, 13 § 1 och 3 mom., 15 § 1 mom. samt 18 § och 19 §, av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 759/2023, 9 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 38/2023 och 13 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lag 38/2023, samt
fogas till 3 § en ny 10 punkt, till 7 § ett nytt 4 mom., till 9 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 38/2023 och 759/2023, nya 11 och 12 punkter samt till lagen nya 10 a § och 10 b §, ett nytt 3 a kap., nya 17 a § och 17 b § samt nya bilagor 1 och 2 som följer:

Gällande lydelse

2 §

Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

I denna lag föreskrivs det om elektronisk kommunikation och rådgivning i samband med tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi samt om de tidsfrister som ska tillämpas i samband med *tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa godkännandeförfaranden som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi.*

Denna lag tillämpas på i denna lag särskilt angivna tillståndsförfaranden och på andra administrativa förfaranden enligt miljöskyddslagen (527/2014), vattenlagen (587/2011), naturvårdslagen (9/2023), lagen om fornminnen (295/1963), lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005), lagen om

Föreslagen lydelse

2 §

Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

I denna lag föreskrivs det om elektronisk kommunikation och rådgivning i samband med tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi samt om de tidsfrister som ska tillämpas i samband med *dem.*

Denna lag tillämpas på produktionsanläggningar för förnybar energi och på sådana anläggningars samlokaliserade energilagring samt på konstruktioner som behövs för anslutning av en anläggning till el-, gas-, värme- eller kylnätet.

Denna lag tillämpas på i denna lag särskilt angivna tillståndsförfaranden och på andra administrativa förfaranden enligt miljöskyddslagen (527/2014), vattenlagen (587/2011), naturvårdslagen (9/2023), lagen om fornminnen (295/1963), lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier

Gällande lydelse

gödselmedel (711/2022), lagen om animaliska biprodukter (517/2015), Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (förordning om animaliska biprodukter), luftfartslagen (864/2014), lagen om områdesanvändning (132/1999), bygglagen (751/2023), lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977), lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004), elmarknadslagen (588/2013), lagen om utsläppshandel (311/2011), lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013), territorialövervakningslagen (755/2000), lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) och lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016), enligt det som nedan föreskrivs närmare i denna lag.

I fråga om tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som nämns i denna lag iakttas vad som föreskrivs i de författningar som nämns i 2 mom., om inte något annat föreskrivs i denna lag.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) *förnybar energi* vindenergi, solenergi, geotermisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft och biomassa samt deponigas och gas från avloppsreningsverk och biogas, som inte härstammar från fossila källor,

5) *produktionsanläggning för förnybar energi* en anläggning som producerar energi som helt eller delvis är förnybar energi,

Föreslagen lydelse

och explosiva varor (390/2005), lagen om gödselmedel (711/2022), lagen om animaliska biprodukter (517/2015), Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (förordning om animaliska biprodukter), luftfartslagen (864/2014), lagen om områdesanvändning (132/1999), bygglagen (751/2023), lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977), *lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön* (768/2004), lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004), elmarknadslagen (588/2013), lagen om utsläppshandel (1270/2023), lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013), territorialövervakningslagen (755/2000), lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) och lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016), enligt det som nedan föreskrivs närmare i denna lag.

I fråga om tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som nämns i denna lag iakttas vad som föreskrivs i de författningar som nämns i 2 mom., om inte något annat föreskrivs i denna lag.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) *förnybar energi* vindenergi, solenergi, geotermisk energi, *osmotisk energi*, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft och biomassa samt deponigas och gas från avloppsreningsverk och biogas, som inte härstammar från fossila källor,

5) *produktionsanläggning för förnybar energi* en anläggning som producerar energi som med undantag för användning av eventuella start- och reservbränslen är förnybar energi,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9) *projektutvecklare* en fysisk eller juridisk person som förbereder genomförandet av ett produktionsanläggningsprojekt.

9) *projektutvecklare* en fysisk eller juridisk person som förbereder genomförandet av ett produktionsanläggningsprojekt,

10) *accelerationsområde* ett område eller en plats som med stöd av 14 c § har utsetts såsom särskilt lämpligt eller särskilt lämplig för produktion av förnybar energi med hänsyn till miljökonsekvenserna.

4 §

4 §

Kontaktpunktsmyndighet

Kontaktpunktsmyndighet

Kontaktpunktsmyndigheten sörjer i samarbete med de behöriga myndigheterna för den rådgivning till den sökande som ges via den elektroniska kontaktpunkten enligt 8 §.

Kontaktpunktsmyndigheten ska dessutom sörja för den förfarandemässiga rådgivningen i anslutning till de tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som nämns i 5 §.

Kontaktpunktsmyndigheten sörjer för den förfarandemässiga rådgivningen i anslutning till de tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som avses i 5 §. För den rådgivning enligt 8 § som ges till den sökande via den elektroniska kontaktpunkten sörjer kontaktpunktsmyndigheten i samarbete med de behöriga myndigheterna.

Kontaktpunktsmyndigheten ska vidare säkerställa att de tidsfrister som anges i denna lag iakttas.

7 §

7 §

Elektronisk kommunikation

Elektronisk kommunikation

Bestämmelser om elektronisk kommunikation vid behandlingen av sådana miljöärenden som det har föreskrivits att ska höras till Tillstånds- och tillsynsverkets behörighet finns dessutom i 5 § i lagen om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket (/).

9 §

9 §

Tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som omfattas av en tidsfrist

Tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som omfattas av en tidsfrist

De tidsfrister som anges i detta kapitel tillämpas på

De tidsfrister som anges i detta kapitel tillämpas på

3) *undantagsförfarandet i fråga om förbudet*

Gällande lydelse

mot att förstöra eller försämra naturtyper enligt 66 § i naturvårdslagen,

9) förfaranden för samtycke till byggande inom den ekonomiska zonen enligt 7 § i lagen om Finlands ekonomiska zon,

10) förfaranden för projekttillstånd för byggande av högspänningsledning enligt 14 § i elmarknadslagen.

De tidsfrister som föreskrivs i detta kapitel tillämpas också på ändringsförfaranden i fråga om ärenden som gäller tillstånd och andra administrativa godkännanden enligt 1 mom., om de är en förutsättning för uppförande, uppgradering, anslutning till nätet eller drift av ett kraftverk för förnybar energi.

10 §

Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om kraftverk för förnybar energi

Den sammanlagda varaktigheten av de i 9 § nämnda tillståndsförfarandena och andra administrativa godkännandeförfarandena för ett kraftverk för förnybar energi vilka utgör förutsättning för uppförande, anslutning till nätet och drift av kraftverket får inte överstiga två år.

Föreslagen lydelse

3) förfarandet i fråga om undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper enligt 66 § i naturvårdslagen och förfarandet i fråga om undantag från bestämmelserna om artskydd enligt 83 § i den lagen,

9) förfaranden för utnyttjanderätt enligt 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon och förfaranden för samtycke till byggande i den ekonomiska zonen enligt 7 § i den lagen,

10) förfaranden för projekttillstånd för byggande av högspänningsledning enligt 14 § i elmarknadslagen,

11) förfaranden för utsläppstillstånd enligt 6 kap. i lagen om utsläppshandel, samt

12) sådana förfaranden för inlösningstillstånd som baserar sig på lagen om inlösningstillstånd för vissa projekt som påverkar användningen av miljön, om de avser anslutning av en produktionsanläggning för förnybar energi till nätet.

De tidsfrister som föreskrivs i detta kapitel tillämpas också på ändringsförfaranden i fråga om sådana tillstånd och andra administrativa godkännanden som avses i 1 mom., om de är en förutsättning för uppförande, uppgradering, anslutning till nätet eller drift av en produktionsanläggning för förnybar energi.

10 §

Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om produktionsanläggningar för förnybar energi

Den sammanlagda varaktigheten av de i 9 § avsedda förfaranden som utgör förutsättning för uppförande, uppgradering, anslutning till nätet och drift av en produktionsanläggning för förnybar energi får inte överstiga de tidsfrister som anges i tabell 1 i bilaga 1. På anläggningar som finns i accelerationsområden tillämpas dock tidsfristerna enligt tabell 2 i bilaga 1 då sådana åtgärder för att lindra skadliga

Gällande lydelse

Den sammanlagda varaktigheten av de i 9 § nämnda tillståndsförfarandena och andra administrativa godkännandeförfarandena för ett kraftverk för förnybar energi vars kapacitet för elproduktion understiger 150 kilowatt får inte överstiga ett år.

Den sammanlagda varaktigheten av de i 9 § nämnda tillståndsförfarandena och andra administrativa godkännandeförfarandena för uppgradering av ett kraftverk för förnybar energi får inte överstiga ett år.

De behöriga myndigheterna ska behandla de ärenden som gäller förfaranden som nämns i 9 § inom de tidsfrister som anges i 1–3 mom. Om fler än ett av de i 9 § nämnda tillståndsförfarandena eller andra administrativa godkännandeförfarandena utgör förutsättning för uppförande, uppgradering, anslutning till nätet och drift av ett kraftverk för förnybar energi, ska de behöriga myndigheterna genom samarbete sörja för att tidsfristerna iakttas och vid behov komma överens om behandlingstiderna. Kontaktpunktsmyndigheten ska vid behov bistå de behöriga myndigheterna att komma överens om behandlingstiderna vid olika förfaranden.

Närmare bestämmelser om förfarandet mellan de behöriga myndigheterna i situationer som avses i 4 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

miljökonsekvenser som anges i beslutet om utseende av området iakttas vid anläggningarna.

10 a §

Tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden i fråga om installation av solenergiutrustning och värmepumpar

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 10 § får den sammanlagda varaktigheten av i 9 § avsedda förfaranden som gäller installation av solenergiutrustning och värmepumpar inte överskrida de tidsfrister som anges i bilaga 2.

De tidsfrister som avses i 2–4 punkten i bilaga 2 tillämpas inte, om utrustningen installeras i en byggnad eller konstruktion som är skyddad med stöd av lagen om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

skyddande av byggnadsarvet (498/2010), kyrkolagen (652/2023) eller lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006) eller omfattas av en skyddsbestämmelse i en generalplan med rättsverkningar eller en detaljplan enligt lagen om områdesanvändning eller har tagits upp på världsarvslistan enligt konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv (FördrS 19/1987) eller är belägen på ett område för en fredad fast fornlämning enligt lagen om fornminnen.

10 b §

Bekräftelse av ansökans eller anmälan fullständighet

Den behöriga myndigheten ska inom 45 dagar från mottagandet av en ansökan eller anmälan som gjorts i ett i 9 § avsett förfarande bekräfta ansökans eller anmälan fullständighet, om myndigheten inte utan obefogat dröjsmål framställer kompletteringskrav till sökanden i fråga om ansökan eller anmälan. I accelerationsområden är tidsfristen för bekräftelse av fullständigheten dock 30 dagar.

11 §

Beräkning av tidsfrist

De tidsfrister som anges i 10 § omfattar alla faser i tillståndsförfarandena och de andra administrativa godkännandeförfarandena från inledande av ärendet till delgivning av beslut.

Tidsfristen börjar löpa från tidpunkten för inledandet av det första ärendet som ett i 9 § nämnt tillståndsförfarande eller administrativt godkännandeförfarande gäller.

12 §

Uppföljning av tidsfristerna

Kontaktpunktmyndigheten ska följa upp hur de tidsfrister som avses i 10 § iakttas.

11 §

Beräkning av tidsfrist

De tidsfrister som anges i 10 och 10 a § omfattar alla faser i de förfaranden som avses i 9 § från bekräftelse av ansökans eller anmälan fullständighet till delgivning av det slutliga beslutet.

Tidsfristen börjar löpa från tidpunkten för bekräftelsen av fullständigheten för den första ansökan eller anmälan som gäller ett i 9 § avsett förfarande.

12 §

Iakttagande av tidsfristerna

Om fler än ett av de förfaranden som avses i 9 § utgör förutsättning för uppförande,

Gällande lydelse

Den behöriga myndigheten ska se till att den elektroniska kontaktpunkten har uppdaterade uppgifter om behandlingsfasen för ett i 9 § nämnt tillståndsförfarande eller annat administrativt godkännandeförfarande, om sökanden sköter sina ärenden via den elektroniska kontaktpunkten.

Den behöriga myndigheten ska inom en skälig tid underrätta kontaktpunktsmyndigheten om inledande av ett ärende som gäller ett i 9 § nämnt tillståndsförfarande eller annat administrativt godkännandeförfarande för ett kraftverk och om delgivning till sökanden av ett beslut i ärendet, om den sökande inte sköter förfarandet i fråga via den elektroniska kontaktpunkten.

Närmare bestämmelser om innehållet i den behöriga myndighetens underrättelseskyldighet enligt 3 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Förlängning av tidsfristen och avbrott i tidsfristen

Den tidsfrist som anges i 10 § förlängs med motsvarande tid som åtgår till följande förfaranden:

- 1) undantagförfaranden enligt 83 § i naturvårdslagen,
- 2) förfaranden för utsläppstillstånd enligt 8 § i lagen om utsläppshandel,

Föreslagen lydelse

uppgradering, anslutning till nätet och drift av en produktionsanläggning för förnybar energi, ska de behöriga myndigheterna genom samarbete sörja för att tidsfristerna iakttas och vid behov komma överens om handläggningstiderna.

Kontaktpunktsmyndigheten ska vid behov bistå de behöriga myndigheterna med att komma överens om handläggningstiderna vid olika förfaranden.

En behörig myndighet ska se till att den elektroniska kontaktpunkten har uppdaterade uppgifter om behandlingsfasen för ett i 9 § avsett förfarande, om sökanden sköter sina ärenden via den elektroniska kontaktpunkten.

En behörig myndighet ska inom en skälig tid underrätta kontaktpunktsmyndigheten om bekräftelse av fullständigheten för en ansökan eller anmälan som gäller ett i 9 § avsett förfarande i fråga om en produktionsanläggning för förnybar energi och om delgivning till sökanden av ett beslut i ärendet, om den sökande inte sköter förfarandet i fråga via den elektroniska kontaktpunkten. Underrättelseskyldigheten gäller dock inte i 9 § avsedda förfaranden för installation av solenergiutrustning och värmepumpar.

Närmare bestämmelser om förfarandet mellan de behöriga myndigheterna i situationer som avses i 1 mom. och om innehållet i de behöriga myndigheternas underrättelseskyldighet enligt 3 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Förlängning av tidsfristen och avbrott i tidsfristen

De tidsfrister som anges i 10 och 10 a § förlängs med motsvarande tid som åtgår till ändringssökande i fråga om beslut som gäller i 9 § avsedda förfaranden.

Gällande lydelse

3) ändringssökande i fråga om beslut som gäller i 9 § i denna lag nämnda tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden.

Kontaktpunktsmyndigheten kan förlänga tidsfristen enligt 10 § med högst ett år om det är motiverat på grund av exceptionella omständigheter.

Föreslagen lydelse

Kontaktpunktsmyndigheten kan förlänga de tidsfrister som avses i 10 §, om det är motiverat på grund av exceptionella omständigheter. Tidsfristerna får dock förlängas med högst de maximala förlängningar som anges i bilaga 1.

3 a kap.

Accelerationsområden för förnybar energi

14 a §

Accelerationsområden

Ett accelerationsområde kan utses i ett sådant område där ibruktagandet av förnybar energi inte förväntas ha några betydande miljökonsekvenser.

Vid utseendet av områdena ska byggda ytor samt områden som modifierats genom mänsklig verksamhet prioriteras. Vid valet ska tillgången till energiinfrastruktur beaktas.

Som accelerationsområden kan inte utses

1) områden som i betydande utsträckning består av produktiv skogsmark eller av åkrar som brukas för matproduktion,

2) odikade myrmarker i naturtillstånd,

3) områden som hör till Europeiska unionens nätverk Natura 2000,

4) områden som ingår i de naturskyddsområden som avses i 43 § i naturvårdslagen eller som ingår i naturskyddsprogram som avses i 15 eller 144 § i den lagen,

5) områden på vilka 64, 65, 73, 77–79 eller 81 § i naturvårdslagen tillämpas,

6) de viktigaste flyttvägarna för fåglar och marina däggdjur, samt

7) andra än i 1–6 punkten avsedda områden som i känslighetskartläggningar som gäller vilda djur och växter eller motsvarande naturvetenskapliga utredningar har konstaterats vara utsatta för en risk för betydande miljökonsekvenser.

14 b §

Förslag till accelerationsområden

Kommunerna kan på Tillstånds- och tillsynsverkets begäran föreslå att ett område utses som accelerationsområde.

Tillstånds- och tillsynsverket ska i sin begäran nämna för vilken form av förnybar energiproduktion områden kan föreslås. Dessutom får verket i sin begäran ställa andra begränsningar i fråga om de områden som föreslås.

14 c §

Beslut om utseende av accelerationsområden

Tillstånds- och tillsynsverket utser ett accelerationsområde utifrån kommunens förslag. I beslutet om utseende ska det i fråga om varje område specificeras den eller de former av förnybar energiproduktion för vilka området utses.

Tillstånds- och tillsynsverket ska dessutom i fråga om varje område förelägga sådana åtgärder för att lindra skadliga miljökonsekvenser med vars hjälp skadliga miljökonsekvenser av projekt som genomförs i området kan undvikas eller, om detta inte är möjligt, avsevärt minskas.

Innan Tillstånds- och tillsynsverket meddelar beslutet ska verket bedöma konsekvenserna av beslutet i enlighet med 8–11 § i lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005).

Närmare bestämmelser om de lindrande åtgärder som avses i 2 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 d §

Bedömning av miljökonsekvenserna inom accelerationsområden

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

På projekt som avser produktionsanläggningar för förnybar energi och som genomförs i accelerationsområden tillämpas i stället för bestämmelserna i 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och i 35 § i naturvårdslagen bestämmelserna i denna lag, om

1) det i projektet tillämpas sådana lindrande åtgärder som avses i 14 c § 2 mom., och

2) det inte är sannolikt att projektet har betydande miljökonsekvenser i en annan stat på det sätt som avses i 28 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller projekt som avses i punkterna 3 a, b, d, h, i och 6 c i bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt.

14 e §

Granskning av projekt som genomförs i accelerationsområden

Tillstånds- och tillsynsverket ska genom en granskning fastställa huruvida ett i 14 d § avsett projekt medför sådana högst sannolika och betydande skadliga miljökonsekvenser som inte identifierades i samband med beslutet om utseende av området.

Om projektet gäller uppgradering av ett befintligt kraftverk för förnybar energi eller om anslutningen av ett kraftverk för förnybar energi till nätet kräver en förstärkning av nätinfrastrukturen, ska granskningen av uppgraderingen av kraftverket eller förstärkningen av nätinfrastrukturen inriktas på effekterna av uppgraderingen eller förstärkningen jämfört med det ursprungliga projektet.

Granskning ska inte tillämpas på sådan uppgradering av ett solkraftverk som inte kräver ytterligare areal och där de tillståndsvillkor som gäller det ursprungliga kraftverket och som avser miljökonsekvenserna iakttas.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

14 f §

Beslut om granskning

Tillstånds- och tillsynsverket ska ge projektutvecklaren ett beslut om i 14 e § avsedd granskning inom 45 dagar från det att verket har fått tillräcklig information om projektet och dess miljökonsekvenser. I fråga om anläggningar med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kilowatt och i fråga om uppgradering av kraftverk för förnybar energi är tidsfristen dock 30 dagar.

Om det vid granskningen identifieras i 14 e § 1 mom. avsedda oförutsedda skadliga miljökonsekvenser, ska beslutet innehålla en bedömning av om konsekvenserna kan lindras.

Innan beslut meddelas ska Tillstånds- och tillsynsverket ge kommunerna inom verkets eller anläggningens verkningsområde tillfälle att yttra sig i ärendet.

Beslutet ska delges genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen.

14 g §

Bedömning av oförutsedda skadliga miljökonsekvenser

Projekt som i en granskning enligt 14 e § har konstaterats medföra oförutsedda högst sannolika och betydande skadliga miljökonsekvenser som inte kan lindras genom åtgärder som projektutvecklaren lägger fram eller genom i 14 c § avsedda lindrande åtgärder, ska med avvikelse från det som anges i 14 d § bedömas i ett förfarande enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och vid behov i ett förfarande enligt 35 § i naturvårdslagen.

14 h §

Uppgifter som krävs av projektutvecklaren

Gällande lydelse

15 §

Innehållet i handboken

Handboken innehåller övergripande anvisningar för alla projektutvecklare om tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi.

Föreslagen lydelse

Projektutvecklaren ska på Tillstånds- och tillsynsverkets begäran för den granskning som avses i 14 e § lämna Tillstånds- och tillsynsverket tillräckliga uppgifter om

- 1) projektet och dess särdrag,
- 2) huruvida det i projektet tillämpas sådana lindrande åtgärder som avses i 14 c § 2 mom.,
- 3) de skadliga miljökonsekvenserna av projektet samt
- 4) ytterligare åtgärder som projektutvecklaren planerar i syfte att hantera projektets miljökonsekvenser.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som projektutvecklaren ska lämna till Tillstånds- och tillsynsverket får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §

Innehållet i handboken

Handboken innehåller övergripande anvisningar för alla projektutvecklare om tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi och anvisningar i fråga om projekt som genomförs av egenförbrukare av förnybar energi och i fråga om gemenskaper för förnybar energi.

17 a §

Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning i vissa situationer

På solenergiutrustning som installeras i befintliga eller nya konstruktioner tillämpas inte förfarandet vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, med undantag för konstruktioner vars primära syfte är solenergiproduktion samt solenergiutrustning som installeras på konstgjorda vattenytor.

På uppgradering av befintliga solkraftverk tillämpas inte förfarandet vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i den lag som nämns i 1 mom., om uppgraderingen

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

inte kräver ytterligare areal och de tillståndsvillkor som gäller det ursprungliga solkraftverket och som avser miljökonsekvenserna iakttas vid uppgraderingen.

Om en uppgradering av ett kraftverk för förnybar energi eller en sådan förstärkning av nätinfrastrukturen som krävs för anslutning av ett kraftverk för förnybar energi till nätet förutsätter ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i den lag som nämns i 1 mom., ska miljökonsekvensbedömningen begränsas till de potentiella effekterna till följd av uppgraderingen eller förstärkningen jämfört med det ursprungliga projektet.

17 b §

När tillstånd för installation av solenergiutrustning anses ha beviljats

Om den behöriga myndigheten inte inom en månad från bekräftelsen av ansökans fullständighet har lämnat svar på en ansökan om installation av solenergiutrustning med en kapacitet på högst 11 kilowatt som lämnats i ett i 9 § avsett förfarande, ska det tillstånd som ansökan avser anses ha beviljats.

I en situation som avses i 1 mom. ska sökanden utan obefogat dröjsmål ges en handling av vilken det framgår att tillståndet anses ha beviljats.

Den behöriga myndigheten kan upphäva ett i 1 mom. avsett tillstånd inom en månad från det att tillståndet blev beviljat, om tillståndet konstateras strida mot de väsentliga tekniska krav som avses i 4 kap. i bygglagen, kommunens byggnadsordning som avses i 17 § i den lagen, en plan med rättsverkningar som avses i lagen om områdesanvändning eller ett beslut enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet.

På en i 2 mom. avsedd handling och ett beslut om upphävande enligt 3 mom. tillämpas vad som i 70 § i bygglagen föreskrivs om delgivning av tillståndsbeslut.

Gällande lydelse

18 §

Styrning och uppföljning

Den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamhet enligt denna lag hör till arbets- och näringsministeriets uppgifter.

19 §

Sökande av ändring i kontaktpunktsmyndighetens beslut

I beslut som kontaktpunktsmyndigheten fattat med stöd av denna lag får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden

Föreslagen lydelse

18 §

Styrning och uppföljning

Miljöministeriet svarar för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamhet som avses i denna lag. För den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av den elektroniska kommunikation och rådgivning som avses i 2 kap. svarar dock miljöministeriet tillsammans med arbets- och näringsministeriet.

19 §

Ändringssökande

I fråga om beslut som kontaktpunktsmyndigheten fattat med stöd av 13 § och 14 § får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

På den handling som avses i 17 b § 2 och 3 mom. tillämpas vad som i bygglagen föreskrivs om sökande av ändring i fråga om bygglov.

I ett sådant beslut som avses i 14 f § får inom sitt verksamhetsområde också en sådan registrerad lokal eller regional sammanslutning vars syfte är att främja naturvärden eller miljövärden söka ändring genom besvär. När besvär anförs över ett sådant beslut är den behöriga förvaltningsdomstolen den förvaltningsdomstol inom vars domkrets huvuddelen av det projekt som besväret gäller är belägen.

I övrigt tillämpas på sökande av ändring i förvaltningsdomstol vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 7 § 4 mom. och 14 a–14 h § träder dock i kraft den 1 januari 2026.

På tillståndsförfaranden eller andra administrativa godkännandeförfarande som var anhängiga före ikraftträdandet av

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

bestämmelserna i denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av 3 och 5 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 3 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lag xx/20xx, ett nytt 5 mom. samt till 5 §, sådan den lyder i lagarna 768/2019, 556/2021 och 804/2023, ett nytt 5 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

3 §

*Lagens tillämpningsområde och tillämpning
av förfarandet vid
miljökonsekvensbedömning*

*Lagens tillämpningsområde och tillämpning
av förfarandet vid
miljökonsekvensbedömning*

I de situationer som avses i 17 a § 1 och 2 mom. i lagen om lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) tillämpas med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. i denna paragraf 17 a § i den lagen.

5 §

*Miljökonsekvensbedömning genom
förfaranden enligt någon annan lag*

På sådana accelerationsområden som avses i 3 a kap. i lagen om lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

produktionsanläggningar för förnybar energi tillämpas med avvikelse från vad som föreskrivs i 3 § 1 och 2 mom. i denna lag 3 a kap. i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 35 § i naturvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i naturvårdslagen (9/2023) 35 § 4 mom., sådant det lyder i lag xx/20xx, och
fogas till 35 §, sådan den lyder delvis ändrat i lag xx/20xx, ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §

35 §

Bedömning av projekt och planer

Bedömning av projekt och planer

Om ett förfarande för miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) tillämpas på projektet, ska en bedömning enligt 1 mom. i denna paragraf från fall till fall göras i samband med det förfarandet. I fråga om projekt för uppförande, uppgradering eller drift av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) avsedd produktionsanläggning för förnybar energi, av en anläggning som kombinerar olika förnybara energikällor eller av en värmepump och samlokaliserad energilagring eller projekt för anslutning av en sådan anläggning, en sådan värmepump eller sådan lagring till elnätet eller för integrering av förnybar energi i ett värme- och kylnät, ska

Om ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) tillämpas på projektet, ska en bedömning enligt 1 mom. i denna paragraf göras i samband med det förfarandet. *Bedömningen får dock av särskilda skäl genomföras separat från förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Om det är fråga om en produktionsanläggning för förnybar energi som avses i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020), ska bedömningen alltid göras i samband med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.* Den kontaktmyndighet som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

Gällande lydelse

bedömningen alltid göras i samband med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Den kontaktmyndighet som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ska i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i den lagen ta in de i 2 mom. i denna paragraf avsedda utlåtandena av närings-, trafik- och miljöcentralen och av den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är.

Föreslagen lydelse

ska i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i den lagen ta in de i 2 mom. i denna paragraf avsedda utlåtandena av *Tillstånds- och tillsynsverket* och av den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är.

I de accelerationsområden för förnybar energi som avses i 3 a kap. i lagen om lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi tillämpas med avvikelse från vad som föreskrivs i 1–3 mom. i denna paragraf 3 a kap. i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Parallelltexter: bestämmelse som är gemensamma med regeringens proposition med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och till vissa lagar som har samband med den (RP /20 rd)

Lag

om ändring av 35 § i naturvårdslagen (35 § 4 mom.)

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i naturvårdslagen (9/2023) 35 § 4 mom., sådant det lyder i lag xx/20xx, som följer:

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och till vissa lagar som har samband med den (RP /20 rd)

Föreslagen lydelse

35 §

Bedömning av projekt och planer

Om ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) tillämpas på projektet, ska en bedömning enligt 1 mom. i denna paragraf göras i samband med det förfarandet. Bedömningen får dock av särskilda skäl genomföras separat från förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. I fråga om projekt för uppförande, uppgradering eller drift av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) *avsedd produktionsanläggning för förnybar energi eller av en anläggning som kombinerar olika förnybara energikällor eller av en värmepump och samlokaliserad energilagring eller projekt för anslutning av en sådan anläggning, en sådan värmepump*

35 §

Bedömning av projekt och planer

Om ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) tillämpas på projektet, ska en bedömning enligt 1 mom. i denna paragraf göras i samband med det förfarandet. Bedömningen får dock av särskilda skäl genomföras separat från förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Om det är fråga om en *produktionsanläggning för förnybar energi som avses i 3 § 5 punkten* i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020), ska bedömningen alltid göras i samband med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Den kontaktmyndighet som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ska i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och till vissa lagar som har samband med den (RP /20 rd)

Föreslagen lydelse

eller sådan lagring till elnätet eller för integrering av förnybar energi i ett värme- och kylnät, ska bedömningen dock alltid göras i samband med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Den kontaktmyndighet som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ska i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i den lagen ta in de i 2 mom. i denna paragraf avsedda utlåtandena av Tillstånds- och tillsynsverket och av den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är.

den lagen ta in de i 2 mom. i denna paragraf avsedda utlåtandena av Tillstånds- och tillsynsverket och av den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är.